Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României PROCLU NICĂU, monah

Conştiinţă, spune-mi tu / monah Proclu Nicău; tipărită cu binecuvântarea IPS Pimen, Arhiepiscopul Sucevei şi Rădăuţilor. – Putna : Editura Nicodim Caligraful, 2016 ISBN 978-606-93481-6-1

281.95(047.53)

© Sfânta Mănăstire Putna, 2016

Crinii
ţarinii

~ 3 ~

Monah Proclu Nicău

Cons¸ tiint¸aˇ,
spune-mi tu

Editura Nicodim
Caligraful Sfânta
Mănăstire Putna 2016

„Conştiinţă, spune-mi tu” reprezintă al treilea volum din colecţia
„Crinii ţarinii”. Colecţia cuprinde cuvinte ale unor părinţi contemporani şi nu numai, iar rostul ei este să ofere hrană duhovnicească sufletelor care s-au dăruit lui Dumnezeu în chipul smerit al călugăriei. Sădite în ţarina inimilor întraripate de dumnezeiescul dor, harul Duhului Sfânt va face ca ele să rodească crinii bineîmpodobiţi ai virtuţilor şi curăţia minţii – darul unic al slujirii monahale, cu rugăciunile şi darul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioarei Maria, maica monahilor.

Iisuse prealine, bucuria călugărilor!

Colecţia Crinii
ţarinii apare cu
binecuvântarea
iPS Pimen,
Arhiepiscop al Sucevei şi Rădăuţilor

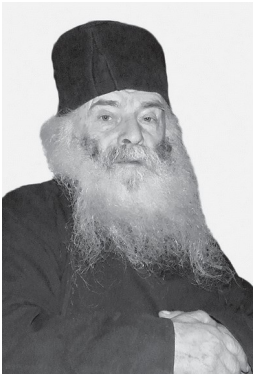

Părintele Proclu Nicău, pe numele de botez Gheorghe, s-a născut pe data de 13 noiembrie 1928 în satul Mitocu Bălan din judeţul Neamţ. A fost închinoviat la Mănăstirea Sihăstria din judeţul Neamţ, la data de 1 noiembrie 1948. El a fost trimis în 1949, împreună cu alţi vieţuitori ai Sihăstriei, la Mănăstirea Slatina, pentru revigorarea vieţii monahale de aici. Având binecuvântare de la duhovnic, părintele Proclu s-a retras, după mai mulţi ani, la o viaţă de linişte. De zeci de ani, părintele trăieşte în simplitate într-o căsuţă de la marginea satului Mitocu Bălan.

Părintele Proclu nu este un om cu multă şcoală, însă poveţele sale duhovniceşti îi ajută pe mulţi oameni, deoarece ele sunt izvorâte dintr-o inimă zdrobită şi din cercare. Până acum au apărut două cărţi care au adunat o bună parte din aceste sfaturi: „Cuvinte din chilie” (2008) şi „Lupta pentru smerenie şi pocăinţă” (2010). În volumul de faţă sunt adunate diverse răspunsuri pe care părintele le-a dat întrebărilor vieţuitorilor Mănăstirii Putna, de-a lungul anilor.

Cuvânt înainte

Prin acest al treilea volum din colecţia „Crinii ţarinii”, Mănăstirea Putna dăruieşte sufletelor însetate după viaţa frumoasă întru Hristos o carte de mult folos duhovnicesc.

„Conştiinţă, spune-mi tu” adună la un loc diverse dialoguri pe care părintele Proclu Nicău le-a avut, în perioada 1995-2012, cu unii dintre vieţuitorii mănăstirii noastre. Părintele a ucenicit pe lângă mari stareţi ai monahismului românesc: arhimandritul Cleopa Ilie şi ieroschimonahul Paisie Olaru. Experienţa duhovnicească a părintelui Proclu s-a îmbogăţit şi prin viaţa sa de retragere. După Decretul 410 din 1959, cu binecuvântarea duhovnicului său, părintele Cleopa, părintele Proclu a ales viaţa de linişte. Îndeosebi după 1990, părintele a fost căutat, pentru sfat duhovnicesc, de mulţi preoţi, monahi şi mireni. Convorbirea cu părintele Proclu este o întâlnire cu simplitatea şi discreţia adevăratei vieţi duhovniceşti, este o întâlnire care aduce numai bucurie.

Volumul de faţă conţine veritabile îndemnuri filocalice, izvorâte dintr-o viaţă cu totul

dăruită lui Iisus Hristos, Dumnezeul nostru. Părintele ne învaţă că „numai aceia

care se vor îmbogăţi în smerenie vor câştiga mult” şi că
„tot ceea ce facem cu smerenie nu aduce tulburare.” Sfinţia sa ne mai spune că „atât e adevărul, cât e mintea adunată în rugăciune”, iar „rugăciunea lui Iisus sporeşte în sufletul nostru, în funcţie de cât iertăm.”

Publicăm acest volum cu nădejdea ca aceste noi pagini de filocalie românească să aducă rod însutit în vieţile şi inimile cititorilor.

Arhimandrit Melchisedec
Velnic, Stareţul
Mănăstirii Putna

La Praznicul Naşterii Sfântului Proroc Ioan Botezătorul şi Aducerea moaştelor Sfântului Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava
24 iunie 2016

În viaţa de obşte se poate căpăta cu adevărat smerenia şi dragostea

Credeţi-mă, nu sunt vrednic să stau în faţa sfinţiilor voastre. Mă tem să nu supăr pe Bunul Dumnezeu. Dar, dacă îmi puneţi vreo întrebare, Bunul Dumnezeu îmi va da vreun cuvânt, pentru dragostea sfinţiilor voastre.

Am observat că altă cale mai bună decât viaţa de obşte nu există. În viaţa de obşte se poate căpăta cu adevărat smerenia şi dragostea. Aceia care se roagă şi fac ascultare în viaţa de obşte vor spori cu timpul. Odată, economul a zis aşa către părinţi şi fraţi: „Fraţilor, eu v-am pus aici la ascultare. Dacă vă păstraţi puterea, dacă vă cruţaţi puterea şi nu vreţi să vă osteniţi, de acea putere numaidecât se va folosi diavolul.” Adică, se foloseşte diavolul prin ispite. Iar toţi aceia care s-au ostenit cu mintea zicând *Doamne Iisuse* şi cu trupul s-au ostenit la ascultări, vor spori.

Am observat că are mare însemnătate să nu iasă cineva din cuvântul duhovnicului. Pe acele persoane le ajută Duhul Sfânt, care s-au ostenit să zică tot mai mult: *Doamne Iisuse*

Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul. Iar când nu mă vede nimeni şi nu mă aude

nimeni, pot să zic rugăciunea întâi cu gura, în anumite timpuri chiar şi tare, dar totuşi să nu audă nimeni. Şi dacă simt că aude cineva, trebuie să zic rugăciunea numai în şoaptă. Şi când vine cineva, trebuie să zic rugăciunea numai cu mintea, fără să mişc buzele. Şi cât timp zic *Doamne Iisuse* şi îmi păzesc mintea, trebuie să-mi pun în gând că toţi sunt mai buni decât mine. Dacă sunt în viaţa de obşte şi mă întreabă cineva, eu trebuie să las rugăciunea şi să-l lămuresc. Dar să vorbesc pe scurt. Dacă eu zic rugăciunea minţii şi nu-i răspund, el poate să primească de la vrăjmaş ispita că poate am ceva cu el.

Cât timp eşti începător la rugăciunea inimii, trebuie făcută şi pravila. Pe măsură ce sporeşti la rugăciunea inimii, atunci duhovnicul poate să te îndemne să laşi pravila pentru o zi, două, trei sau o săptămână, cât eşti ajutat de Duhul Sfânt. În timpul acela, cât Duhul Sfânt vrea să te miluiască, *Doamne Iisuse* curge ca un izvor din inimă. Când vezi că te-a părăsit şi nu mai poţi zice *Doamne Iisuse*, când începi să simţi multe lipsuri şi o răceală, atunci trebuie să te forţezi a lua înapoi pravila. Mult ajută, pentru începător, ca rugăciunea noastră să fie amestecată cu lucrarea mâinilor. Toţi cei care vor să sporească la rugăciunea inimii trebuie să se culce, dar să nu adoarmă odihniţi, ci să adoarmă obosiţi de ascultare, obosiţi de metanii, de închinăciuni. Că aşa spun Sfinţii Părinţi: întâi răstignirea trupului şi pe urmă a

minţii.

Suntem datori să ne rugăm. Sunt momente când vedem că nu ne ajută rugăciunea inimii. Atunci, ne sculăm noaptea la rugăciune şi căutăm să nu adormim din

împrăştiere. Dacă adormim din *Doamne Iisuse* şi ascultăm de duhovnic, Duhul Sfânt ne va păzi de duhurile înşelării care sunt atât de şmechere. Caută să aducă păreri că cineva mă urăşte, ori mă vorbeşte de rău. Şi trebuie ca toţi cei care caută să zică rugăciunea inimii să se păzească să nu judece pe nimeni. Am observat asta: cât timp trece un gând prin faţa minţii că sunt mai bun decât altul, atunci să aştept ispita, că Duhul Sfânt mă va părăsi.

Să nu ne lăsăm biruiţi de vedenii! Că diavolul face în felul ăsta: cât timp eu adorm din împrăştiere şi, totodată, caut să mă trezesc, pot să apară unele vedenii şi să mă las biruit de ele. Atunci poate diavolul să-mi sucească mintea şi să mă ducă la rătăcire. Rugăciunea inimii poate fi înconjurată de multe rătăciri şi, dacă nu avem povăţuitor, putem să ne nenorocim. Foarte mult ajută la rugăciunea inimii şi *Patericul egiptean*. Dar cât timp eu sunt luptat de patimi trupeşti, diavolul nu îmi face mai nimic, îmi dă pace, că oricum sunt în mâinile lui.

Părinte stareţ, mă bucur că sunt la Putna. Sfinţia voastră aveţi o răspundere mare. Atâta cât puteţi, ajutaţi sufletele să se mai trezească câte puţin.

Nu am răbdare, îi cert pe părinţi, mă mânii când nu-i găsesc la biserică.

Uite cum e. Sfinţia voastră aveţi datoria să-i faceţi atenţi şi, dacă ei nu o să vă

asculte, îşi vor lua asupra lor răspunderea, iar sfinţia voastră v-aţi făcut datoria, iar pe ei are să-i doară capul mai târziu. Va veni timpul când o să vă caute şi nu o să vă găsească. Este de o mare însemnătate

pentru cine are fericirea să aibă duhovnic, să aibă stareţ. În alte părţi e sfârşitul lumii. Cât timp mai aveţi zile ca stareţ, are să se bucure părinţii din mănăstire că are cine să-i ajute la mântuire, dar va veni timpul când o să vă caute şi o să le pară rău că au avut un stareţ şi nu l-au preţuit. Părintele stareţ are datoria să-i facă atenţi pe părinţi şi părinţii au datoria să-l pomenească la rugăciune, să-l asculte. Toţi care doresc să sporească la rugăciunea inimii trebuie să se păzească a nu jigni pe stareţ, pe duhovnic, pe econom. Nu jigni pe nimeni, în niciun chip, mai ales pe duhovnic. Cine s-a trezit, nu are altceva de făcut decât să plângă. Dar să nu plângă cumva de ce este aici, asta e egal cu nimic; să plângă de ce ne aşteaptă dincolo, căci viaţa de dincolo e viaţă duhovnicească. Atunci ne vom trezi, când ni se va lua ceaţa aceasta de pe minte… E de plâns sufletul nostru, vai de mine şi de mine… Temelia nevoinţei celei duhovniceşti, ori pustniceşti, ori a celor care doresc liniştea, sunt lacrimile, suspinul inimii şi nevoinţa trupească. La lacrimi se poate ajunge numai prin smerenie şi prin căinţa inimii. Căinţa inimii o poate simţi cineva când stă într-un colţ în biserică şi ascultă slujba, adică strana şi preotul de la sfântul altar, iar el zice *Doamne Iisuse*.

Şi, cât pot, trebuie a mă despărţi cu pace de cei din jur, ca să mă pot ruga şi eu, să pot cere mila lui Dumnezeu… Dintre toate, eu am o ispită mare. O să v-o mărturisesc în faţa

tuturor părinţilor şi a fraţilor. Am ispita asta: nesimţirea şi împietrirea. Şi, ca să spun limpede, mai am încă una: păcatul nerecunoştinţei. Sunt foarte puţini cei care mărturisesc acest păcat. Vai de mine! Credeţi-mă,

nu sunt vrednic de atâtea daruri şi cum am venit aici, la sfinţiile voastre… Îmi este ruşine de mine, mă mustră conştiinţa, nici prin vis nu am păţit aşa.

Dacă noi am dorit să veniţi aici, Dumnezeu a ascultat rugăciunile păcătoşilor de aici. Ce spune psalmistul? „Dea ţie Domnul după inima ta" (Psalmi 19, 4).

Vai de mine!

Aşa că Dumnezeu a căutat către inima noastră, a păcătoşilor de la Putna şi v-a trimis aici… Că mulţi voiau să vină la sfinţia voastră şi le-am spus: „Aveţi răbdare, căci părintele va veni aici."

Aţi făcut bine, să ştiţi, căci ei aveau să păţească cum se spune într-o poveste… Dacă veneau la mine avea să se întâmple aşa: ce luau pe mere, dădeau pe pere. Ei, ieşind de aici, se risipeau. Spune un sfânt părinte că, precum pasărea care se duce în căutarea hranei, se apropie de laţ, tot aşa li se întâmplă şi părinţilor care tot merg prin lume. Dacă sunt plecaţi cu binecuvântare şi se roagă Biserica pentru ei, atunci sunt feriţi. Şi le-am spus la mai mulţi: nu-i bun a umbla câte unul, mai bine cel puţin doi sau trei. Câte unul nu se prea poate descurca, sunt multe ispite. Atât dă rezultat a ieşi prin lume: a zice mereu *Doamne Iisuse* în gând şi a te gândi cum se

roagă părinţii în mănăstire. Ştii de ce? Călugărul, în lume, mai ales tineretul, este foarte slăbit şi atâta va da rezultat, dacă iese prin lume numai la nevoie. Dacă iese toată ziua, atunci să ştii că îl poate durea capul, dar, prin mărturisire, prin rugăciune, se poate tămădui.

Când eram la mănăstire, mereu ziceam *Doamne Iisuse*. Şi, după ce am început a zice *Doamne Iisuse*, pe urmă a simţit diavolul. Pe urmă s-o arătat ca înger, ca Maica Domnului şi îmi spuneau fel şi fel de vedenii. Mă duceam la duhovnic, duhovnicul ştia, mă canonisea, ori mă ajuta altfel. Până la urmă, atâta dragoste am căpătat de rugăciunea asta a inimii! Şi toate duhurile or început a se retrage, cu rugăciunea asta.

Rugăciunea adevărată se face când inima este curată.

Cum o curăţăm?

Au mari bucurii toţi cei care caută să-şi cureţe inima, dar inima se curăţă aşa: a nu sta de vorbă cu gândul, a nu mă lăsa târât de el şi a zice mereu *Doamne Iisuse* ori o cugetare sfântă. În unele dăţi, ca să nu te vatăme prea tare la minte (poate să apară oboseala de la rugăciunea lui Iisus), te mai cobori la o cugetare sfântă. Dacă vezi că diavolul caută să-ţi întineze cugetarea sfântă, atunci laşi cugetarea şi te întorci la *Doamne Iisuse*. Că-i mai puternică rugăciunea *Doamne Iisuse* decât orice cugetare sfântă.

Cineva spunea aşa: odată mergea prin pădure şi a început diavolul să-i zăpăcească mintea prin gânduri, patimi trupeşti şi, totodată, chipuri, fel şi fel, numai ca să-i murdărească mintea de patimile astea trupeşti. Şi au început a-l durea tâmplele de atâta

încordare. Iar lăsa mintea în cugetare sfântă, şi iar i-o murdărea diavolul, şi iar înapoi la *Doamne Iisuse*. Din forţarea asta, au început a se retrage duhurile. A rămas liniştit de parcă nu a mai avut niciodată vreo ispită. Cum era el obosit, i-a luat

rugăciunea din minte şi atunci a auzit un glas care i-a dat nişte sfaturi, iar el s-a simţit ca-n cer. N-a ţinut mult, cam 10-15 minute. Dacă el ar fi avut un creion, ar fi scris repede acele cuvinte. După ce l-a mângâiat prin acele cuvinte, a adus înapoi rugăciunea pe care a avut-o. Când vezi că îţi ia rugăciunea şi îţi aduce o oarecare bucurie, dar nu îţi aduce înapoi rugăciunea pe care ai avut-o, nu-i de la Dumnezeu.

Dumnezeu, adică, îţi dă încredinţare de existenţa şi de harul Său.

Poţi să n-ai nimic, poţi să n-ai nici traistă la tine, dacă Îl ai pe Dumnezeu, ai totul.

Ai o bucurie, o mulţumire în suflet că există Dumnezeu şi Dumnezeu este cu noi. Şi cum este? Am observat că în unele dăţi, când mă duceam la mărturisire, mă duceam pe întuneric şi nu-mi era frică. Dar când lipsea rugăciunea, mă cuprindea frica. Şi începeam a îndesi rugăciunea. Cum îndeseam rugăciunea, nu mă mai simţeam singur. Simţeam că sunt cu cineva şi mergeam înainte şi nu păţeam nimic. Chiar şi fiare sălbatice de apăreau, nu-mi era frică. Să ştiţi asta: cine a căutat să cureţe inima, Duhul Sfânt îi descoperă veşnicia chiar de aici şi nu mai boleşte de necredinţă.

Dacă eu vreau să trăiesc bine şi caut şi rugăciunea inimii, nu prea dă rezultat. Totodată, la rugăciunea inimii este nevoie de povăţuitor. Înainte de a merge la mănăstire,

când ziceam rugăciunea asta se aduna mintea şi, eu ştiu de unde o fi fost, simţeam o mireasmă foarte plăcută, ca

de flori multe. Când m-am dus în mănăstire, i-am spus duhovnicului. Cam un an jumătate s-a întâmplat asta, pe urmă, dacă am fost păcătos, s-a retras.

Nu m-am rezemat în mirosuri, în miresmele acelea, dar vreau să spun că am simţit o putere nevăzută care îmi aprindea inima de dorul lui Dumnezeu şi întruna mă tot gândeam cum să plec la mănăstire. Ca să nu te înşele diavolul, prima dată te duci în obşte. Am încercat întâi să stau singur, dar am văzut că nu mă pot conduce şi m-am dat pe mâna părinţilor şi am făcut ascultare. Mă spovedeam la părintele Paisie. După utrenie, părintele mă întreba: „Cum de-ai venit prin pădure? Nu te-ai temut?" Eu îi răspundeam: „Cum să mă tem? Îs temut gata, m-a înşelat diavolul." Părintele îmi zicea: „Uite, este odaia aceea, stai până dimineaţă acolo." Iarăşi îi răspundeam cu închipuire de sine: „Nu! Ştiu eu de ce nu stau. Las' mai bine să mă mănânce fiarele sălbatice, decât să mă mănânce diavolul."

Vă plimbaţi prin pădure...

În unele dăţi făceam priveghere. Mă necăjea somnul, dacă nu dormeam câte o noapte întreagă... Ooooleeuuu, mi-era somn. Dar unde să dorm? Omătul mare, pe colo mai trecea câte un porc sălbatic, pe colo mai vedeam doi ochi, pe colo parcă ar fi lupii şi mergeam înainte, ştii. Le făceam anume

aeste, ca să pot priveghea. În chilie mă biruia somnul. Şi câte o lună de zile eram în pace.

O venit o bucurie? Să ne gândim că de îndată va veni şi necazul. Dacă atunci când vine scârba, noi suntem deja pregătiţi, nu ne mai tulburăm aşa rău. Da’ când ne punem

în minte: „Gata, de aici încolo noi o să avem numai pace şi bucurie”, ne înşelăm.

Care este cea mai mare piedică la rugăciune?

Dacă osândim, pierdem totul. Că uite cum îi. Prima dată, noi trebuie să putem zice *Tatăl nostru*. Acolo zice:
„Şi ne iartă nouă…, precum şi noi iertăm.” Cineva m-o ocărât şi nu l-am iertat. Înseamnă că mint când spun *Tatăl nostru*. M-am ostenit, am făcut rugăciune, dar nu vreau să iert. Degeaba m-am ostenit. Mulţi se nevoiesc prin post, nevoinţă, priveghere mare, dar, dacă nu ierţi, e egal cu nimic. Este câte unul care răstoarnă câte un munte, prin nevoinţă. Altul două paie abia le îndoaie şi-l întrece pe acela care răstoarnă un munte. Adică, vreau să spun că unul care are smerenie multă şi chiar de n-are fapte bune multe, nu judecă nici pe unul, întrece pe acela care are zile de post, ani întregi de nevoinţă. Smerenia! Smerenia pe mulţi i-a făcut să câştige mântuirea fără multe fapte bune şi alţii care au avut nevoinţă, s-au dus în iad. Or stat aici în suferinţă şi s-or dus şi-n iad, pentru că nu s-or lăsat de răutate. Nerăutatea face pe Duhul Sfânt să locuiască în inima noastră.

Odată, m-am întâlnit cu cineva şi mi-o spus că nu-şi poate plânge păcatele, iar eu, neavând de lucru, i-am spus: „E… n-are nimica! Nu le poţi plânge aici, ai să le plângi

dincolo!” Şi ce să vezi? La acea persoană i-o intrat în minte de tot Duhul Sfânt, o început a o mustra. Şi tot se batjocorea singură într-una: „Da! N-ai să plângi aici, ai să plângi negreşit dincolo!” Şi făcând aşa, gândindu-se aşa, s-a întors la pocăinţă. Şi amu o spus, că sunt vreo zece

ani de atunci, că n-a mai uitat cuvântul ista. Şi ista cuvânt aşa îl aude în sufletul lui: „N-ai să plângi aici, ai să plângi negreşit dincolo!”

Cum să scăpăm de gândul de a ne răzbuna?

Când ne răzbunăm asupra oamenilor, facem pace cu dracii. Şi când cauţi să rabzi de la oameni, abia atunci cauţi să te lupţi cu duhurile cele rele, când cauţi să nu superi pe nimeni. Atunci Duhul Sfânt te ajută, te înţelepţeşte, te luminează. Să răbdăm pentru toate şi, cândva, ne vom bucura de ceea ce am răbdat. Când te pui la rugăciune, să n-ai nimica cu nimeni, că acela-i cel mai mare spor. Dacă ai pomenirea de rău atunci când te rogi, este foarte greu. Aşa am păţit eu, când eram mai tânăr. Şi am fost la părintele Cleopa şi i-am spus: „Preacuvioase, uite ce am păţit. Când stau la rugăciune, persoana aceea, cu care am avut unele contraziceri, se sfădeşte cu mintea mea şi eu nu mă pot folosi defel de rugăciune.” El o zis: „Să te rogi aşa: *Doamne, nu-l pedepsi. Întoarce-l cu milă şi iartă-l Doamne, că el din cauza mea a greşit. Eu îs mai păcătos*.” Şi când am căutat să fac aşa rugăciunea, gata! S-o iertat cu mine şi am devenit cei mai buni prieteni. Că am observat: cu cât ajungi să nu ai duşmani, ai cea mai mare pace. Te poţi ruga, te duci liniştit la biserică, te simţi fericit. De aici începe ridicarea noastră: de la iertare. Am văzut

cum, prin unele mănăstiri, în fiecare seară, părinţii şi fraţii îşi cer iertare unul de la altul.

Pocăinţa aceea dă rezultate, care are lacrimi. Toate faptele bune, fără curăţia minţii, nu valorează nimic. Şi

curăţirea minţii aşa este: să auzi mai puţin, să vezi mai puţin şi mai mult viaţă liniştită, că aşa era pe la Sfinţii Părinţi. Când te duceai în mănăstire, dacă erai parte femeiască, te păzeai să nu ai legături cu partea bărbătească şi în chilii n-aveai voie să primeşti pe nimeni. Adică, dacă eşti maică, tot numai maici primeşti, călugării la fel, să primească numai pe călugări în chilie. Şi, cu timpul, după ce au sporit în viaţa duhovnicească, pe ei nu-i mai vatămă aceste mărunţişuri. Dar pentru creştere, pentru a avea o minte curată, aşa e bine: a ne păzi de mărunţişuri.

Cât timp eşti păcălit prin somn, nu te sfătuiesc să te faci nici diacon, nici preot.

Cum adică păcălit prin somn?

Păcălit, uite cum îi. Vine diavolul şi îţi aduce unele figuri pământeşti, aşa, ca să te atragă la cele pământeşti. Dacă este să capeţi rugăciunea inimii, atunci Duhul Sfânt te-a luminat prin somn şi ştii că dormi, ştii că te rogi. În timpul ista începi a te ruga la Dumnezeu şi nu te uneşti cu vicleşugurile diavolului. Pe măsură ce te nevoieşti şi alergi la Dumnezeu, pe atâta te ajută Duhul Sfânt.

Într-o iarnă, când a fost omăt mare, trebuia să vină preotul cu ajunul. Am pregătit ca să vie preotul şi, în loc să vie preotul, o venit diavolul. O luat chip de preot, ca să spun aşa. Era şi cu un cârd de copii, aceia erau toţi diavoli. Or venit la mine şi or făcut un

fel de sfeştanie aşa, ştii, unele rugăciuni, că poate să fie, că doar nu-i doare gura. Aşa. Ca să cred eu că-i de la Dumnezeu vedenia ceia. După aceea, ce să vezi? Or plecat cu toţii.

Asta era ziua sau noaptea?

Apăi noaptea a venit, ca să nu-l vadă nimeni, numai eu să-l văd. Pe urmă vine o fată la care am fost eu cândva biruit de patimă, adică eram pătimaş cu mintea. Vine ea cu o mulţime de pomelnice la mine. Şi i-am spus: „De ce nu le-ai dat părintelui, că amu a fost cu ajunul? Du-te repede şi le du!” „Nu! Nu! Că am venit aici să le aduc”, tot zicea ea. Dacă Duhul Sfânt mi-a descoperit, am fost foarte conştient şi mi-am dat seama. Şi am zis: „În numele lui Hristos să fii legat!” Şi am făcut semnul Sfintei Cruci. Întâi am făcut semnul Sfintei Cruci pe faţa mea şi, apoi, pe faţa ei. Şi mereu Sfânta Cruce! Am căutat să-mi păzesc mintea a nu privi la ea. Şi mereu, mereu, mereu, semnul Sfintei Cruci şi ce să vezi? O fost un diavol mascat care o luat chipul la acea persoană. I-am zis aşa: „Pentru ce ai venit aicea la mine? Cine te-o trimis?” Şi o zis aşa: „Eu am fost cel care i-am înşelat pe Adam şi pe Eva şi te-am înşelat şi pe tine, te-am înşelat gânditor. Dar, fiindcă m-ai legat, am să te fac de râs unde a fi lume mai multă!” I-am zis:

„Păi aşa am făgăduit în faţa Sfântului Altar, că, orice s-ar întâmpla, trebuie să rabd.” Şi ce să vezi? El şi-a luat masca aceea de femeie şi l-am văzut ca pe diavol şi atunci s-o repezit asupra mea. Doar atât am zis: „Maica Domnului!”

Am observat un lucru: dacă eşti molatic cu mintea şi vrei să duci o viaţă duhovnicească,

vei lua multe bătăi. Dacă eşti ager cu mintea şi zici mereu *Doamne Iisuse*, cu multă smerenie, iei mai puţină bătaie. Ăştia îs diavoli mascaţi.

Şi v-a făcut de ruşine?

Ce să vezi? Am avut unele necazuri şi a trebuit să merg la Bucureşti, pe timpul comuniştilor. Aveam mari probleme cu autorităţile. Când a trebuit să mă duc la Patriarhie, la slujbă, că era spre duminică, persoanele unde stăteam în gazdă mi-or dat haine de mirean, mi-or tăiat barba, ca să nu mă găsească autorităţile. Gazdele erau nişte oameni cu frică de Dumnezeu. Mi-or pus şi o bască în cap. În noaptea aceea, diavolul mi-o făcut critică: „Să ştii că din mâna noastră n-ai să scapi şi, unde-a fi lume mai multă, o să te facem de râs!" Pentru că am făcut gestul ista şi l-am legat, s-o tulburat diavolul atâta de tare, grozav. Când rânduieşte Bunul Dumnezeu şi-l legi pe diavol, el atunci nu mai poate spune minciuni, spune numai adevărul. Iar cât timp nu-i legat, spune numai minciuni.

Şi-l poate lega oricine?

Nu! Nu! Duhul Sfânt îl leagă, da' prin rugăciunea noastră; dar nu oricând, ci numai atunci când rânduieşte Bunul Dumnezeu. Duhul Sfânt lucrează şi ajută pe măsură ce cineva are smerenie şi nu-i vinovat. Şi mai mult, când duce cineva viaţă de pocăinţă. Duhul Sfânt îl leagă pe diavol prin tine, prin om. Dar cât timp eu mănânc bine şi dorm bine, Duhul Sfânt stă departe. Aşa. Când m-am trezit, le-am spus la persoanele acelea unde stăteam: „Să ştiţi că diavolul mi-a spus că are să mă facă

de ruşine, unde a să fie mai mulţi.” Şi le-am povestit întâmplarea ce am păţit-o cu diavolul. După ce am ieşit noi de la slujbă, numai ce am văzut o ţigancă, o căldăriţă neagră, parcă s-o

jucat cu ceaunul. Neagră! Şi-o început să mă batjocorească, de faţă cu toată lumea: „Oi moldovene băi, oi căciulatule măi, ai venit şi tu, bă, la Bucureşti, bată-te să te bată!" Eu i-am spus: „Da' dumneata de unde vii?" „Apăi, vin şi eu tot din Moldova şi acum mă întorc la Iaşi, că acolo am nişte treburi de rezolvat." Eu mi-am dat seama, era pentru mine. Că eu aveam treabă şi la Iaşi.

Diavolul atâta se luptă, nu cumva să te vadă că păzeşti mintea. De aicea i-o venit tulburarea diavolului. Cum vede că tu cauţi să îţi aduni mintea în rugăciune, cum se tulbură. Dacă eu fac rugăciune şi mintea se duce când la deal, când la vale, nu-mi face nimic. Ooo, pot să stau şi singur. Pot să stau şi între munţi, nu-mi face nica diavolul. El atunci se tulbură, când caut să păzesc mintea şi, atunci când vine un gând, zic mereu *Doamne Iisuse* şi nu iau aminte la draci.

Şi altă dată ce o făcut? M-am biruit de m-am lăcomit şi am adormit sătul. Atunci eram scos cu decretul, aveam barba tăiată, eram ca un copil nebun. Şi, după ce am adormit, vin unii diavoli, năluciri de astea de noapte, vin şi îmi spun porcării; întâi o început cu glume uşoare, că am şi eu patima asta, mai zic glume, dar uşoare, nu spurcate. După aceea, au început a spune vorbe urâte că trebuie să mă însor, nu ştiu ce. Eu le-am spus: „Ia staţi oleacă, mă. Nu vi-i ruşine la obraz, neruşinaţilor! Eu sunt călugăr, măi! Eu am făgăduit să fiu călugăr!" Apoi le-am zis: „În numele lui Hristos,

să fiţi legaţi, toţi!” Şi aşa au rămas cu gurile căscate, niciunul nu mai mişca. Cât i-am ţinut legaţi, am căutat să ţin mintea cât de adunată în rugăciune şi rugăciune pe scurt, şi cu multă smerenie: „Doamne, nu mă lăsa!” Apoi a

venit şeful lor şi a zis: „Ia stai oleacă! De ce i-ai legat?” „Da’ ei de ce spun porcării?” Am început să ne sfădim. Şi el mi-a zis atunci: „Nu veneau să te necăjească, dacă nu erai tu pricina!” Am fost cu stomacul sătul. Ai văzut? N-a fost nici mintea adunată. Dacă aveam mintea adunată, ziceam *Doamne Iisuse* şi ei nu se puteau apropia de mine. Am avut o minte întunecată şi îngreuiată de mâncare. Dacă eu vorbesc cu o persoană îndrăcită, după aceea am nevoie de pocăinţă, pentru că nu trebuia să vorbesc.

Nu-i voie să vorbeşti cu diavolul?

Nu, nu! Nu-i voie!

Dar prin somn, în năluciri, cum vorbeaţi cu ei?

Pe scurt, că nu stau cu mintea la ei. Şi părintele Cleopa de mai multe ori îmi spunea: „De se întâmplă cumva unele năluciri, să nu te gândeşti ce-o fost şi cum o zis.” Nu, nu, nu! Odată au apărut ca Sfinţii Arhangheli; trei duhuri, ca îngeri luminaţi. Au zis că sunt Sfinţii Arhangheli. Foarte bine. Şi m-au întrebat: „Cum înţelegi cutare capitol din Sfânta Scriptură?” Eu, atunci, am zis: „Întâi să zicem *Doamne Iisuse*.” Şi i-am pus şi pe ei să zică: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul.” Atunci şi-au luat masca de pe faţă şi s-au repezit asupra mea. Nu că-şi luau ei anume

masca de pe faţă, dar Duhul Sfânt i-a descoperit cine sunt. Când sunt îndrăciţi, cât timp dracii din ei vorbesc, eu trebuie să mă rog. Dacă ducem viaţă de pocăinţă, diavolii n-au putere, căci ne ajută Duhul Sfânt.

Astăzi nu prea este o lucrare a pocăinţei, deşi este foarte mare nevoie de ea. Oriunde te-ai duce, ori în ce colţ al pământului, găseşti doi-trei care sunt în duşmănie. Cam aici e un semn al sfârşitului lumii: când se ajung doi-trei, toţi dau vina pe celălalt, din cauza celuilalt nu mă mântuiesc. Mai în toate casele e la fel. Nu numai prin case, ci şi prin mănăstiri. Am observat că duhurile care erau în iad, au ieşit pe faţa pământului. Şi fiecare în parte este cernut, este ispitit să vadă ce face, cum îl poate trage. Diavolii au făcut o şedinţă mare în privinţa omenirii, despre sfârşitul lumii. Şi au spus aşa: „Pe creştinii care cred în Dumnezeu şi care au fost mângâiaţi de Duhul Sfânt, nu-i putem păcăli ca să le spunem că nu există Dumnezeu.” Atunci a vorbit un drac ghebos: „Pentru creştini cel mai bine este să aibă multe griji, multe ocupaţii, să nu aibă când să se gândească la Dumnezeu, la pocăinţă, la rugăciune.” Şi pe lângă griji, tulburări multe, că tulburările slăbesc mintea. Şi când te-au slăbit tulburările, nu mai ai râvnă în rugăciune, ai vrea să te pocăieşti, dar nu poţi. Tulburări şi griji multe, şi răceală mare, şi uite, asta e. Numai aceia care se vor îmbogăţi în smerenie, vor câştiga mult. Tot ceea ce faci cu smerenie, nu aduce tulburare. Dacă vor fi mulţi părinţi care să ducă o viaţă după Dumnezeu prin mănăstiri, care să se roage zi şi noapte, atunci va fi mai bine. Dacă vor fi creştini în lume care se vor pocăi şi se

vor păzi să osândească pe slujitorii Bisericii, atunci Bunul Dumnezeu va înfrâna lucrarea diavolească, căci în mâna lui Dumnezeu este sfârşitul lumii.

A-i judeca pe preoţi, este un păcat mare?

Îi mare nenorocire pentru creştinii care judecă pe duhovnici, pe preoţii Bisericii. Ştii de ce-i nenorocire? Că porunca lui Dumnezeu este legată de preot. Preotul se roagă pentru noi. Dacă îl judecăm, rugăciunea pentru noi nu mai este primită la Dumnezeu. Că am spus la mulţi: dacă vrei să sporeşti, păzeşte a nu judeca persoanele bisericeşti şi a nu te sminti de clerici. Dumnezeu îi Judecătorul şi al lor, şi al nostru. Preoţii duc dorinţele, necazurile noastre la Tronul lui Dumnezeu. Şi dacă noi îi judecăm, noi ne-am depărtat de Dumnezeu. Prin preoţii Bisericii, noi ne ridicăm. De înţeles, sunt cazuri şi cazuri, dar pentru mireni nu-i bine a judeca.

Cum putem spori în viaţa de obşte?

Îi fericesc pe cei din viaţa de obşte, care nu cârtesc. Călugării în mănăstire sunt ca nişte flori în grădină. Toţi au ceva bun, pentru slava lui Dumnezeu. În viaţa de obşte, sporirea vine din iertarea aproapelui, din ascultarea fără cârtire, din mărturisirea sinceră şi din a nu contrazice. Mare sporire are şi acela care îşi ia asupra sa, chiar minţind, greşelile aproapelui. Şi, ca să spun aşa, foarte mult ajută câte o perioadă de linişte, chiar şi în viaţa de obşte. Nu vezi? Părinţii în mănăstire fac rugăciune de obşte, în biserică, cu toţii şi, pe urmă, se duc la chilie fiecare şi fac rugăciuni singuratice. Care se roagă în timpul nopţii, aceia câştigă

plată precum pustnicii… Şi mirenii care se roagă noaptea sporesc mult. Doar se fac sfinţi şi dintre oamenii din lume.

Pot să-i întreacă şi pe călugări?

În unele dăţi îi întrec, în alte dăţi sunt mai sporiţi călugării. În mănăstire sporeşti foarte mult în smerenie.

Dar şi în lume sporesc în smerenie. Când bărbatul are o nevastă foarte cicălitoare, care-l ocărăşte toată ziua, el dobândeşte o smerenie mai abitir ca în mănăstire.

Părintele Cleopa zicea că, pentru călugărul păcătos, Dumnezeu îi rânduieşte o femeie rea ca să-l bată zi şi noapte.

Pentru cine? Pentru creştinul păcătos?

Nu! Pentru călugărul păcătos. Unui călugăr, dacă se însoară, Dumnezeu îi rânduieşte o femeie rea şi o aspreşte ca să-l bată, să-l chinuiască. M-am întâlnit odată cu cineva care se tânguia ca un copil: „Vai de mine! Cine m-a pus şi m-am căsătorit! Vai de mine şi de mine!” Cum se pocăia şi plângea! Şi ca să spun aşa, unii dintre aceştia care au smerenie mai ajung cumva şi se întorc în mănăstire, dar majoritatea mor în lume de moarte rea. Unul a murit când l-o dat nişte oameni cu capul într-un butoi, pe altul l-au dat în apă. Unul s-a dus la lucru şi nişte ciobani beţi l-au bătut până l-au omorât. Fel şi fel de morţi rele.

Şi s-au mântuit prin moartea aceasta rea?

Apăi, numai Dumnezeu ştie. În timpul acela când ne-a scos cu decretul din 1959, cineva era gata să moară şi m-a chemat. Mereu a trimis la mine ca să mă duc. Şi mi-a zis:

„Te rog, până ce mor, până să iasă sufletul din trup, să-mi

faci canonul meu şi, după ce ai văzut că a ieşit sufletul, să nu-l mai faci.” Şi a adăugat: „Mai am o rugăminte: să te rogi la Bunul Dumnezeu să mă mai lase măcar 40 de zile, ca să mă pot pocăi aşa cum se cuvine. Acum m-a ajuns săgeata morţii şi m-am trezit. Acum văd cu adevărat toate lipsurile... Eu, dacă aş fi simţit mai înainte trezvia asta, mă pocăiam demult.”

Sunt unele clipe pe care le primeşte cineva înainte de a muri şi, atunci, el îşi vede toate lipsurile, felul cum ar fi trebuit să fie şi nu-i mai place viaţa pe care a trăit-o. El caută atunci, măcar puţin, ca să mai câştige timp pentru pocăinţă. Eu le-am spus şi la maicile de aici, surorile mele, Georgeta şi Zenovia: „Să ştiţi asta: prin ce vom trece în momentul morţii, nu poţi să spui la nimeni.” Diavolul ne ia cu grijile astea pământeşti şi noi spunem: „Lasă că a să ne pocăim mâine sau la iarnă, că a să ningă şi o să avem timp liber.” Asta este cea mai mare nenorocire, nesimţirea, împietrirea. Văd că moare fratele meu, îl duc la groapă şi tot nu mă trezesc.

Dar vreau să spun aşa: începutul şi sfârşitul sunt suspinul inimii şi lacrimile. Spun Părinţii că mângâierea monahilor apare pe măsură ce ei plâng şi suspină din adâncul inimii.

Cine poate să biruiască firea îi lucru mare, dar fără smerenie îi primejdie. Dacă cineva se nevoieşte, posteşte, ca să întreacă pe cineva, să-i facă în ciudă că el e mai bun,

acea nevoinţă nu e primită de Dumnezeu, nu-i primită de Biserică. Acea nevoinţă e primită de Dumnezeu, când eu n-am treabă cu nimeni, eu ştiu că-s păcătos şi trebuie să mă

nevoiesc, ca nu cumva să aud cuvântul acela: „Aruncaţi-l în întunericul cel mai din afară” (Matei 22, 13). Pentru ca să nu aud cuvântul acesta, trebuie să mă rog până ce va ieşi sufletul din trup. Şi nu numai eu, toată omenirea trebuie să se roage ca să nu audă cuvântul ăsta, ci să aibă parte numai de mila lui Dumnezeu.

Vrem, nu vrem, ne vom întâlni cu două situaţii foarte grele: ceasul morţii şi ceasul judecăţii. Toţi Sfinţii Părinţi au plâns pentru aceste ceasuri şi, de aceea, toată viaţa lor au folosit-o numai în slujba lui Dumnezeu. Toţi care au smerenie, aceia vor reuşi, vor câştiga mila lui Dumnezeu.

Atât e adevărul, cât e mintea adunată în rugăciune, ca în faţa lui Dumnezeu. Tot timpul care e împrăştiat, fără Dumnezeu, e păcat. Căci aşa ne îndeamnă Biserica: *Tot ce faceţi, faceţi spre slava lui Dumnezeu*! Dacă nu e spre slava lui Dumnezeu, atunci este păcat.

Părinţii şi fraţii care trăiesc în mănăstire, aceia sporesc foarte mult în smerenie, că ei nu-şi fac voia lor, ei trăiesc mai mult prin tăierea voii. El, dacă vrea să se ducă undeva, îi spune stareţul: „Nu te du azi, lasă că îţi dau drumul mâine, ori altă dată, ori deloc.” Şi el câştigă smerenie, e păzit şi trăieşte duhovniceşte.

Eu, vai de capul meu… Dar eu îi fericesc pe aceia care ţin cu tărie la blagoslovenie. Dar pe cei care fac mai mult de capul lor, cum fac eu,

vai de capul meu şi de-al lor, care umblăm aşa, de capul nostru…

Mila lui Dumnezeu, părinte.

Numai mila lui Dumnezeu. Datoria noastră este să

biruim păcatul. Cine a biruit păcatul şi a curăţit inima, îl odihneşte Duhul Sfânt aici, pe pământ, şi îl va odihni în Împărăţia lui Dumnezeu. De pe pământ cresc şi raiul, şi iadul. Dacă nu vreau să iert, iată, astea sunt semne că iadul e în inima, în sufletul meu şi sunt înconjurat de duhurile întunericului.

Adevărata pocăinţă este întotdeauna a mă socoti mai mic decât toţi, pe toţi să îi văd mai buni şi pe mine mai rău. Pe toţi să îi văd egali, nu pe unul să-l pun la masă şi la altul să-i dau cu piciorul. Asta este o cale rătăcită, o cale foarte îndepărtată de Dumnezeu. Asta este culmea dragostei, a nu face deosebire între bătrân şi tânăr, adică pe toţi să îi ai egali şi atunci Duhul Sfânt te va mângâia şi nu te va lăsa. Toţi cei care doresc să se mântuiască iubesc liniştea.

Cât timp va fi liniştea hulită şi prigonită, Biserica va da înapoi şi va rămâne fără urmaşi. Că de aici sporesc călugării, de la linişte. Sunt mai multe trepte de linişte. Bineînţeles că, pentru liniştea de unul singur, trebuie să mai crească monahul şi, totodată, dacă se retrage fără povăţuitor, e pagubă. Chiar eu am dorit mult timp liniştea şi am plecat nevindecat, şi unii părinţi s-au cam necăjit cu mine. Dar şi eu îi pomenesc la rugăciune că au avut răbdare, că un duhovnic care are răbdare, acela câştigă mulţi fii duhovniceşti. Dacă e grăbit şi îşi pierde răbdarea, câştigă mai puţini fii duhovniceşti.

Părintele Paisie avea răbdare cu toţi şi, de multe ori, chiar câte trei zile şi trei nopţi nu se culca, până ce nu mărturisea pe fiecare şi pleca fiecare împăcat.

Vin la sfinţia voastră tot felul de oameni. Reuşiţi să-i ajutaţi pe toţi cu sfaturi potrivite?

Când văd sau simt eu că cineva Îl doreşte pe Domnul Iisus Hristos, atunci, pentru dragostea Mântuitorului faţă de oameni, chiar dacă sunt un om simplu, Bunul Dumnezeu îmi dă ce să-i spun acelui creştin. Am observat un lucru: când cineva vrea să dea sfaturi la lume, la cei credincioşi, dacă el le spune ca din dragostea de Dumnezeu şi cu dorul de a se mântui acele suflete, Duhul Sfânt îl luminează; iar pe el, aşa cum s-ar afla, îl acoperă Duhul Sfânt ca să nu-l vatăme vrăjmaşul, pentru că vorbeşte cuvântul lui Dumnezeu. Dar el să spună acele cuvinte ca pentru Dumnezeu, ca pentru dragostea de fraţii care doresc să se mântuiască. Un lucru pe care îl tot spun este că, pentru un călugăr sau pentru un mirean, dacă nu a ajuns să adoarmă din rugăciune, să ştie că îi foarte în urmă.

Dar cum se poate adormi din rugăciune, părinte?

Uite cum e: eu cât timp am stat în mănăstire la părintele Cleopa Ilie, sau la părintele Paisie, sau la alţi mari duhovnici, nu prea mai încăpeam la spovedanie, aşa erau ei de ocupaţi cu oamenii. Şi atunci luam cuvinte de folos mai mult de la călugării foarte simpli care erau la ascultările de jos. Dar nu orice fel de călugăr, ci din aceia care aveau

o nevoinţă interioară. El nu apărea că ar fi om de valoare, nuu… El era, ia, acolo… un călugăr neînsemnat, adică nu fudul, nu boieros, foarte simplu, nu dădeai doi bani pe el, adică era nebăgat în seamă de lume sau de alţi călugări. Ei bine, şi el mă întreba aşa: „Frate

Gheorghe – că aşa îmi spunea cât am fost în mănăstire – când te culci zici rugăciunea *Doamne Iisuse*? La care eu i-am răspuns: „Da, o zic."

„Din ce te fură somnul, din cugetare sfântă sau din
Doamne Iisuse?"

Eu i-am răspuns: „Preacuvioase, nu mă fură somnul nici din una, nici din alta, ci din oboseală."

„Când te duci la ascultare sau oriunde te afli prin mănăstire, să zici *Doamne Iisuse*, că tot ce aduni în timpul zilei – cugetări la cele sfinte, rugăciuni – Duhul Sfânt te ajută şi te acoperă în timpul nopţii."

După un anumit timp, iar m-am întâlnit cu părintele şi iar nu am răspuns bine la întrebare. Părintele mi-a spus atunci: „Pentru că în timpul zilei, cât ai făcut ascultare sau ai stat liber prin mănăstire, n-ai avut nicio lucrare duhovnicească, de asta Duhul Sfânt nu te ajută în timpul nopţii. Pot să adorm din rugăciune, pe măsură ce caut în timpul zilei a nu sta de vorbă cu gândurile, pentru că, dacă stau de vorbă cu gândurile, în clipele acelea am stat de vorbă cu diavolul." M-a ajutat mult călugărul acela sporit. El mă învăţa: „Cât poţi, să nu adormi din împrăştiere. După ce ţi-ai făcut rânduiala dimineaţa, să te duci la ascultare şi mereu să zici *Doamne Iisuse* şi rugăciuni la Măicuţa Domnului. Atât să vorbeşti, doar dacă te întreabă cineva, strictul

necesar. Nu te mânia pe fraţi; iartă-i şi roagă-te pentru ei. Nu te răzbuna. Şi atunci, dacă tu cauţi să zici rugăciunea *Doamne Iisuse*, când vine timpul să te culci seara, să cauţi ca şi cum te-ai lupta cu moartea, ca să nu adormi din împrăştiere. Dacă nu ne ajută Duhul Sfânt, noi, cu puterea noastră, nu putem face nimic. Numai atât putem face, să dublăm smerenia şi să ne punem în minte că toţi sunt mai buni decât noi. Când te duci la biserică, să ai asta în minte: *Toţi sunt mai buni şi eu sunt cel mai păcătos*. Aceea este adevărată pocăinţă, când plânge inima." De atunci, eu m-am apucat să-mi păzesc mintea în timpul zilei. Şi când am început să-mi păzesc mintea în timpul zilei, am început să adorm din rugăciune şi chiar în timpul nopţii, în somn, mă rugam. Dar diavolul mi-a arătat unele năluciri şi m-a trezit din somn, ca să nu adorm iară din *Doamne Iisuse*. Şi i-am spus părintelui Cleopa că am adormit din *Doamne Iisuse*, dar, trezindu-mă vrăjmaşul prin năluciri, a doua oară am adormit din împrăştiere. Iar el mi-a spus că nu-i bine aşa, ci ori de câte ori voi adormi,

tot de atâtea ori să mă nevoiesc să adorm din *Doamne Iisuse*. Am observat lucrul acesta că, în ce măsură nu îmi las mintea robită de vrăjmaşul şi în ce măsură îmi dă Dumnezeu smerenie şi căinţă în inimă, în aceiaşi măsură Duhul Sfânt mă ajută.

În cazul în care am adormit cu stomacul sătul, atunci am pierdut toată lucrarea cea duhovnicească. Am mai observat, de asemenea, un lucru foarte important: când

eram în mănăstire, deşi nu voiam, totuşi, mi se întâmpla să jignesc pe cineva. Ei bine, când simţeam că am făcut fapta asta, două-trei nopţi pierdeam lucrarea cea duhovnicească şi, mergând la spovedanie, la părintele meu duhovnic, el îmi spunea: „Dacă i-ai supărat, caută să-ţi ceri iertare şi caută să te rogi pentru ei, ca să-i ierte Dumnezeu. Să te rogi şi pentru tine ca să te pocăieşti, pentru ca să te ridici înapoi de unde ai căzut. Are mare însemnătate a nu avea răutate sau supărare pe cineva."

Să ne rugăm în timpul nopţii pentru a căpăta pacea Duhului Sfânt! Timpul de dormit să-l împărţim. Să dormim, să ne trezim şi să ne rugăm, apoi iarăşi să ne culcăm. Când dorm somn împărţit, Duhul Sfânt mă linişteşte în timpul zilei şi mă scol ca un călugăr. Când dorm somn continuu, mă scol ca un mirean. Să ne luptăm cu somnul, ca şi cu moartea. Dacă nu te culci obosit, nu devii călugăr. Pe măsura ostenelii vin bucuriile duhovniceşti şi se înmulţeşte darul lui Dumnezeu. Întotdeauna călugărul trebuie să aibă o lucrare interioară.

Cât de periculoasă este patima judecării aproapelui?

Cea mai mare primejdie a creştinului, atât în lume cât şi în mănăstire, este aceea de a te lăsa biruit de patima de a judeca pe altul. Cei care stau în mănăstire şi îl judecă pe stareţ, pe duhovnic, pe fraţi, sunt în pericol. Nu ai voie niciodată ca să judeci pe stareţ sau pe duhovnic. Să socoteşti că Duhul Sfânt lucrează şi

vorbeşte prin ei. Sau mirenii care judecă pe aproapele lor, sau pe şefi, sau pe subalterni, sau pe oricine altcineva, toţi aceştia rămân închirciţi duhovniceşte, iar, cu timpul, am observat că Biserica nu se mai poate folosi de aceste persoane, ei rămânând oameni slabi duhovniceşte, oameni neputincioşi. Cine sunt eu ca să-i judec pe ceilalţi? Astăzi a căzut el, iar mâine cad eu. Dumnezeu îi va judeca şi pe ei, şi pe mine; nu-i treaba mea să judec pe cineva.

Eu, dacă îl judec pe cel desfrânat, sunt călcător de

lege ca şi el. El a călcat o poruncă, iar eu am călcat o altă poruncă pentru că l-am judecat şi amândoi suntem călcători de lege. Dumnezeu va judeca pe fiecare după cum ştie El. Să ştiţi că ne putem mântui foarte uşor, prin păzirea acestei porunci: a nu judeca, a nu osândi pe nimeni. Mi-a spus Dumnezeu să mut munţii? Nu. Mi-a spus să păzesc poruncile lăsate de El. Dacă am clevetit şi am judecat într-o zi, să spunem: „Doamne, iartă-i pe cei pe care i-am clevetit şi i-am judecat!”

Toţi aceia care sunt biruiţi de păcatul de a judeca pe altul, nu pot spori în credinţă. Mă refer aici chiar şi la acei duhovnici care îi judecă pe ucenicii lor, fiindcă nu pot face câte fac ei. Acei duhovnici scad în credinţă fiindcă îi judecă pe alţii; ei nu-şi dau seama că sunt ajutaţi de Duhul Sfânt ca să nu cadă.

Nu este al nostru a ne ridica, ci numai mila Domnului ne ajută. Duhul Sfânt ne ridică dacă ne smerim, dacă ne recunoaştem greşeala prin mărturisire la duhovnic şi, bineînţeles, dacă luptăm împotriva păcatului. Iar cei care sunt plini de răutate, de îngâmfare, de mărire deşartă, Duhul Sfânt îi lasă să cadă, căci scris este: „Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har” (I Petru 5, 5).

Să facem totul din dragoste!

Mă bucur că sunteţi în căutarea Domnului Iisus Hristos. Cine se ţine de Biserică, acela va câştiga raiul. Cine are pe Biserică drept mamă, va avea pe Dumnezeu drept Tată. Altfel, degeaba mai spunem rugăciunea *Tatăl nostru*. Cine zice rugăciunea *Tatăl nostru*, are datoria să aibă pe Biserică drept mamă. Când ajungem acolo unde scrie: „Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri", trebuie să ne gândim dacă am supărat pe cineva cu ceva şi nu i-am cerut iertare, sau dacă cineva ne-a cerut iertare pentru o greşeală, iar noi nu l-am iertat. Dacă nu fac ce se spune în rugăciune, înseamnă că mint atunci când mă rog, înseamnă că sunt un copil vitreg.

Acela poate spune *Tatăl nostru* cu adevărat, care îi iartă pe cei care i-au făcut necazuri, greutăţi, care i-au greşit cu ceva. Cel care nu iartă, nu ştiu cum va putea spune această rugăciune. Asemenea oameni se înşeală amarnic. Cea mai mare nenorocire a timpului de acum este duşmănia. Inima cu răutate nu primeşte pe Duhul Sfânt! Când te biruie pomenirea de

rău, inima se umple de răutate, sufletul se simte ca-n iad.

Cât putem, pe persoanele care ne supără, să nu ne răzbunăm. Să nu avem pomenire de rău asupra nimănui, iar dacă cineva ne-a tulburat, să ne rugăm pentru dânsul: „Doamne, iartă-l pe cel care m-a tulburat!” Cel mai bine îl birui pe diavol prin răbdare. Pe cât răbdăm şi nu ne răzbunăm, duhul păcii ne linişteşte. Pe măsură ce ne rugăm pentru duşmani şi dăm vina numai pe noi, vom simţi o mare pace în suflet. Iar când ne spune gândul şi ne biruie, că şi cutare este vinovat, nu numai eu, atunci Duhul Sfânt ne lasă în părăsire, simţim o greutate în suflet şi nu mai putem răbda.

Vă rugăm să ne spuneţi dacă acum este perioada lui antihrist şi dacă mai este mult până vine acest dictator?

Venirea lui antihrist este un lucru foarte acoperit, aproape că este în întuneric. Mântuitorul ne spune că antihrist şi slugile lui vor fi în stare să-i înşele chiar şi pe cei aleşi (Matei 24, 24). Dar noi avem sfaturile Sfinţilor Părinţi. S-ar putea ca Bunul Dumnezeu să prelungească timpul ăsta, ca să nu vină chiar acum antihristul.

Când vei vedea că fraţi, surori, fete, băieţi, cu mic cu mare, se duc la mănăstire să se facă monahi, că oamenii se duc la biserică la Sfânta Liturghie, alţii se spovedesc la preot şi se luptă să ducă o viaţă curată, atunci, încă nu vine sfârşitul. Dumnezeu

amână sfârşitul ca să treacă cu pace dincolo toată omenirea creştinească, cei care vor să se mântuiască. Iar dacă se vor împuţina aceşti creştini care aleargă la pocăinţă şi vor rămâne foarte puţini, atunci da, vine sfârşitul omenirii şi nu ne mai rămâne altceva decât să

facem o rugăciune în gând, sau în şoaptă, dar, mai ales, să plângem cât putem. Toţi aceia care s-au trezit cu sufletul nu au altceva de făcut decât să plângă pentru păcatele lor şi ale celorlalţi, că atâta ne-a mai rămas – plânsul. Numai prin plâns vom scăpa de primejdia lui antihrist.

Ucenicii lui antihrist sunt aceia care spun că nu există Dumnezeu, cei care propovăduiesc cele împotriva poruncilor lui Dumnezeu, cât şi toţi sectarii care s-au rupt de Biserica lui Hristos. Aceşti ucenici au fost de la începutul lumii printre oameni.

Deci cam acestea sunt semnele: conducătorii ţărilor se vor retrage, guvernele se vor schimba cât mai des, ca să nu se mai poată conduce ţara, să nu se mai ştie nici de cap, nici de coadă. Nu vor mai putea face faţă ca să conducă lumea asta în care nu mai este înţelegere; se vor descuraja şi se vor dezgusta. Care mai de care va căuta să fugă în altă ţară ca să nu-l mai cunoască nimeni. Nu le va mai trebui mărire, nu le va mai trebui să fie o autoritate. Va avea grijă fiecare numai de viaţa lui. Atunci, omenirea, având nevoie de conducător, va veni la antihrist. El se va lăsa convins de oameni, se va face că este un om milos, credincios, iar lumea are să-l pună pe el domnitor. Atunci, după ce va căpăta puterile în mâna lui, prima dată va prigoni Biserica lui Hristos. Pe urmă va prigoni pe toată lumea. Doamne fereşte, să nu ajungem noi vremurile

astea!

Ce ne puteţi spune despre „fraţii cei mincinoşi” (II Corinteni 11, 26). Cine sunt aceştia?

Fraţii mincinoşi pot fi cei care vorbesc de Dumnezeu,

dar cu inima nu sunt pentru Dumnezeu. Sau cei care vorbesc despre Dumnezeu, dar învăţătura lor este o amăgire, aşa cum sunt sectanţii.

Sau un alt model de frate mincinos: una zice, alta face. Fraţii mincinoşi sunt destui şi printre creştini, sunt chiar şi în Biserică. Ia să vezi de o prigoană – atunci o să se vadă care este călugăr cu adevărat, care-i preot cu adevărat sau care-i creştin cu adevărat. Atunci se va descoperi fiecare pe el înaintea celorlalţi, ca la sfârşitul lumii, ca la Judecata de Apoi.

Poate să fie unul care a ajuns mare în Biserică, dar suferă de boala măririi, de mândrie, vrea bani şi să-l laude lumea şi să-i zică: „Brava!" El nu s-a lăsat descusut de preotul duhovnic la spovedanie, pentru a i se descoperi boala de care suferă – mândria. Şi a primit duhovnicul un suflet, crezând că este oaie, dar el era lup. Acesta poate ajunge până la urmă sectar. Doamne fereşte de aşa ceva!

Mai sunt şi creştini care crapă de ciudă asupra fraţilor lor şi nici nu vor să ierte. Asta e o mare nenorocire. Creştinii aceştia sunt de plâns.

Iar care are Duhul lui Dumnezeu, acela iartă, nu ţine mânie, inima lui îi plină de bunătate, îi plină de Duh Sfânt, de milă, e îndelung răbdător. *Rugăciunea lui Iisus* sporeşte în sufletul nostru, în funcţie de cât iertăm. Creştinii care duc o viaţă curată şi au ajuns de şi-au curăţit inima de patimi, nu se

poate să nu-i odihnească Duhul Sfânt şi aici, în viaţa asta, şi dincolo de mormânt.

Sunt unele persoane, prin biserici, prin mănăstiri, prin lume, peste tot, care se luptă cu păcatele pentru ca,

biruindu-le, să se milostivească Domnul şi să-i mântuiască. Să ştii că pentru aceştia s-ar putea să mai amâne Dumnezeu sfârşitul lumii. Mai sunt încă creştini care doresc să se mântuiască, sunt călugări, sunt maici care îşi plâng păcatele şi care luptă să ducă o viaţă după poruncile lui Dumnezeu. Pentru rugăciunile lor, ne mai ţine Dumnezeu. Dar, pe de altă parte, dă năvală peste noi şi sfârşitul.

Acum, numai Dumnezeu ştie ce va face, dar El a spus: „Privegheaţi, că nu ştiţi ziua, nici ceasul când vine Fiul Omului" (Matei 25, 13), iar noi trebuie să împlinim aceasta. Dacă omul ar şti când e sfârşitul lumii, ar duce o viaţă cu grija numai pentru cele pământeşti. Dar aşa, dacă el nu ştie ceasul când îi vine sfârşitul, creştinul este tot timpul atent pentru viaţa de dincolo şi cât este atent, atâta sporeşte; iar timpul cât doarme sau îi umblă mintea pe dealuri, ca să nu spun după rele, asta-i pagubă. Dacă mintea este împrăştiată şi nu este la rugăciune sau în meditaţie la Dumnezeu, atunci ea doarme, ori greşeşte. Căderea sau ridicarea stau în mintea noastră. Un ucenic a întrebat pe un părinte bătrân, foarte sporit, dacă îl mai poate săgeta diavolul. Iar el a răspuns: „Nu, niciodată; doar dacă mintea mea nu mai este la Dumnezeu, atunci mă poate săgeta diavolul."

De aceea, la tot creştinul, de la cel mai mic până la cel mai mare, mintea trebuie să fie tot timpul ocupată cu rugăciunea, iar

dacă nu mai poate cu rugăciunea şi oboseşte, atunci să treacă la cugetarea despre Dumnezeu şi cele scrise în Sfintele Scripturi.

Dacă omul nu are smerenie, atunci numai prin multă

durere, prin lovituri şi necazuri îşi dă seama că nu este decât un animal, un dobitoc, iar uneori chiar mai jos decât dobitoacele. Atunci începe să caute Adevărul, să caute Lumina, îi este ruşine de ceea ce a greşit. Dacă mai are zile, începe să se pocăiască, iar dacă nu… ferească Dumnezeu! Necazurile, greutăţile ne ajută să căpătăm darul nepătimirii şi al smereniei. Darul nepătimirii îl capătă, mai ales, acele persoane care caută să nu se răzbune.

Dacă vreau să ajut pe cineva, atunci să-l ajut cu milă, să am milă de el şi toate câte îi voi spune, să i le spun cu milă. Nu voi rezolva ceva scrâşnind din dinţi, că porunca Domnului este să facem totul din dragoste (Ioan 13, 35).

După 1989, au început să se călugărească destul de mulţi tineri, deşi rudele, prietenii lor le spuneau că pot fi credincioşi şi stând în lume...

În cele mai multe cazuri, tinerii vin la mănăstire pentru că în lume nu pot duce aşa cum trebuie o viaţă curată, nu pot spori duhovniceşte mai mult. Şi atunci, ei spun: mă duc la mănăstire, mă dau în mâna stareţului, în mâna duhovnicului, să mă ajute la mântuire cum ştiu ei, după cum sunt ei luminaţi de Duhul Sfânt. De exemplu, azi-noapte, din neatenţie, am dormit mai mult şi nu m-am sculat la rugăciune, ori am avut alte ispite, gânduri, năluciri. Şi, atunci, monahii se ajută unul pe altul. Unul zice: „Hai la

rugăciunea de noapte, la utrenie!” Apoi, de la utrenie se întorc la chilie şi îşi fac canonul lor călugăresc, apoi dorm câte puţin, ca să poată a doua zi să facă treabă acolo unde sunt rânduiţi. În felul acesta, ei îşi

smeresc sufletul şi îşi topesc trupul, prin ascultare şi prin priveghere.

După o anumită perioadă, ei constată că nu mai au ispitele acelea care îi biruiau pe când erau în lume, nu mai au acea răutate. Văd că în ei este o pace duhovnicească şi doresc doar veşnicia, nu mai doresc nimic din veacul acesta. Se miră şi dau slavă lui Dumnezeu că i-a scos din prăpastia în care se aflau.

Pe un părinte bătrân care tocmai scăpase din temniţele comuniste, unele maici, din evlavie, l-au întrebat:

„Preacuvioase părinte, vrem să ascultăm un cuvânt de folos de la sfinţia voastră. Cum aţi petrecut în închisoare, cum aţi ieşit de acolo?”

La care el, cum era amărât, ca toţi cei care ies din închisoare, în loc să le spună ce a păţit acolo, le-a spus direct: „Dacă nu vă pocăiţi fiecare pentru păcatele voastre, vă ia diavolul la iad!”

Cuvântul spus de acel părinte care a ieşit din închisoare tot timpul mă mustra când făceam ceva, sau când mergeam pe drum. Oriunde eram, numai ce îmi apărea în minte cuvântul ăsta: „Adu-ţi aminte că, dacă mori aşa cum eşti acum, te ia diavolul la iad.” Şi atunci, începeam a mă trezi şi a mă întreba: „Ce-i cu mine? Unde mă aflu eu acum cu gândul? Ce fac eu acum?” Şi căutam ca imediat să mă îndrept, să mă spovedesc şi să-mi păzesc mintea.

Să ştii că mare este groaza pentru cei care nu vor să ierte pe cei care le-au greşit cu ceva, cât de puţin, dar au venit apoi şi le-au cerut iertare. Uite eu, câte necazuri n-am avut până acum în viaţa asta, dar am luptat cu mine şi

i-am iertat pe fiecare, că şi eu, ca om, am greşit. Ş-apoi, Mântuitorul, în rugăciunea *Tatăl nostru*, ne spune să ne iertăm unii pe alţii, ca şi Tatăl nostru Cel din ceruri să ne ierte pe noi (Matei 6, 12).

Odată, îmi spunea părintele stareţ că l-au întrebat cei de la Securitate despre mine, iar el le-a zis: „Păi ăsta-i aşa de înţelept că, atunci când se suie într-un tren, nu ştie încotro merge trenul.” Îi interesa cu ce mă ocup eu prin mănăstire şi prin lume. Eu, chiar dacă acuma nu stau în mănăstire cu chilia, dar cu ascultarea aparţin de ei, deci cu mintea nu sunt despărţit de ei, tot timpul mă rog pentru ei şi ei se roagă pentru mine.

Altă dată, întâlnindu-mă cu părintele stareţ, după ce mi-a dat unele sfaturi duhovniceşti, i-am spus că eu mă rog Bunului Dumnezeu şi pentru el, ca să-i facă parte Dumnezeu de un colţişor de rai. Că rugându-mă eu pentru binele lui, îmi va face parte şi mie Dumnezeu de mila Sa. Ce doresc eu pentru altul, aceea îmi dă Dumnezeu şi mie. Mă rog să se îmbolnăvească cineva? Apoi boala aceea mi-o dă mie Bunul Dumnezeu. Mă rog eu la Dumnezeu ca toată lumea să se mântuiască? Se va milostivi şi de mine Bunul Dumnezeu.

Am găsit într-o carte veche cum un ucenic îl întreba pe duhovnicul său: „Părinte, de ce nu mai sporesc fraţii de mănăstire ca altădată?” Şi i-a răspuns duhovnicul: „Pentru că nu se mai roagă unii pentru alţii. Înainte, când un frate

avea o ispită, toţi ceilalţi fraţi posteau şi se rugau Bunului Dumnezeu ca să-i ierte fratelui păcatul. Iar acum, când cineva are o ispită, toţi dau năvală cu mic, cu mare, ca să-l dărâme, nu să se roage pentru el; nuuu... ci să-l

dărâme. Îl bârfesc, îl judecă în fel şi chip." Astăzi, călugării şi creştinii mireni nu mai sporesc duhovniceşte ca altădată pentru că, în ispite, de multe ori, nu se ajută unii pe alţii, ci se bucură de răul şi de ispita celuilalt.

Nu vedeţi, că doar sunteţi oameni duhovniceşti, înainte, pentru a scoate demonii dintr-un om, toţi ai lui, părinţi, fraţi, veri, rude, copii, toţi, cu mic, cu mare, se spovedeau la preot, posteau şi se rugau pentru cel bolnav. Şi, iacă aşa, se îndura Bunul Dumnezeu şi, pentru credinţa lor, îl slobozea pe cel bolnav de duhul necurat. Mai fac astăzi oamenii aşa ceva? De asta Duhul Sfânt ne lasă acum în părăsire. Cât timp vom avea milă de alţii şi vom căuta să-i ajutăm pe cei care cad, în aceeaşi măsură Duhul Sfânt ne va ajuta şi nouă şi nu ne va lăsa orfani niciodată.

Sunt destui oameni astăzi care se plâng de atacul vrăjitorilor. Cum de îngăduie Dumnezeu aşa ceva?

Uite cum îi: vrăjitorii, prin duhurile demonice la care slujesc, numai pe acei creştini nu-i pot birui, care au ajuns la un anumit nivel de rugăciune interioară. Este vorba de creştinii care, fie că dorm, fie că sunt treji, ei neîncetat zic rugăciunea *Doamne Iisuse*, deci care au căpătat o anumită putere duhovnicească de la Duhul Sfânt. Prin această scurtă rugăciune se poate curăţi mai uşor inima, iar cele cinci simţuri ale omului nu sunt lăsate să fie

robite de duhurile diavoleşti sau lumeşti. Pe aceşti creştini, atunci când vrăjitorii sau diavolii se apropie de ei, nu-i pot ataca în niciun fel, pentru că rugăciunea îi arde pe vrăjmaşi cu puterea numelui Mântuitorului. De asemenea, mintea

lor fiind ocupată cu rugăciunea, la inima lor nu poate intra altceva decât ceea ce este în minte. Cum spunea Părintele Cleopa: „Unde îţi sunt gândurile tale, acolo îţi este şi mintea şi, deci, într-acolo se îndreaptă şi inima ta.” Iar toţi aceia care nu zic rugăciunea în gândul şi în inima lor, iaca îi înşală vrăjmaşul.

Acum, chiar dacă cineva n-a ajuns la nivelul rugăciunii inimii, însă are smerenie şi credinţă în Dumnezeu şi crede cu hotărâre în sfaturile Sfinţilor Părinţi, în Sfânta Scriptură şi în canoanele Bisericii, atunci Duhul Sfânt îl păzeşte. Dar, oricum, este neapărată nevoie de alergat la duhovnic pentru spovedanie curată şi, prin Sfântul Maslu, prin rugăciuni, cu mila Domnului, creştinii vor scăpa de tot felul de ispite, dureri şi duhuri necurate care îi necăjesc. În toate trebuie smerenie, post şi rugăciune.

Taina Sfântului Maslu are şi puterea de a alunga demonii sau este doar o slujbă de sănătate?

Se plângea cineva: „Am fost la Sfântul Maslu şi nu m-am făcut bine.” Eu am întrebat-o: „Dar când stăteai în genunchi la Sfântul Maslu, ce rugăciuni spuneai în mintea ta?”

„A... mă gândeam şi pe acasă, îmi era ciudă şi pe cutare că m-a nedreptăţit, mai spuneam şi câte o rugăciune.”

„Ei bine – i-am spus – atunci când stai la

Sfântul Maslu trebuie să zici o rugăciune în gând, iar când preotul zice rugăciunile acelea prin care îl alungă pe diavolul şi pe slujitorii lui, tu trebuie să ai o lucrare duhovnicească, trebuie să te rogi în gând. Pentru a cunoaşte puterea

rugăciunii Sfântului Maslu, eşti datoare ca toată ziua să zici rugăciunea *Doamne Iisuse*, iar seara să te fure somnul din rugăciune. Atunci Sfântul Maslu, Spovedania şi rugăciunile preoţilor te vor ajuta. Altfel, unul zideşte şi celălalt dărâmă." Dacă preotul se roagă, iar mintea mea umblă pe dealuri, nu iese nimic bun din asta, nu mă folosesc cu aproape nimic.

Bolnavul vătămat sau stăpânit de duhurile cele rele trebuie să aibă credinţă neîndoielnică. Cea mai bună cale de a scăpa de vrăjitori sau de duhurile rele este să nu stai de vorbă cu ei; de îndată ce-ţi vine în minte să te gândeşti la ei, imediat zi în gând rugăciunea *Doamne Iisuse*, ori altă rugăciune, ori fă semnul Sfintei Cruci cu mâna pe faţă. Cuiva i-a intrat un broscoi în casă şi a picat jos de frică. I-am zis: „Măi, omule, dar dacă ai vedea un lup, o fiară sălbatică, ce ai face? Mori, înseamnă! Te temi de o broască?" Nu trebuie să te temi, să te frângi din astea, chiar dacă poate să lucreze diavolul prin astea.

Să ştiţi că foarte mult se bucură diavolii când cineva face Sfânta Cruce aiurea, strâmbă, aşa, de parcă s-ar apăra de muşte. Cu adevărat Sfânta Cruce are o mare putere, mai ales la cei care au o viaţă curată.

Când treci prin oraşe, te întâmpină de multe ori pornografia sau femei îmbrăcate foarte sumar, după moda care

vine din Occident. Lipsa aceasta de ruşine nu este un semn prea bun.

N-ai văzut la Sodoma şi la Gomora, când au ajuns la culmea păcatului, atunci a venit prăpădul. Oamenii

întrecuseră orice închipuire a păcatului. Nici animalele nu fac ceea ce făceau aceia atunci – cam ce se face şi astăzi la noi în ţară, cu aprobare şi cu sprijin din afara ţării. Când va fi culmea răutăţilor şi va dispărea ruşinea de la creştini şi de la păgâni, atunci vine sfârşitul lumii. Vai de noi! Vai de noi! Cu cât creştinii nu vor mai merge la biserică să se spovedească, să-şi facă canonul rânduit de preot şi să lupte din toate puterile împotriva păcatului, în aceeaşi măsură este un semn foarte clar că vine sfârşitul lumii. Pentru ce să mai ţină Dumnezeu pe oameni pe pământ, dacă creştinii nu vor să se mântuiască?

Diavolul ar fi în stare să-i sfâşie pe creştini, dar încă nu-i este îngăduit de Dumnezeu, căci puterea diavolească este îngrădită de Bunul Dumnezeu. Atâta are putere diavolul, cât creştinul nu luptă să ducă o viaţă creştină. Dacă el îi slab în smerenie, atunci Dumnezeu îl mai lasă, doar, doar, se va trezi. Iar care nu se îndreaptă, iaca se pierde. Dumnezeu nu primeşte la dânsul sufletul care este mândru. Eu n-am găsit în nicio carte şi nu am auzit că în cutare timp Dumnezeu a mântuit un suflet mândru. Chiar dacă omul a fost păcătos, dar a fost smerit, şi-a recunoscut neputinţa la preotul duhovnic şi a luptat împotriva păcatului, deci a dorit să se pocăiască, iaca mai are o şansă de mântuire, că vede Dumnezeu lupta lui. Unii zic că au dragoste de aproapele,

au dragoste de Dumnezeu. Însă adevărata dragoste, după cum arată Sfinţii Părinţi, începe cu pocăinţa, iar începutul pocăinţei este frica de Dumnezeu şi apoi, în ce măsură posteşte şi priveghează, biruie firea trupului, care este stricată.

Şi unii sectanţi se folosesc de ideea de dragoste pentru a încerca, într-un mod viclean, să-i rupă pe ortodocşi de la adevărul Bisericii.

Ceea ce spun sectarii despre dragostea de Dumnezeu şi de aproapele este o dragoste vicleană, este de la diavolul. Cu sectarii să nu ne întindem la vorbă, căci vorbim cu duhul care îi stăpâneşte şi care nu este Duhul Sfânt. Unde nu este adevărul de credinţă, nu este adevărata dragoste şi comuniune cu Dumnezeu. Toţi cei care nu cred în Sfânta Treime ca Dumnezeu şi în Iisus Hristos ca Mântuitor, sunt nişte rătăciţi de la Adevăr. Toţi care aleargă după bani şi se leapădă de dreapta credinţă pentru bani şi alte ajutoare, să ştie că s-au lepădat de Dumnezeu. Nu mai pot avea o dragoste vie faţă de Dumnezeu.

Cât timp am avut evlavie la duhovnic şi la preoţi, că Duhul Sfânt lucrează prin ei, atâta am sporit duhovniceşte. Tot timpul am avut multe pagube sufl şti din cauză că am fost cam molatic, n-am fost ager şi atent, n-am avut adevărata smerenie, ba am slăbit şi din câtă mai aveam, foarte mult am pierdut. Dar, după cum m-au învăţat alţii şi pe mine, călugărul sau mireanul care este râvnitor pentru mântuire trebuie să ajungă la lucrarea asta de rugăciune a inimii şi atunci nu-l mai poate înşela diavolul nici în timpul somnului. Cel care vrea să se mântuiască, acolo trebuie să ajungă: chiar şi atunci când doarme, inima lui să se roage. Dar

lucrarea aceasta nu-i a noastră, ci când binevoieşte Duhul Sfânt. A noastră este doar osteneala, voinţa, lupta. Prima dată este răstignirea trupului, adică biruirea patimilor care ne luptă prin trup. În ce măsură biruim patimile

trupeşti, în aceeaşi măsură Duhul cel Sfânt ne descoperă Împărăţia lui Dumnezeu din inima noastră (Luca 17, 21). Toţi cei care doresc să-L capete pe Iisus Hristos în inima lor şi se nevoiesc să vieţuiască după sfatul Sfinţilor Părinţi (nu după capul lor), toţi cei care se smeresc şi ascultă de duhovnicul care îi povăţuieşte spre mântuire, nu se poate să nu primească arvuna Duhului Sfânt chiar de aici, de pe pământ. Cu timpul, un astfel de nevoitor ajunge să aibă pace în Duhul Sfânt, cu el şi cu toţi ceilalţi din jurul său. Pentru a birui unele patimi trupeşti este de mare nevoie să zici rugăciuni cât mai scurte şi cât mai des, iar mintea să ţi-o îndepărtezi de la acea patimă; în felul ăsta diavolul nu mai are cum să-ţi robească mintea şi trupul. Apoi, după ce oboseşti rugându-te şi te dor tâmplele, te opreşti din rugăciune şi te gândeşti la o cugetare sfântă. Atunci vine diavolul şi îţi spurcă lucrarea, iar tu treci din nou la rugăciune şi zici *Doamne Iisuse*.

Dacă omul are smerenie, căinţa inimii şi dor de Dumnezeu, atunci Duhul Sfânt îl odihneşte şi izgoneşte duhurile rele. Când nu eşti înţeles de nimeni, îţi pierzi poate curajul, dar în felul acesta se poate aprinde inima de dorul lui Dumnezeu. Cu cât nu ne va înţelege nimeni şi ne vom sprijini numai pe Dumnezeu, ni se va aprinde inima de dorul lui Dumnezeu.

Uneori vin peste noi ispite foarte mari

şi nu mai ştim ce să facem.

Eu am fost salvat de la tot felul de ispite numai atâta timp cât am alergat la duhovnic, iar dacă nu m-am dus am avut

pagube mari şi grele. Cred că pentru rugăciunile părintelui duhovnic şi ale altor părinţi, m-a acoperit Bunul Dumnezeu. De asemenea, m-au ajutat foarte mult privegherea de noapte din mănăstire şi cea de la chilie. Te rogi cât poţi şi stai la rugăciune până adormi din rugăciune. Apoi dormi o jumătate de oră, o oră şi, când te trezeşti, iar treci la rugăciune şi tot aşa, până ce capeţi dragoste de rugăciune.

Când, cu mila lui Dumnezeu, nu te mai poate birui diavolul prin patimile trupeşti, iar tu nu te mai învoieşti la păcate nici cu mintea, atunci diavolul va încerca să te păcălească prin vedenii, să te înşele ca să crezi că tu eşti cineva. Când mi s-a întâmplat aşa ceva, m-am dus şi m-am spovedit la părintele Cleopa, că el cunoştea cel mai bine viaţa asta singuratică. I-am spus: „Preacuvioase părinte, mie îmi apare Mântuitorul, Maica Domnului, Sfinţii Îngeri şi îmi prorocesc, iar a doua sau a treia zi se împlineşte ceea ce mi-au spus.” La care părintele mi-a răspuns: „Când apare cineva, să-i spui aşa: «Dacă eşti trimis de la Dumnezeu, să zici cu mine *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul*.» Dar să-ţi păzeşti mintea şi să nu priveşti la acele chipuri, să îndeseşti rugăciunea şi să nu mai bagi în seamă acele persoane şi atunci Duhul Sfânt îţi va descoperi dacă sunt de la Dumnezeu sau de la diavol.” Şi cu adevărat au fost năluciri diavoleşti. Odată a venit un diavol în chipul

Sfântului Nicolae şi mi-a zis:
„Am venit să-ţi aduc o veste de la Dumnezeu.” La care eu i-am spus: „Dacă eşti de la Dumnezeu, zi cu mine rugăciunea *Tatăl nostru*. Şi atunci, ce să vezi, el a zis foarte repede rugăciunea *Tatăl nostru*. La care eu i-am spus: „Nu

am înţeles ce ai zis, spune cu mine *Doamne Iisuse*...." „Ce crezi că nu zic?", a spus imediat. Şi când a zis *Doamne*, a scos o sabie şi mi-a băgat-o în inimă, iar eu m-am trezit. Deci, toate astea erau o mare înşelare. După ce m-am trezit, mi-a trecut frica şi m-am apucat de rugăciune. Părintele Cleopa mi-a mai spus că orice închipuire ar apare, să-mi păzesc mintea şi să nu mă mai gândesc cum a fost şi ce a zis. Ei bine, chiar dacă mi-am păzit mintea, tot au mai rămas câteva cuvinte diavoleşti prin capul meu, iar eu caut să lupt prin rugăciune împotriva lor.

Are o foarte mare însemnătate să ne păzim mintea tot timpul de tot ce este păcat. Cine se păzeşte de păcatele mici, la care aproape că nici nu le dai importanţă, acela nu ajunge să lupte cu păcatele mari, că îl acoperă Domnul, văzând lupta şi smerenia lui. Dar diavolul în multe feluri m-a înşelat şi numai pentru rugăciunile unor părinţi bătrâni, pe care numai Bunul Dumnezeu îi ştie, nu m-a înşelat pentru totdeauna.

Eu am fost de mai multe ori înşelat, vătămat şi trântit prin minte, chiar dacă m-am străduit să zic rugăciunea „Doamne Iisuse"...

Uite cum e: prin smerenie, prin căinţă şi prin rugăciune se poate recupera timpul şi păcatele făcute, dacă mai sunt zile de la Dumnezeu. Dar când am pus mâinile pe piept şi a ieşit sufletul,

gata, cu atâta rămânem. Mântuirea este în mâinile noastre. Aşa cum zice un părinte: „Omule, de aici, de pe pământ, creşte şi raiul, creşte şi iadul!”

Sunt unii oameni care nu pot să se roage şi, în acelaşi

timp, să asculta strana şi pe preotul din Sfântul Altar. La aceştia eu le-am zis: „Dacă nu vă puteţi ruga, atunci faceţi ce puteţi, adică stăpâniţi-vă mintea la slujbă repetând şi voi, în gând, cu smerenie, rugăciunile şi cântările pe care le auziţi.” Dar acele persoane care pot zice rugăciunea *Doamne Iisuse* şi, în acelaşi timp, pot urmări şi slujbele, ajung la o mare sporire duhovnicească.

Puteţi să ne mai spuneţi ceva despre sfârşitul lumii?

Prima dată, trebuie să am grijă de sfârşitul meu. Pentru că n-o să mă întrebe Dumnezeu despre sfârşitul lumii. Despre sfârşitul lumii deja se vede că au început a se înmulţi răutăţile pe faţa pământului. Nu vedeţi? Atâta duşmănie este, că, în aproape fiecare casă, nu auzi să fie o viaţă de creştin, o viaţă de pace, de dragoste şi de înţelegere. Numai duşmănie, contrazicere, discuţii de tot felul şi asta, mai ales, la creştini. Se observă că diavolul îi luptă şi îi tulbură tot pe creştini; pe sectari nu-i mai tulbură, fiindcă deja îi are în mâna lui. Pe săracii creştini, în toate felurile îi luptă şi îi tulbură diavolii. Dar, prin mărturisire sinceră, prin participarea cât mai deasă la slujbele Bisericii şi prin a ne împăca cu toţi cei cu care suntem certaţi, lucrurile se rezolvă, încetul cu încetul. Cel care merge la mărturisire şi nu crede că Duhul Sfânt lucrează prin duhovnic, degeaba se mai nevoieşte. Unul ca acesta

pierde foarte mult, rămâne sărac. Cel care crede că Duhul Sfânt lucrează prin duhovnic, sporeşte foarte mult şi capătă mila lui Dumnezeu. Orice lucru important vrem să facem, trebuie să-l întrebăm pe duhovnic, ca să ne putem mântui.

Cât despre sfârşitul lumii, noi ştim, doar, că Bunul Dumnezeu într-o clipă ar putea să facă pe faţa pământului un iad. Dacă însă lumea, cu mic cu mare, se va întoarce şi va lupta din toate puterile să împlinească poruncile Domnului nostru Iisus Hristos, adică să se ierte unii pe alţii, să nu se mai urască între ei, să-l ajute pe cel necăjit, să se întoarcă de la secte, să nu umble pe la femeile altora, să urască păcatul şi nu pe aproapele său, atunci, tot într-o clipă, Dumnezeu ar putea să facă pe pământ un rai de bunătate duhovnicească. Din păcate, după cum se vede, s-a umplut pământul de răutăţi, ca în Sodoma şi Gomora, şi nu ne mai putem aştepta decât la ceea ce a spus Mântuitorul în Sfintele Scripturi: „Luaţi aminte, privegheaţi şi vă rugaţi" (Marcu 13, 33), că nu ştim ziua sau ceasul când va veni sfârşitul.

Iată că se împlineşte ceea ce s-a spus prin Sfinţii Părinţi, că cei care nu citesc şi nu cunosc Dreapta Credinţă lăsată de Sfinţii Apostoli şi care nu au tot timpul frica de Dumnezeu şi ascultarea de preoţi, vor pica în înşelăciunile diavolului şi pe aceştia îi vor vâna sectele şi se vor pierde. Pe cei care au smerenie şi se roagă, Dumnezeu nu-i lasă, că El este plin de milă, este plin de dragoste; noi numai să întrebăm pe duhovnici şi să citim din cărţile Sfinţilor Părinţi.

Cât de importantă este citirea cărţilor

duhovniceşti?

Nici nu vă daţi seama ce pomană face creştinul care cumpără două cărţi duhovniceşti, una pentru el şi una să o dea celui care nu are bani. Prin el, Dumnezeu întoarce la credinţă un suflet care nu ştie cum să se mântuiască. Ce,

credeţi că diavolul are nevoie de trupul ăsta al nostru, de hoitul ăsta? Da' de unde! Nu a spus Însuşi Mântuitorul că toate bogăţiile acestei lumi nu valorează cât un suflet? (cf. Marcu 8, 36-37)?

Dacă noi nu ne vom strădui să avem smerenie, ne lasă Dumnezeu să cădem în tot felul de primejdii şi ne vom pierde sufletul. Dumnezeu nu mântuieşte pe omul care nu are smerenie, că aşa i-ar mântui şi pe diavoli, dar diavolii sunt îndărătnici, iubitori de sine şi vicleni. De aceea, demonii vor să-i facă pe oameni asemenea cu ei şi, dacă se poate, şi mai rău decât ei. Noi însă aşa vom putea să biruim mândria din noi, luptându-ne cu noi ca să-i iertăm pe cei care ne-au greşit cu ceva, luptând să nu ne duşmănim, să nu ne lăsăm de rugăciune. Iar când vine timpul de mers la biserică, să lăsăm totul şi să mergem ca să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu, iar cei care pot să plângă, să-şi plângă păcatele, că pentru unul ca acesta ne mai ţine Dumnezeu pe pământ. Iar după ce vom pleca din biserică să păstrăm în inimile noastre rugăciunile, cuvintele şi toate câte am auzit şi, mai ales, să nu ne lăsăm vânaţi de cele cinci simţuri.

Ce să facem ca să nu mai uităm mesajul Sfi Evanghelii care se citeşte într-o duminică? Se mai întâmplă să ne întrebe alţii ce s-a citit sau ce s-a predicat, iar noi n-am reţinut mai nimic.

Să fim mai atenţi, mai cu frică de Dumnezeu. Vreau să vă povestesc ceva de râs şi de plâns. La câţiva ani după Revoluţie, chiar după hramul Sfintei Cuvioase Parascheva

de la Iaşi, a venit o persoană la mine şi am întrebat-o:

„Cum a fost la Hram la Cuvioasa? A fost multă lume? A fost frumos?”

„Da – mi-a răspuns – a fost foarte multă lume, au venit şi din Ucraina, şi din Basarabia, cu autocarele. A ţinut Dumnezeu cu noi, că a fost un timp foarte frumos, cu soare, iar la sfârşit s-au dat baloane colorate din avion, au fost şi paraşutişti, a cântat şi fanfara cu paradă, că mergeau pe stradă, ca la armată.”

„Şi când ai ajuns acasă, la ai tăi, ce le-ai spus din ceea ce ai auzit de la cuvântul de învăţătură ţinut de părintele?”

„A…, păi, ce v-am spus şi sfinţiei voastre până acum…” Iată ce le rămâne creştinilor noştri în cap, după Dumnezeiasca Liturghie, la hramul unui mare Sfânt, unui om bineplăcut lui Dumnezeu. Cât de bine plăcuţi suntem noi lui Dumnezeu, noi, cei care păstorim pe credincioşi, eu cred că se vede atât din ceea ce le rămâne în mintea lor după asemenea evenimente, cât şi din modul cum se prezintă ei la spovedanie. Ferească Dumnezeu, nu care cumva să păstorim noi frunzele smochinului neroditor, iar roadele să le ia satana.

Păi, creştinul, după ce s-a terminat Sfânta Liturghie, cască gura la scamatoriile şi la lucrarea asta diavolească şi, când ajunge omul

acasă, începe să spună la ai săi ceea ce a văzut la bâlci, nu ce a înţeles din Sfânta Evanghelie sau din cuvântul de învăţătură al preotului. Şi uite aşa sărbătoarea duhovnicească se transformă în bâlci drăcesc, iar creştinul nu ştie să păzească ceea ce a semănat Dumnezeu în acea zi în inima lui. Vai nouă! Vai nouă!

Să ştiţi că cea mai bună spovedanie este atunci când omul, zilnic, dar mai ales seara, îşi notează într-un carneţel păcatele pe care le-a făcut în ziua aceea. Asta, dacă se poate, să o facă în fiecare zi, ca şi negustorul care, zilnic, îşi calculează câştigul sau pierderea. Spovedania, însă, trebuie să o facă începând cu păcatul cel mai mare şi să continue până la cele mai mici, dar toate să fie scrise pe hârtie ca să nu le uite şi ca să meargă mai repede spovedania, să lase timp de mărturisit şi pentru alţii. Tot păcatul care te mustră să-l mărturiseşti la duhovnic, altfel pierzi şi ce ai mărturisit mai înainte.

Dacă păcatele noastre, ale creştinilor, vor fi mai multe şi mai mari decât ale păgânilor, atunci Dumnezeu va înfrâna puterea Bisericii şi ne va da în mâna păgânilor, să ne robească până ce ne vom pocăi sau până ce ne vor distruge cei fără de Dumnezeu, după cum, de altfel, se şi vede că a început în ţărişoara noastră. Doamne fereşte, să nu ajungem în aşa prăpastie! Diavolul nu-i prost, cum am crede unii dintre noi. El ştie foarte bine că, dacă noi facem păcate şi nu ne spovedim, atunci Dumnezeu Îşi retrage harul Său de la noi şi suntem ca şi în buzunarul lui satana. Mântuirea noastră stă în voinţa noastră, aşa a lăsat Bunul Dumnezeu. Care-i acel tată al cărui copil toată ziua să-l batjocorească, să-i întoarcă spatele, să-l înjure, făcându-l de râs în tot satul, iar tatăl său să-l tot lase nepedepsit?

Cum să le vorbim oamenilor ca să-i convingem de adevărul Ortodoxiei?

Să le vorbim din trăirea noastră, să le vorbim despre

sfinţi. Să le spunem: „Fiţi atenţi la prorocii mincinoşi (Matei 24, 11; Marcu 13, 22), că s-au înmulţit în ultima vreme. Să nu vă înşele nimeni. Chiar dacă aţi făcut şi cele mai mari păcate, să nu cumva să părăsiţi Biserica Ortodoxă! Aici este vindecarea şi scăparea sufletului! Ortodoxia este singura care păstrează neştirbit poruncile şi rânduiala lăsată de Mântuitorul prin Sfinţii Apostoli. Dacă vă spovediţi fără de viclenie la preot şi începeţi lupta cu păcatul, avem mărturia Bisericii că Domnul Hristos nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă de la păcate şi viu va fi sufletul lui, cum se spune şi în molifta de la spovedanie. Nu vă luaţi după cei nebuni care se duc pe la secte sau care vor să schimbe dogmele Bisericii. Nebun este cel care calcă poruncile lui Dumnezeu şi, în nebunia lui, se consideră a fi înţelept, dar înţelepciunea lui este de la diavol. Ţineţi-vă în smerenie, în pocăinţă şi în înţelepciunea lui Dumnezeu lăsată nouă prin Biserica Ortodoxă! Plângeţi-vă păcatele şi cereţi de la Dumnezeu să ne dea duhovnici tari în credinţă şi rugători, luminaţi de Duhul Sfânt, duhovnici care să-şi pună sufletul pentru fiii lor duhovniceşti!”

Vai de noi! Vai de noi, că ne încurcăm în lucrurile veacului acestuia şi uităm de Împărăţia lui Dumnezeu. Fiecare se înşală şi se păcăleşte cu necazurile şi cu valurile lumii, însă numai aceia vor spori, care se scoală noaptea la rugăciune. Suntem nevoiţi să dormim, aşa ne-a

făcut Dumnezeu, dar începând de dimineaţă, cu rugăciunile dimineţii şi apoi cu *Doamne Iisuse* sau cu *Tatăl nostru*, toată ziua trebuie să ne ocupăm cât mai mult cu rugăciunea. Dacă nu ne rugăm, sufletul se îmbolnăveşte.

Noaptea, când ne trezim şi ne întoarcem pe partea cealaltă, trebuie de asemenea să ne rugăm; dacă ne-am învârtit pe partea cealaltă şi nu ne-am rugat, rămânem creştini săraci de Duhul lui Dumnezeu. Veţi cunoaşte dacă Duhul Sfânt este sau nu într-un om după roadele pe care le face omul acela. Duhul Sfânt vine cu darurile Sale în inima omului, în măsura în care şi omul se pocăieşte şi se smereşte tot mai mult. Abia atunci Duhul Sfânt îl înţelepţeşte pe om, dacă omul are smerenie; iar dacă nu are, atunci Duhul Sfânt îl ajută pe om prin alte persoane, mai ales prin duhovnic, şi prin alţi preoţi şi chiar prin creştinii mai îmbunătăţiţi, cărora Dumnezeu le dă în gând ce să spună şi cum să facă. Ascultarea desăvârşită, însă, este prin duhovnic.

Duhul Sfânt vrea să ne ajute să creştem în smerenie, să ne socotim şi să credem că suntem cei mai păcătoşi şi mai nevrednici, iar cine zice că a ajuns viaţă sfântă, acela îi înşelat de diavol. Sfinţii Părinţi fugeau de gândul că sunt sfinţi, fugeau de frica de a nu cădea în păcatul groaznic al diavolului: mândria. Numai sectarii, săracii, se cred sfinţi. Atunci când îl ajută Duhul Sfânt, creştinul se vede mic, iar pe toţi ceilalţi îi vede buni. Numai pe el se vede sărac de fapte bune şi păcătos. Şi aşa se smereşte şi plânge la Dumnezeu, cerând ajutor ca să-l miluiască la Judecată.

Daţi-mi un program pentru somn,

masă, pentru rugăciune, pentru o viaţă trăită în trezvie. Recunosc că nu am un program ordonat şi nici nu ştiu cum să mi-l fac. Pentru că nu ştii şi m-ai întrebat cum să-ţi faci un program pentru somn, masă şi rugăciune, îţi voi spune

cum m-a învăţat duhovnicul meu, când eram începător. Mai întâi, să-ţi spun programul pentru somn.

Seara va trebui să faci *Paraclisul Maicii Domnului* înainte de masă, ori imediat după masă şi apoi rugăciunea de seară. Eu aşa am păţit: când mă ridicam de la masă veneau părinţi, fraţi cu vreo veste şi se înmulţea vorba. Pe urmă, pentru că se înmulţea vorba, trecea timpul de rugăciune şi nu mai apucam să-mi fac *Paraclisul* şi rugăciunile de seară, că trebuia să plec la Utrenie, care începea la miezul nopţii. Numai aşa aveam scuză, în faţa lui Dumnezeu, de a nu face toate rugăciunile, dacă aveam vreo ascultare pe timpul serii.

Dacă vrei să sporeşti, va trebui să-ţi împarţi somnul aşa cum m-a învăţat pe mine părintele duhovnic. Cât timp somnul nopţii este grămadă, dimineaţa mă scol ca un mirean. Astfel, acele ceasuri pe care le am de dormit, le împart în două şi, de câte ori vreau să mă culc, mă lupt să mă fure somnul din rugăciune şi nu din împrăştiere. Iar dacă n-am putut să adorm din rugăciune, măcar să adorm dintr-o cugetare sfântă, ori mâhnit că nu pot face voia lui Dumnezeu, sau să adorm gândindu-mă la moartea mea şi la judecata lui Dumnezeu. Cum este o vorbă: „Moarte, mai bine te-aş numi viaţă!”

De câte ori cugeţi la moarte, se trezeşte sufletul prin adunarea minţii la rugăciune.

Foarte mult trebuie să te păzeşti seara a nu bea vin, căci asta stârneşte patimile trupului.

Aşa mi-a spus părintele duhovnic: să mă culc obosit şi să mă scol tot obosit, să mă culc plângând şi să mă scol

tot plângând! Şi îţi spun frăţiei tale, când am auzit astea, câteva minute n-am mai putut respira. Mă gândeam: „Asta este o cale care duce de-a dreptul la cer!” Această osteneală o poţi căpăta prin canon, metanii şi ascultare cu *Doamne Iisuse* în gând.

Dacă s-a unit osteneala cu înfrânarea, Duhul Sfânt îţi va da harul acela de a te ruga prin somn. Duhul Sfânt îţi descoperă vicleşugul vrăjmaşului. În ce măsură duci o viaţă de pocăinţă şi de smerenie, în aceeaşi măsură Duhul Sfânt îţi va da puteri ca să biciuieşti duhurile necurate. De vei reuşi, din mila lui Dumnezeu, ca mintea să se dezrobească de cele cinci simţuri, vei căpăta rugăciunea inimii şi se va sălăşlui Duhul Sfânt în inima ta. Ca să ajungi însă la această lucrare, trebuie să te faci ca o vietate neînsemnată, ca o furnică, ca un om nevrednic de Dumnezeu, cu multă căinţă, fiindcă L-ai supărat pe Dumnezeu.

Iar când nu te poţi ruga cu *Doamne Iisuse* la treburile pe care le faci, pentru că la acea ascultare trebuie să lucrezi şi cu mintea, atunci să zici în gând: „Doamne, pentru dragostea Ta fac ascultarea aceasta!” Şi socotesc că Dumnezeu, fiind de faţă, vede cum faci ascultarea pentru El. Această lucrare este o treaptă a rugăciunii. Iar timpul care rămâne după ce-ai făcut ascultarea depinde de tine. Pentru acest timp vom da socoteală în faţa lui Dumnezeu, de l-am folosit pentru pocăinţă sau pentru ceva duhovnicesc, ori l-am

pierdut.

Demonul ştie că, dacă eu capăt rugăciunea lui Iisus, nu mai fac isprăvile lui. Dacă spunem rugăciunea din inimă, diavolul îşi poate retrage lupta şi-l lasă pe suflet în pace,

nu-l mai ispiteşte, ci vine prin duhul slavei deşarte şi începe a-l ispiti, fericindu-l şi lăudându-l! Vine chiar în chipul Mântuitorului şi caută să-ţi dea mâna să i-o săruţi, ori ia chipul Maicii Domnului, ori ia chipul unui înger. Când te rogi în somn, te ispiteşte şi te întreabă cum înţelegi tu un cuvânt din Sfânta Scriptură sau îţi proroceşte ceva, care trebuie să se împlinească şi chiar se împlineşte, ca să crezi cu adevărat că acel duh este de la Dumnezeu. Atunci, de ai smerenie, Duhul Sfânt te luminează şi-ţi dă înţelepciune: ştii că dormi şi eşti conştient că te-a luminat Duhul Sfânt. Atunci, imediat, îl pui pe diavol să zică *Doamne Iisuse*, dar şi tu ai datoria de a zice rugăciunea, cât mai scurt şi des, fără a înmulţi cuvântul cu el şi fără a privi la chipul lui. Duhul Sfânt îl va biciui pe măsură ce tu ceri ajutorul lui Dumnezeu cu smerenie.

Cu masa este aşa: a nu te ridica niciodată sătul de la masă! Nu trebuie să te simtă cei din jur că te înfrânezi, că altfel cazi în duhul slavei deşarte. De poţi, cel mai bun post este din masă în masă; adică să nu mănânci printre mese, dar nici să nu bei apă. Când te culci, să nu fi stomacul plin, pentru că, în timpul nopţii, vine diavolul să ne atace cu ispitele, iar noi avem nevoie de rugăciune. Când stomacul este plin nu ne putem lupta cu duhul lăcomiei, de aceea el trebuie să fi cât mai gol, pentru a putea face metanii, pentru a putea să te nevoieşti. Când cineva ajunge să mănânce mult, îl poate

birui somnul şi nu se poate îndoi la metanii. În mănăstire, ascultarea fără de rugăciune este argăţie, iar dacă se face şi cu cârtire, nu sporeşti niciodată. Dacă ne păzim să nu osândim şi facem ascultare în tăcere, ne

folosim mult. După felul cum ai lucrat ziua, aşa te ajută Duhul Sfânt în timpul nopţii.

Când eşti singur în chilie, priveşte cu ochii minţii asupra ta şi gândeşte-te că nu eşti singur! Când îţi faci pravila în chilie şi bate cineva la uşă, economul ori vreun frate, du-te imediat, că mai mare e ascultarea decât rugăciunea. Aceasta e ascultarea! Pravila la chilie trebuie să fie în aşa măsură ca să poţi face ascultare în timpul zilei. În cele mai grele cazuri rămâne ascultarea, smerenia şi rugăciunea în gând, iar nu cârtirea!

Pravila cea mai sănătoasă, care smereşte, este cea pe care ţi-o dă duhovnicul! Prin pravila duhovnicului va creşte smerenia. Dacă duhovnicul nu-ţi va da pravilă, rămâne rugăciunea în gând şi ascultarea. Când va binevoi Dumnezeu şi se va curăţi mintea şi inima şi vei birui patimile, Duhul Sfânt îţi va descoperi altă treaptă, mai înaltă, care se descoperă mai târziu. Te va învăţa Duhul Sfânt în taină cele ce trebuie să faci.

Adeseori să-ţi întrebi conştiinţa: „Conştiinţă, spune-mi drept, dacă mor acum, mă mântuiesc? Îi place lui Dumnezeu cum trăiesc eu acum?" Dacă avem o conştiinţă care a adormit în patimi, nu ne poate da un răspuns bun. Atunci eşti nevoit a întreba un părinte sporit. Dacă nu-i adormită conştiinţa, începe a mă mustra, pentru că nu mi-am făcut canonul, care mi-a rămas în urmă, nu plâng noaptea la rugăciune pentru păcatele mele şi

altele. Plânsul de noapte ne ajută să răbdăm în timpul zilei.

Trebuie să-ţi păzeşti ochii trupeşti, ochii minţii şi ai sufletului.

Tot timpul să ai mintea trează, că Dumnezeu este de faţă şi ştie gândirea ta. Căderea sau ridicarea creştinului stă în gândirea lui şi în lucrarea pe care o are. Dacă lucrarea lui e duhovnicească, este acoperit de Duhul Sfânt. Dacă lucrarea nu e duhovnicească şi stă de vorbă în gând cu duhurile cele necurate, aceste duhuri, de care a fost robit în timpul zilei, îl robesc şi noaptea în somn. Cum stau puţin de vorbă cu aceste duhuri spurcate, cum, gata, Duhul Sfânt mă lasă în părăsire. Iar ca să se întoarcă înapoi Sfântul Duh, va trebui să am o viaţă de pocăinţă.

A te jelui la femei, chiar la maici, e ispită. Trebuie să te jeluieşti numai la duhovnic şi la Maica Domnului. Să te păzeşti a avea prieteşug cu femeile.

Dacă vrei cu adevărat să te păzeşti, fereşte-te să mănânci carne. Carnea şi femeile îl scot pe călugăr din mănăstire şi pe mirean din ascultarea de duhovnic. Fiind tânăr, e primejdios pentru frăţia ta să mănânci carne şi să bei vin, pentru că acestea stârnesc patimile trupului. Tinereţea va bucura sau va întrista bătrâneţea. Vorbirea cu gândul naşte patimile; apare apoi fărădelegea şi, la urmă, ferească Dumnezeu, moartea sufletească. Vorbirea cu gândurile spurcate trezeşte patimile şi, chiar de nu te-ai învoit cu ele, te vor chinui zile şi săptămâni întregi. Când ai vorbit cu gândul, ai stat de vorbă direct cu diavolul. Atunci, Duhul Sfânt s-a depărtat, pentru că n-ai vrut

să lupţi. Ca să te ajute Duhul Sfânt din nou, trebuie să pui început bun de pocăinţă, prin multă smerenie şi, cât poţi, să nu judeci pe nimeni, să doreşti mântuirea tuturor şi, mai ales, să-i vezi pe toţi mai buni decât tine. Judecându-i pe unii şi pe

alţii, Duhul Sfânt se retrage de la tine şi atunci dă năvală duhul spurcăciunii asupra minţii şi, în acel timp, nu mai ai minte de bărbat, ci de femeie. Toţi care reuşesc să îşi biruie gândurile cele rele, diavoleşti, au minte de bărbat, fie că e parte bărbătească, fie parte femeiască. Iar toţi care sunt biruiţi de aceste duhuri necurate capătă minte de femeie, pentru că se smintesc şi-i judecă pe ceilalţi. De multe ori, Biserica nu se mai poate folosi de cei care sunt biruiţi de judecare şi de osândire.

Numai aşa poţi birui, dacă pui început bun, dacă duci o viaţă de pocăinţă şi te rogi pentru aceia pe care i-ai judecat şi i-ai osândit. În viaţa de obşte, numai aceia pot spori, care nu judecă şi nu se smintesc!

Canonul, în viaţa de obşte, trebuie făcut ca şi cum l-ai fura: mai mult în timpul nopţii, că atunci sunt cele mai grele ispite şi duhurile cele mai puternice şi noi trebuie să dublăm rugăciunea. Aceasta este o cale care merge de-a dreptul la rai! De poţi să-l faci, fă tot canonul noaptea. Canonul poţi să-l faci într-o cameră unde e mai răcoare. Să ieşi din când în când la aer, afară, iar pe măsură ce te vei ruga cu smerenie, în acea măsură Duhul Sfânt îţi va aduna mintea la rugăciune. Cât timp mintea e plină de griji pământeşti, Duhul Sfânt nu te ajută.

Prin această nevoinţă şi prin atâtea lovituri, noi căpătăm smerenie şi nu ne mai bazăm pe puterea noastră, nu ne mai încredem în noi

înşine, ci alergăm cu toată inima la Dumnezeu şi, pe măsură ce ne smerim, Duhul Sfânt îl leagă pe diavol şi ne dăruieşte înţelepciune spre viaţa veşnică. Atunci mintea nu mai vrea veacul acesta. Pentru

cei care şi-au dat interesul, care au dus această rânduială, lupta aceasta se duce o perioadă de timp, iar ceilalţi, care nu au căutat a se nevoi cu râvnă, au de luptat până la mormânt. Celor smeriţi, Duhul Sfânt le va descoperi tainele lui Dumnezeu.

Noi aducem jertfa rugăciunii, iar aceasta, dacă are viermi, nu este primită înaintea lui Dumnezeu! Viermii sunt gândurile de orice fel din timpul rugăciunii. Pe măsură ce te rogi în timpul nopţii, Duhul Sfânt îţi va aduna mintea în timpul zilei. Din cauza vorbirilor şi a grijilor, care s-au unit în suflet, nu poţi spori la rugăciunea lui Iisus, pentru că mintea e plină de griji lumeşti.

Prin privegherea de noapte noi ne vom dezbrăca de omul cel vechi al păcatului. Această nevoinţă, însă, trebuie s-o măsurăm după puterea noastră, nu după cum scrie în cărţi.

Omul, când e tulburat, este în căruţa diavolului şi demonul a încălecat pe minte şi cheamă adunarea patimilor. Diavolul are năravul de a se amesteca cu nervii şi duce căruţa în prăpastie. Omul nervos poate spune nişte vorbe, de-l doare capul şi pe el şi pe alţii.

Dacă te duci în Sfântul Munte, să te duci ca să mori pentru Dumnezeu, iar dacă te duci cu gând de viaţă lungă, ai de suferit şi nu vei putea spori. Dacă te duci să mori pentru Dumnezeu, toate sunt uşoare!

În încheiere, vă voi spune o glumă

adevărată: a venit cineva la mine şi m-a întrebat dacă a ajuns aici un domn care îi zice Nicolae. Şi m-am bucurat în sinea mea că a ajuns „domn.” I-am răspuns că eu am rămas tot rob,

întrucât, de câte ori sunt luptat şi biruit de păcate, sunt unealta şi robul diavolului. Dacă, din mila Domnului, mă mustră conştiinţa, alerg la spovedanie, la preot, şi atunci nu mai sunt robul diavolului, ci sunt robul lui Dumnezeu. Iar când am biruit patimile şi păcatele şi am căutat să-mi curăţ inima pentru Dumnezeu şi să duc viaţă de pocăinţă, atunci Duhul Sfânt mă face fiu al lui Dumnezeu, după har! *Domn* e numai acela care e biruitor peste patimi. Deci, când aud de vreun domn, mă bucur şi-mi aduc aminte de veşnicie. Să mă iertaţi, căci sunt foarte în urmă şi sunt neputincios.

Osândirea aproapelui alungă lucrarea Duhului Sfânt

La cazuri grele, cum ar fi închisoarea, foarte mult ajută rugăciunile de seară. Să ne rugăm cu toată inima Bunului Dumnezeu! În timpul acela, ca să fie primită rugăciunea noastră, să nu avem răutate asupra nimănui, iar dacă are cineva răutate asupra mea, nu se întâmplă nimic, numai eu să nu am răutate asupra nimănui şi atunci rugăciunea noastră va fi primită la Dumnezeu. Mare lucru este să te rogi fără să ai cu cineva vreo neplăcere! Rugăciunea de noapte e de mare valoare.

Vin la mine unele persoane şi îmi spun: „Cutare mi-a făcut vrăji şi a intrat diavolul în mine; mă chinui şi am fost la Sfântul Maslu, am fost la biserică, dar nu am cunoscut nimic.” I-am spus: „Uite ceva – toate rugăciunile astea ajută foarte mult dacă, atunci când vine timpul să ne culcăm, nu adormim cu mintea împrăştiată, adormim din rugăciune şi dacă nu avem pomenirea de rău asupra cuiva. Cât timp eu nu am ochi să văd pe cutare, că acela mi-a făcut vrăji, atunci rugăciunea mea nu are

putere. Duhul Sfânt atâta ne ajută, cât timp eu nu am răutate asupra nimănui. Dacă

s-a întâmplat de am judecat, sau am vorbit pe cineva de rău, pot repara această greşeală prin spovedanie, prin a-l pomeni la rugăciune şi a nu-l vorbi de rău. Dacă vedem pe cineva că se uită urât la noi, trebuie să zicem o rugăciune în gând pentru el, ca Bunul Dumnezeu să-l liniştească. Foarte mult ajută ca să poţi câştiga pe cineva care te duşmăneşte. Pe un duşman aşa îl poţi câştiga, printr-un dar şi printr-un cuvânt bun. Atunci Duhul Sfânt izgoneşte acele duhuri care l-au cuprins şi se linişteşte.

Pe cel care nu mai vrea să meargă la biserică şi nu mai vrea să pună început bun, nu-l mai mustră conştiinţa şi Dumnezeu îl lasă în părăsire. Şi atunci, dacă l-a lăsat Duhul cel Sfânt în părăsire, diavolul îl conduce forţat şi poate să ajungă ori într-o apă, ori în faţa unei maşini, ori chiar să se spânzure. Noi nu trebuie să avem lupta asupra omului, ci trebuie să avem lupta asupra duhului celui rău. Lupta noastră este aşa: noi cu puterea noastră nu putem face nimic, Duhul Sfânt ne ajută pe măsură ce zicem rugăciunea cu smerenie.

Fericesc pe toţi creştinii care au duhovnici buni care îi pot duce în rai prin poveţele lor. Totodată, când se întâmplă să ai un duhovnic foarte simplu şi nu te poate ajuta, atunci trebuie, înainte de a ne duce la mărturisit, a ne ruga aşa: „Doamne, luminează-i mintea duhovnicului, dă-i cuvânt bun ca să mă ajute la mântuire!” Şi aşa, pentru credinţa ta, Duhul cel Sfânt îi va lumina mintea ca să te poată

ajuta.

Preotul te binecuvântează şi te dezleagă, căci Duhul Sfânt lucrează prin duhovnic. Eu am observat lucrul acesta.

Cei pe care i-am trimis la mărturisit mi-au spus că, după ce s-au spovedit, au simţit o mare bucurie şi o împăcare cu Dumnezeu. Duhul Sfânt e un duh de pace. Foarte mult ne ajută să citim scrierile Sfinţilor Părinţi. Cărţile acestea sunt scrise din trăire şi au o mare însemnătate. Nimic nu adună sufletul şi mintea la rugăciune, ca citirea Sfinţilor Părinţi.

Odată, un pustnic a trecut printr-o cetate şi lumea de pe lume s-a strâns ca să-l vadă. El doar atât le-a spus: „Oameni buni, cea mai frumoasă viaţă este viaţa creştinească şi viaţa de mănăstire. Aceste vieţi le fericesc că sunt foarte aproape de Adevăr. Dar un singur lucru îi strică şi pe mireni, şi pe călugări: *Mi-a zis şi am să-i zic!*" Atât le-a spus şi a plecat. De aici se umplu tribunalele şi le face de lucru la cei care conduc, le dă ocupaţie. Dacă mie mi-a zis cineva ceva şi nu-i mai zic nimic, am scăpat. Dar dacă eu îl chem la lege ca să-l port pe drum, întâi mă doare capul pe mine şi pe urmă îl doare capul şi pe el, mă lasă în părăsire Duhul Sfânt şi, dacă m-a prins moartea aşa, am pierdut mântuirea.

Cât de importantă este viaţa monahală pentru întreaga lume?

Dumnezeu i-a scos din lume pe călugări şi pe maici ca să se roage pentru popor. Au timp mai mult pentru rugăciune şi au datoria să se roage cu smerenie pentru toată lumea, şi pentru cei mari, şi pentru cei mici. Chiar de nu crede

cineva în Dumnezeu, chiar dacă este sectar, noi suntem datori să ne rugăm pentru toţi. Noi trebuie să ne rugăm şi pentru ei, ca Bunul Dumnezeu să le lumineze mintea.

Odată, pe vremea lui Ceauşescu, a trecut un sectar prin mănăstire şi părinţii l-au trimis aici, la mine. Sectarul a început să-mi bată în poartă, şi-mi spunea că vrea să doarmă la mine. Eu i-am spus: „Nu-ţi dau drumul, că nu te cunosc! Dacă mă strângi de gât la noapte?" El a răspuns că, dacă nu-i dau drumul, se culcă la poartă. Atunci, ce-am făcut? Am zis: „Vai de mine şi de mine, cum să dormi la poartă, mă tem că te-ar mânca nişte jigănii şi, după asta, trebuie să te plătesc ca bun. Eu nu am nici bani, nici salariu, cu ce să te plătesc de bun?" Aşa că l-am luat în casă şi i-am spus sub formă de glumă ca să nu se sperie prea tare de mine, văzându-mă aşa buhos. El a început a-mi spune de sectele lui, iar eu am pus degetele în urechi ca să nu mai aud, că eram sătul de ale mele. Pe urmă mi-a pus întrebări despre Maica Domnului şi despre Sfânta Cruce. I-am spus că de aici s-au rătăcit ei. L-am lămurit că Dreptul Iosif fusese căsătorit, era bătrân, cum este un patriarh, un mitropolit, un om cu viaţă sfântă. Duhul Sfânt locuia în sufletul lui şi îngerul Domnului l-a încredinţat că, prin Sfânta Fecioară, tot prin puterea Duhului Sfânt, se va ridica neamul creştinesc. Atunci, cu multă evlavie, el a ajutat-o pe Maica Domnului. Mi-a tot pus întrebări, până s-a făcut ora patru dimineaţa. El avea două facultăţi învăţate la Bucureşti, era om deştept. Dar, cu toată deşteptăciunea lui, diavolul i-a sucit mintea. La

sfârşit mi-a spus o trăscănaie: „Noi învăţăm pe creştini cu frumosu' şi, dacă nu o să putem dovedi, fixăm o noapte şi îi omorâm pe toţi, de la mic până la mare, şi pe mitropolit, şi pe toţi, într-o oră îi terminăm." Eu i-am răspuns: „Vai

de mine şi de mine, aşa v-a învăţat Hristos să faceţi, să omorâţi oamenii?" Atunci nu a mai zis nimic, stătea numai şi se uita în ochii mei ca să vadă ce mai zic. N-am mai zis nimic. Ne-am dus fiecare să ne culcăm, iar eu l-am luat cu binişoru' şi i-am zis: „Să te rogi la Maica Domnului cu multă smerenie, fără a bârfi, fără a huli. Şi, dacă vrei să te apropii de Dumnezeu, fă-te ca o furnică, mic, nevrednic, păcătos! Roagă-te cu toată inima." L-am pus să zică aşa: „Măicuţa Domnului, mă rog, ai grijă de sufletul meu, descoperă-mi adevărul ca să nu mă ia diavolul la iad." El a zis după mine rugăciunea asta şi atunci am stins lumina. Eu nu m-am culcat, făceam o cruce asupra mea şi o cruce asupra lui. Atunci i-a venit un somn adânc. Când s-a trezit, mi-a spus că a avut o descoperire cum că toate Tainele lui Dumnezeu sunt în Biserica Ortodoxă. Apoi mă întreba:

„Părinte, ce să fac cu cărţile mele?" I-am spus: „Cărţile tale eretice să le dai pe foc!" M-a ascultat, le-a dat pe foc şi l-am îndemnat să se ducă la un duhovnic. S-a dus, s-a mărturisit şi vreo 6 ani de zile a tot ţinut legătura cu mine. Nu mă mai contrazicea cu nimic. Se ducea la biserică, lua sfânta anafură, se împărtăşea, îşi făcea canonul, ca un creştin râvnitor. A îngăduit Bunul Dumnezeu, când a fost Revoluţia în 1989, să moară. Dar nu a murit ca un păgân, ci a murit ca un creştin şi s-ar putea să fie chiar mucenic. Să-L caut în inima mea pe Dumnezeu şi, dacă văd că nu-L am viu în

inima mea, atunci trebuie să mă smeresc mai mult. Când Duhul Sfânt aprinde inima de dorul lui Dumnezeu, acesta-i un semn mare, nu te mai temi de moarte.
Dar cât timp inima mea e rece, atunci mă tem de moarte.

Când cineva are evlavie la preot şi crede că Duhul Sfânt lucrează prin el, chiar dacă acel preot nu are pregătire cum ar trebui, dar pentru că acel creştin respectă darul lui Dumnezeu, Duhul Sfânt îl miluieşte prin acel preot.

Cum să facem ca să ne păstrăm râvna în viaţa de mănăstire?

Are mare însemnătate dacă cineva iubeşte lucrarea Sfinţilor Părinţi. Au mare însemnătate primele zile când, hotărât, fratele a ajuns la mănăstire. În primele trei zile atâta bucurie simte, încât nu se mai uită că este ocărât. Cine poate reuşi să-şi aducă aminte de primele zile în mănăstire, Bunul Dumnezeu îi va veni în ajutor şi lupta lui va fi mai uşoară. Dacă fraţii se apucă să judece pe alţi vieţuitori din mănăstire, treptat, treptat, Duhul Sfânt îi lasă în părăsire. Cu timpul, ajung să spună: „Când am venit în mănăstire, i-am simţit pe toţi ca pe nişte sfinţi, iar acum nu mai am evlavie la unii dintre ei.” Eu i-am zis la unul dintre aceşti fraţi: „Când ai intrat în mănăstire, Duhul Sfânt îţi dădea nişte bucurii, o dragoste de părinţi, de rugăciune, de toate. Dar acum, pentru ca să te întorci de unde ai căzut, trebuie să pui în minte că toţi sunt mai buni decât tine. Oriunde ai fi să-ţi spui – *toţi sunt mai buni şi eu sunt cel mai păcătos şi nu sunt vrednic să stau între ei, dar stau atât cât mă îngăduie părinţii*.”

Mie, când m-am dus la mănăstire, diavolul a început să-mi arate nişte lipsuri ale unor persoane şi mi-a dat în gând că ele nu corespund cu viaţa călugărească. I-am spus ispita pe care o aveam duhovnicului meu. Atunci el mi-a

zis: „Ca să poţi scăpa de ispita asta, spune-i sufletului tău: *Acesta are un păcat foarte mic faţă de ale mele, care sunt mai mari şi mai multe; el poate s-a mărturisit, poate se scoală noaptea, plânge, se pocăieşte şi judecata nu e a mea, este a lui Hristos*."

Cât mă lupt cu firea mea şi nu îmi dau voie să judec pe alţii, atâta Duhul Sfânt nu mă lasă în părăsire. Cum m-am lăsat biruit şi am judecat unele persoane, ani întregi am suferit apoi. Cea mai mare nenorocire când intră cineva în mănăstire, este atunci când începe a judeca, a osândi.

În mănăstirea unde am stat, la început, părintele Cleopa îi mărturisea pe toţi. Venea multă lume la părintele şi, încetul cu încetul, sfinţia sa n-a mai avut aşa mult timp şi pentru noi. Bunul Dumnezeu a rânduit un călugăr cu care mă sfătuiam, un călugăr tot de părintele Cleopa crescut, care citea mult din Sfinţii Părinţi şi se ocupa cu rugăciunea lui Iisus. Şi mă duceam la călugărul acela şi îi spuneam ispitele mele, gândurile mele. Că acela, ce-i spuneam, nu spunea pe la fraţi, pe la părinţi; îşi vedea de drumul lui. Acela e bun de duhovnic, dacă nu se sminteşte şi nu divulgă mărturisirea. El mi-a spus odată: „În vieţile de obşte, de certuri nu eşti scutit, nici nu ştii din ce s-a făcut o tulburare, dar scăparea noastră este prin iertare." Şi, dacă am putut ierta din inimă, atunci este cel mai bine. Unii spun că iartă cu gura, dar cu inima nu pot ierta. Nu-i

lasă inima. Înseamnă că nu eşti stăpân pe ea, e altul stăpân. Când eşti stăpân pe inimă, ierţi din inimă! Era odată un pustnic de care m-am folosit. El se ruga aşa:
„Iartă-i, Doamne, pe cei care mă judecă şi pe cei pe care

i-am judecat.” Când te rogi în felul acesta, poţi spune cu adevărat *Tatăl nostru*.

Odată stăteam în faţa bisericii, în Mănăstirea Sihăstria, iar un călugăr nevoitor mi-a spus cuvântul acesta: „Chiar dacă merg mulţi la biserică şi slăvesc pe Dumnezeu, mulţi sunt bolnavi.” M-am tot gândit ce a vrut să spună. Toţi suntem într-un fel bolnavi. Eu mă gândesc însă că toţi aceia care au vedenii şi cred că sunt de la Dumnezeu, nu sunt deloc bine. Aceştia se pot vindeca numai prin smerenie şi prin ascultare de duhovnic. Dacă o fi vreo vedenie de la Duhul Sfânt (ceea ce este foarte rar), nu se supără Dumnezeu dacă o respingem. Era în Sihăstria unul, atâta l-a sfărâmat înşelarea, încât au intrat duhurile în el şi arunca cu pietre în geamurile bisericii. Atunci l-au luat şi l-au dus la spital.

Uneori apar în mănăstire ispite foarte mari. Ce să facem ca să nu ne pierdem răbdarea?

Să ştiţi că mare răspundere au cei care ajută la mântuirea altora. Trebuie în aşa fel să-i ajuţi ca să nu-i dărâmi. Vai, Doamne fereşte! Le-am spus unor fraţi aşa:

„Aceia care rabdă ocări şi zic *Doamne Iisuse* nu se vatămă, din contră, se învaţă a ierta.” Atâta vă spun: numai cei care au lucrarea asta duhovnicească pot suporta. În ziua de azi au preţ numai minciuna şi banul. Ca să putem birui, trebuie să avem frica de Dumnezeu şi, pe

cât putem, să nu ne luptăm cu oamenii. Pe măsură ce ne luptăm cu oamenii, facem pace cu dracii. Dacă i-ai spus o dată, de două ori şi dă rezultat, e bine; dacă nu, dă-i pace. Toţi cei

care rabdă şi nu se răzbună câştigă mult şi au pace. Când nu mai putem răbda, să ne punem în minte gândul: „Dacă eu nu pot răbda aici, cum voi putea răbda în iad?” Să nu răspundem celor care ne ceartă, să nu dăm frâu mâniei, ci să ne rugăm. Necazurile, chinurile sunt prilej de cunună. Când cineva te năpăstuieşte şi nu eşti vinovat, Duhul Sfânt te încununează cu cununa de mucenic în ziua în care ai fost osândit şi nu te-ai răzbunat. Dacă ai răbdare, Duhul Sfânt va descoperi adevărul într-o zi, ca să se liniştească lucrurile.

Să vă mai spun ceva. Toate ispitele astea care sunt în mănăstire sunt foarte uşoare faţă de celelalte, care vin direct de la diavol. Acelea care vin direct de la diavol, numai atâta le poţi birui, dacă ai rugăciunea inimii şi poţi plânge din suspinul inimii. Ispitele care vin prin oameni sunt mult mai uşoare. Am observat că cele mai grele încercări şi foarte periculoase sunt la tinereţe; ele hărţuiesc sufletul. Şi am observat, cum a zis şi părintele Cleopa odată, la masă, că, dintre călugării care au trecut prin mănăstire, aceia au dat rezultat, care au dus viaţă aspră şi care au fost bolnavi tare. Pe cei bolnavi, i-a ajutat boala ca să crească duhovniceşte.

Dar să zici că nu o să ai tulburări, asta nu se poate. Nu ai acum, dar ai mai târziu şi tot le ai. Şi atunci, mărturisirea deasă te poate ajuta şi vei reuşi să ajungi la treapta a doua. Dacă ai ajuns la treapta a doua, de nu

te laşi vânat de vedenii, atunci e bun. Aşa mă învăţa un părinte: să mă fure somnul din *Doamne Iisuse*. Şi, dacă mă fură somnul din *Doamne Iisuse*, atunci Duhul Sfânt

mă va ajuta în timpul zilei şi voi fi mult mai întărit în faţa ispitelor. Nu mă mai consum, cum mă consumam cândva. Cine a ajuns să adoarmă din *Doamne Iisuse*, e lucru mare. Dacă în timpul zilei pot să mă păzesc ca să nu mâhnesc pe Duhul Sfânt, mă ajută şi în timpul nopţii. Dacă în timpul zilei nu m-am ocupat de *Doamne Iisuse*, atunci, în timpul nopţii mă simt ca şi cum aş fi legat de mâini şi de picioare, nu am nicio putere. Omul, cât este în luptă cu firea lui şi nu se lasă de *Doamne Iisuse*, câştigă un mare dar de la Dumnezeu. Cei care se roagă prin somn şi încă sunt în luptă, când se trezesc dimineaţa se simt foarte obosiţi. Şi bine este dacă duhovnicul lor îi poate ajuta. Atunci când era părintele Cleopa stareţ la Slatina, pe unii care au biruit firea prin înfrânare, prin priveghere, nu-i mai punea la unele ascultări mai grele, ca să poată duce înfrânarea. Dacă îl pui tot timpul să bată cu ciocanul şi să sape cu cazmaua, atunci el nu mai poate duce înfrânarea. Pe acei părinţi îi ajuta ca mintea lor să fie ocupată cu lucrurile duhovniceşti, nu cu acestea pământeşti. Dar, în zilele de astăzi, s-au cam amestecat, s-au cam încurcat iţele. Unii îşi dau seama, dar nu au încotro: în cinstea ascultării merg aşa, cum pot şi ei.

Cum putem dobândi Duhul Sfânt?

Noi atât putem creşte duhovniceşte, cât ne ajută Duhul Sfânt. Şi dacă nu mă ajută

Duhul Sfânt, atunci sunt un om neputincios. Am observat că trebuie să mă păzesc ca de foc în a nu osândi pe alţii. Pe măsură ce omul duce o viaţă de pocăinţă, Duhul cel Sfânt se sălăşluieşte în sufletul lui şi alungă duhurile cele rele. Duhul Sfânt este

foarte fin şi sensibil. Este suficient un gând de osândire, de încântare de sine, cu care te-ai învoit şi Duhul Sfânt se retrage.

Aceia care se smintesc din toate mărunţişurile, aceia vor avea ispite mai grele. Odată, cum stăteam la rugăciune, undeva, mai retras, numai văd un om, dar n-a intrat pe uşă, că eu eram chiar lângă uşă. Şi a început a mă batjocori:

„Ce tot te smereşti, doar noi ştim cât eşti de păcătos!" A zis „noi." Cu unul mă pot descurca mai uşor, dar a zis că sunt mai mulţi. Înseamnă că toţi diavolii ştiu cât sunt de păcătos. Şi atunci am început să fac semnul Sfintei Cruci. Şi când să fac semnul Sfintei Cruci asupra lui şi să zic *Doamne Iisuse*, în clipa aceea nu l-am mai văzut ca om, l-am văzut exact aşa cum îl vezi prin vis. Şi ce să vezi? S-a repezit asupra mea şi atâta am zis, am strigat tare: „Maica Domnului, nu mă lăsa!"; cred că am făcut gura până aproape de urechi. Atunci a dispărut diavolul şi a dispărut şi frica. Mi-am dat seama că el a căutat prin figura asta să-mi ocupe mintea. Atâta-i de viclean, atâta-i de şmecher. I-am spus părintelui Cleopa şi el mi-a zis:

„Când se întâmplă ispite de astea, trebuie să zici *Doamne Iisuse* cât de scurt, cât de des şi cu multă smerenie." Noi suntem ajutaţi de Dumnezeu, pe măsura smereniei. Dacă smerenia este mică, ispitele şi păcatele se prelungesc.

Are mare însemnătate lucrarea gândirii. Prin gândirea bună ne ajută Duhul Sfânt să ne ridicăm şi prin gândirea cea rea ne ajută diavolul să ne coborâm. În văzduhul acesta sunt două feluri de duhuri. Eu atâta vă spun, ca la părinţii mei apropiaţi. Când simt că au apărut gânduri spurcate,

atunci ştiu că sunt înconjurat de diavoli. Când vedem că nu mai avem de acestea şi putem cugeta sănătos la lucrurile Sfinţilor Părinţi, la lucrurile Bisericii, la viaţa cea veşnică, atunci e prezent Dumnezeu şi avem o dragoste faţă de toţi, avem milă faţă de toţi.

Vă aduceţi aminte ce spunea Sfântul Constantin cel Mare: dacă ştia el de bucuriile pe care le câştigă călugării în cealaltă viaţă, nu se mai făcea împărat, se făcea călugăr. Eu când văd tineretul că se duce la mănăstire, mă gândesc:
„Săracii, va avea cine să-i ajute?" Trebuie să-i ajuţi, mai faci şi câte un pogorământ, că, dacă eşti prea tăios, îi pierzi. Să-l simţi pe duhovnic ca mamă şi mai puţin ca tată. Monahii care fac ascultare ca pentru Dumnezeu, cu timpul sunt ajutaţi de Duhul Sfânt, ei se îmbogăţesc în smerenie şi în rugăciunea lui Iisus. Dacă ei ascultă de duhovnicul lor, ferice de ei, că merg din putere în putere. Mănăstirea este pentru desăvârşire, mântuirea o poate câştiga creştinul şi în lume. Cine se duce la mănăstire va avea unele bucurii duhovniceşti şi, când va căpăta acele bucurii, nu va mai boli de vreun gând de necredinţă.

Erau odată trei părinţi, ca un fel de pustnici, şi unul vorbea despre rugăciunea inimii. El spunea că a fost de trei ori răpit de la *Doamne Iisuse*. Adică îl ia rugăciunea şi pe urmă este condus de puterea sfântă, se simte ca în faţa lui Dumnezeu; el atunci

numai se bucură, nu se mai roagă, numai se bucură. A spus că de trei ori a avut mângâierea asta, răpirea asta. Un altul dintre călugări i-a zis: „Aceste bucurii nu sunt ale tale, acestea Dumnezeu ţi le-a descoperit ca să ştii pentru ce lupţi.” Am văzut părinţi

care au sporit prin rugăciunea lui Iisus. Când simţi că rugăciunea lui Iisus curge ca un izvor, atunci laşi toate şi zici *Doamne Iisuse*. Cine a căpătat darul Duhului Sfânt în rugăciunea inimii este plin de bucurie şi nu mai are nevoie de nimeni, căci are pe Dumnezeu. Aceste bucurii le primeşte cel ce sporeşte în smerenie. Acestea le primesc cei care trăiesc nebăgaţi în seamă şi care nu se tulbură din acest motiv.

Când vezi că Duhul Sfânt s-a retras într-o măsură şi nu te mai ajută, atunci iar treci la pravila pe care ai avut-o. Mai este ceva: trebuie să ai povăţuitor, căci lucrarea asta este înconjurată de multe rătăciri. Duhurile necurate ne pândesc tot timpul.

De aceea, nevoitorul caută să nu aibă niciun gând rău. Când apare un gând rău, iar zice *Doamne Iisuse* şi, cu timpul, pe măsura smereniei, Duhul Sfânt scoate gândul rău din inimă, şi el rămâne doar în mustul cărnii. Cu timpul poate ieşi şi din trup, dar asta este o mare înălţime. Foarte mult ajută dacă cineva se ocupă cu *Doamne Iisuse*. Rugăciunea să iasă din inimă. Şi fie că dormi, fie că faci treabă, să auzi un glas şi glasul acela să-l pui să zică *Doamne Iisuse*. Dar eu, în momentul de faţă, sunt jos, la pământ, nu am nicio lucrare. Dar ştii de ce vorbesc? Ca nu cumva să mă mustre Mântuitorul că am ascuns, că din atâţia câţi vin la mine doar va pune cineva în practică şi voi avea şi eu, cât de cât, o răsplată şi o bucurie.

De multe ori am vrut să mă ascund de mine, dar oriunde mă duc, numai de mine dau. Este o luptă mare, pentru că diavolul s-a făcut prieten cu trupul meu. Dacă

ei s-au împrietenit, trebuie să caut să mai întreb şi pe conştiinţă. Şi atunci conştiinţa începe a mă ciopli câte puţin. Mă gândesc: „Uite, a venit cutare, l-am jignit, să caut să nu mai fac aşa”, adică începe a mă mustra conştiinţa. Şi cum împac conştiinţa, cum vine pacea.

Cum să facem ca să nu ne mai supărăm, atunci când auzim că suntem bârfiţi sau atunci când suntem ocărâţi cu mânie?

Când aud pe cineva că-mi spune: „Uite, am fost în cutare loc, uite aşa a spus de dumneata…”, eu atunci îi răspund: „A spus puţin. De aş fi fost în locul lui, aveam să zic mai mult.” Ştii de ce? Pentru că trebuie să stau contra mâniei. Eu atât vă spun, ca la părinţii mei: cât am iubit cinstea, atâta m-am tulburat şi nu am putut-o păzi. Şi, ce să vezi? Când nu am mai ţinut la cinste, nu m-am mai tulburat, am fost în pace. Dacă cineva mă fericeşte, dar pe mine mă mustră conştiinţa, atunci eu nu mai am nevoie de lauda lui. Am nevoie de conştiinţă, nu de ce zice el.

Dacă cineva ne spune că a auzit ceva rău despre noi, să fim veseli. Atunci crapă diavolul de ciudă. Să spunem acelor persoane: „Acum am prilej de câştig.” Iar nouă să ne spunem, în gând: „Doamne, întăreşte-mă să nu mă răzbun!” Când cineva te vorbeşte de rău, să spunem cât mai mult *Doamne Iisuse*. Noi

trebuie să ne împăcăm conştiinţa faţă de Dumnezeu; ceilalţi sunt liberi să spună ce vor. Este multă răutate şi invidie. Să răbdăm cum au răbdat Sfinţii Părinţi. Pe măsură ce răbdăm şi nu ne răzbunăm, Duhul Sfânt ne dă cuvinte de înţelepciune. Un cuvânt de-al Lui

poate dărâma totul. Este posibil ca Dumnezeu să te lase în necazuri în mod voit, pentru ca să sporeşti, încât toţi sfinţii, la Judecată, vor arăta ce-ai suferit pentru dragostea de Dumnezeu.

Unii caută să se smerească şi spun: „Sunt păcătos, sunt rău de tot!" Bunul Dumnezeu, ori chiar şi diavolul, îi pune la încercare şi se găseşte cineva care îi ocărăşte: „Băi, păcătosule, uite ce-ai făcut!" şi altele. Atunci eu nu trebuie să mă supăr. El a spus drept despre mine, doar nu a spus minciuni. A spus adevărul, a spus aşa cum sunt. Şi atunci, dacă eu nu mă supăr, creşte smerenia. Dacă eu nu-i las pe ceilalţi să zică despre mine că sunt păcătos, nu creşte smerenia şi rămân închircit. În vieţile de obşte, Duhul Sfânt dăruieşte darul smereniei acelor persoane care rabdă şi nu cârtesc. Ei devin mai luminaţi şi nu mai văd nimic bun al lor, văd numai mila lui Dumnezeu.

E foarte grea şi mânia. Dacă te biruie mânia, te poţi îmbolnăvi de nervi, rămâi nebun. Omul care e vesel, vrea să-i vadă pe toţi veseli ca şi el. Acela care e mânios, dacă taci e rău şi dacă te sfădeşti cu el, e şi mai rău. Trebuie răbdare şi să te laşi împroşcat cum vor ei, să nu le dai nicio atenţie, să zici mereu *Doamne Iisuse* şi ei, pe urmă, după ce-i lasă duhurile, se calmează.

Când vin persoane cu duhuri necurate, atunci trebuie numaidecât să zicem *Doamne*

Iisuse. Aceste duhuri se pot lipi de mintea acelora care nu au o lucrare duhovnicească. Ca să nu te atace, să zici *Doamne Iisuse* cât poţi. Când te-ai dus să te culci şi diavolul îţi aduce în minte figurile pe care le făceau demonizaţii, atunci trebuie să zici *Doamne Iisuse*

cât de scurt, cât de des şi cu multă smerenie. Odată, a venit o maşină în Mănăstirea Sihăstria cu persoane stăpânite de duhuri necurate şi, când au început toţi a răcni, m-am simţit ca la gura iadului. A venit o persoană din maşină şi mi-a zis: „Ce zici? Se vor mântui aceştia cu atâtea duhuri”? Eu i-am răspuns: „Dacă se pocăiesc, se duc la mărturisit, Dumnezeu îi va primi.” Şi a zis persoana aceea: „Noi toţi avem duhuri, avem şi crime, şi avorturi!” şi tot a spus ba una, ba alta… Parcă am stat la gura iadului.

Un părinte mi-a spus aşa: „Dacă cineva îţi serveşte *o cafea* şi te lasă tulburat, trebuie să-ţi spui în gând: *M-a ocărât prea puţin, pentru păcatele mele trebuia mai multă ocară!*” Aşa îmi învăţ mintea ca să se poată smeri şi ca să nu dea vina pe nimeni. Pe măsură ce ne smerim, Duhul Sfânt ne ajută şi ne liniştim. Ce diavoli au dat năvală asupra lumii! Aceia vor simţi ajutorul lui Dumnezeu, care vor căuta să adoarmă din rugăciune. Diavolul ne luptă prin cele cinci simţuri. El face vrajbă ca să nu se vadă om cu om, ca să treacă timpul cu mintea împrăştiată, ca să nu ne adunăm în rugăciune. Altă cale nu este, decât a mă smeri. Toţi cei care se lasă biruiţi şi judecă sunt de plâns. Într-o bună zi se vor umple de duhuri. Toţi cei care se lasă biruiţi şi îi osândesc pe alţii îşi fac bube în cap, Duhul Sfânt îi lasă în părăsire şi vor simţi adeseori iadul. Doamne fereşte! Cei care se lasă biruiţi şi judecă feţele bisericeşti… cea mai mare nenorocire… aceste

duhuri vor intra în ei şi îi vor chinui. Prima dată ei nu mai au pace; deşi zic că se răcoresc prin grăirea de rău, mai tare se depărtează de Dumnezeu. Ar trebui să mă feresc a sta de vorbă cu aceste

persoane. Ei trebuie să se roage pentru cei pe care i-au osândit şi Duhul Sfânt îi va primi prin pocăinţă. Cea mai mare primejdie este atunci când cineva începe a judeca. Diavolul lucrează şi în ascuns, şi la arătare; el caută pe toate căile să ne răcească inima. Dacă dracul vede că sunt slab de credinţă, îndeamnă şi şopteşte că nu este Dumnezeu, nu este rai sau iad… Orice faptă bună, orice faptă rea pleacă dincolo. Trebuie să caut să mă iert cu toţi, să mă rog pentru toţi şi să doresc mântuirea tuturor. Atunci să ne supărăm, când cineva ne desparte de Dumnezeu. Într-o asemenea situaţie avem dreptul să ne supărăm; în rest, nu. Este foarte periculoasă mânia, am văzut la mine. Şi înainte mă învăţam să mă apăr şi, ca să mă pot apăra, dădeam vina pe altul, nu pe mine. Atunci duhurile au dat năvală asupra mea. Din tot nimicul mă mâniam şi am văzut că sunt într-o mare nenorocire. M-a învăţat odată un părinte: când gândul îmi spune să jignesc pe cineva, îi spun aşa gândului (dacă văd că sunt biruit; dacă a trecut numai prin minte, nu-i dau atenţie): „Am să-i zic, dar nu azi. Am să-i zic mâine.” Şi până mâine îmi trece. Dacă stau de vorbă cu acel gând – „mi-a zis şi am să-i zic”, atunci, fără de veste, m-au înconjurat duhurile cele rele. Şi, după ce m-au înconjurat şi mi-au robit mintea, numai pe acela cu care sunt în ceartă îl văd în minte, pe Iisus nu-l mai văd.

Cât de importantă este dreapta socoteală în viaţa duhovnicească?

A venit la mine un pustnic. Am vrut să-i spun ceva şi nu am putut să mă prind cu el; îi sucise mintea vrăjmaşul

cu vedeniile. Diavolul, când vede pe cineva că vrea să ducă o nevoinţă aspră, ori îl pune să facă peste puterea lui, ori să nu mai facă nimic, numai să mănânce şi să doarmă. Nu-l lasă vrăjmaşul să ducă o cale de mijloc. Sfinţii Părinţi ne învaţă că viaţa duhovnicească trebuie să fie măsurată.

Dreapta socoteală se dobândeşte prin smerenie. Dacă nu ne vom osteni să avem smerenie, în toate primejdiile vom cădea, ne vom prăpăstui. Dumnezeu nu mântuieşte pe altă cale, adică fără smerenie, pentru că aşa ar putea mântui şi pe diavoli, dar diavolii sunt îndărătnici şi iubitori de sine şi vicleni, iar ei vor să-l facă pe om asemenea lor. Dumnezeu când vede că lumea se pocăieşte, se duce la biserică, se mărturiseşte şi se păzeşte fiecare ca să trăiască într-o viaţă curată, atunci trece neamul nostru cu pace şi va veni sfârşitul când lumea se va umple de răutate. Dacă acum lumea s-a umplut de răutate, s-ar putea să fie sfârşitul în orice clipă. Dar Mântuitorul aşa a spus: „Iar de ziua şi de ceasul acela nimeni nu ştie, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl” (Matei 24, 36).

Veacul acesta e foarte păcălitor. Dacă ne vom ruga la Bunul Dumnezeu să aprindă inima noastră de dorul după El, cu acest dor vom putea birui toate. Dorul acela îl putem căpăta dacă ne păzim a osândi pe alţii.

În ultima vreme s-au înmulţit sectele în

România. Nu ar trebui să existe o misiune ortodoxă mai puternică?

Bisericile noastre sunt pline. Unde sunt preoţi râvnitori, există şi râvnă pentru misiune.

Sectarii vorbesc de Duhul Sfânt, dar ei nu-L cunosc.

Duhul Sfânt se lasă simţit de om, pe măsură ce acesta se pocăieşte cu adevărat, dacă are smerenie. Cine zice că a ajuns la o viaţă de sfânt, nu este sfânt, e înşelat de diavol. N-am găsit nicăieri să spună Sfinţii Părinţi despre ei că sunt sfinţi, aşa cum spun sectanţii. Cine se ţine de Biserică cea Una, acela se va salva.

Trebuie păstrată credinţa ortodoxă, atâta a mai rămas curat pe faţa pământului. Mărturisirea este slava Bisericii, trebuie să mărturisim Adevărul şi prin fapte, şi prin cuvânt. Ereticii sunt gura iadului. Diavolul lucrează prin ei. Sfinţi numai în Biserica Ortodoxă se fac. Toţi sfinţii de asta au ajuns sfinţi: au fost luaţi în râs, au fost batjocoriţi, au fost chinuiţi, prigoniţi şi Duhul Sfânt prin ei a arătat că adevărul este în Biserica Ortodoxă. Dacă un preot a slujit cu catolicii, Duhul Sfânt îl lasă în părăsire. Adevărul este unul.

Au venit nişte domni cândva şi le-am spus că adevărul este în Biserica Ortodoxă. Unul din ei mi-a răspuns:

„Dragă, să ştii că te contrazic – toate credinţele sunt de la Dumnezeu.” Eu i-am zis că dumnezeii păgânilor sunt draci. S-a supărat, dar nu am avut ce-i face. Adevărul este numai în Biserica Ortodoxă. Bunul Dumnezeu nu vrea să ne ducă în rai forţat; numai aceia vor câştiga, care vor spori în smerenie. Până la urmă, pentru mine trebuie să am o minte de judecător, iar pentru aproapele trebuie să am o inimă de mamă, dar inima mea încă nu a ajuns

aici, e o inimă de fiară. Sfinţii Părinţi, chiar dacă se supărau pe cineva, nu se supărau pe dinăuntru, se supărau pe dinafară, dar eu mă supăr şi pe dinafară, şi pe dinăuntru.

Cât putem, să ne păzim de erezii. Când ne întâlnim cu ereticii trebuie să zicem rugăciune în gând, fără să observe ei, ca Duhul Sfânt să izgonească duhurile rele de la ei.

Adevărul este în Biserica Ortodoxă şi, dacă nu se vor linişti cu prigoana dreptei credinţe, vine sfârşitul. Părintele Cleopa a spus: „Cât timp mai sunt oameni sfinţi pe faţa pământului, Dumnezeu mai ţine pământul. Pe toată lumea, şi pe cei credincioşi, şi pe cei necredincioşi, pe toţi ne ţine Dumnezeu pentru sfinţi.” De câţiva ani parcă se împlinesc scrierile din sfintele cărţi, au început pedepsele şi moare lumea cu sutele şi cu miile. Nu vor înceta pedepsele lui Dumnezeu, până ce nu se vor linişti să mai robească Biserica… Dacă ei se ţin tare să o robească, are să-i doară capul.

Cum să facem ca să biruim ruşinea şi să fim sinceri până la capăt atunci când ne spovedim?

Să ne considerăm cei din urmă dintre oameni, fără să deznădăjduim. Să avem nădejde la mila lui Dumnezeu. A avut cineva o descoperire. La o biserică a văzut că multă lume s-a dus la mărturisit şi a văzut un diavol cum fugea când la unul, când la altul. Duhul Sfânt i-a descoperit aceasta creştinului. Atunci, el l-a mustrat pe drac şi l-a legat în numele lui Hristos, ca să spună de ce fuge aşa repede printre oameni. Când un creştin smerit

îl leagă pe demon în numele lui Dumnezeu, Duhul Sfânt îl constrânge pe drac şi el nu poate spune minciuni, spune drept. Dracul a zis atunci: „Am venit să le dau înapoi ruşinea pe care le-am luat-o. Când i-am îndemnat la păcat, le-am luat

ruşinea ca să-i prind în cursa păcatului, iar acum văd că s-au dus la mărturisit, aşa că mă duc să le dau înapoi ruşinea pe care le-am luat-o, ca să se ruşineze să spună tot la spovedanie." Diavolul, cât este legat în numele lui Hristos, spune adevărul; iar după ce nu mai este legat, spune minciuni. Asta-i la el: unde vede doi, trei, trăind în pace şi în dragoste, caută să-i învrăjbească, să nu se vadă unul cu altul şi pe urmă zice: „Doamne, nu eu sunt de vină, ci făptura ta." Noi, prin smerenie şi prin pocăinţă, să ştim că nu ne va lăsa Bunul Dumnezeu.

Prin smerenie, prin căinţă, se pot repara multe, dacă mai sunt zile, dacă mai este viaţă. Când am pus mâinile pe piept şi a ieşit sufletul, cu atâta am rămas. Omul cât este în viaţă se poate îndrepta, poate să facă din cele bune, mai bune şi s-ar putea să facă din cele bune, mai rele. Mântuirea a rămas în mâinile noastre.

Lacrimile şi suspinul inimii sunt o rază a Duhului Sfânt, când binevoieşte Duhul Sfânt să-l mângâie, să-l ajute la mântuire, dacă cineva a răbdat ceva într-o faptă bună sau a răbdat ceva pentru Dumnezeu. Avem două momente foarte grele în viaţa sufletului nostru: ceasul morţii şi ceasul Judecăţii. Toţi Sfinţii Părinţi plângeau pentru aceste ceasuri şi toată viaţa lor au folosit-o numai în slujba lui Dumnezeu. Toţi cei care au smerenie vor reuşi, vor câştiga mila lui Dumnezeu. Şi mai

este o luptă diavolească: când diavolul îţi spune că eşti mai bun ca altul şi, dacă te învoieşti cu gândul, atunci acesta este semn că e nevoie de pocăinţă, iar dacă am murit cu gândul ăsta, am pierdut toată lucrarea. Alta e când trece prin faţa minţii şi

alta când se învoieşte cineva cu acest gând. Dacă el numai a trecut prin faţa minţii, încă e slab. Iar dacă a trecut prin faţa minţii şi s-a învoit, atunci a căzut de pe scară, s-a sfărâmat şi are nevoie să-l ajute duhovnicii şi creştinii din jur, ca să vină înapoi de unde a căzut. Eu sunt simplu, numai mila lui Dumnezeu mă ţine, nu am nimic bun.

Unii oameni, deşi ştiu că vor ajunge în iad dacă nu se opresc, totuşi nu vor să renunţe la unele patimi foarte urâte. Ce sfaturi le-aţi da acestora?

Părinţilor, cine vrea să se ducă în rai, se duce, îl ajută Duhul Sfânt. Care vrea să se ducă la iad, este primit. Bunul Dumnezeu nu vrea să robească voia omului, chiar de face rău ceva, nu-i oprit, da' *cafeaua* şi-o ia cândva. Suntem pentru un timp foarte scurt pe pământ. Anii durerilor au început şi când nu vor mai fi oameni sfinţi, Dumnezeu nu va mai ţine pământul şi toţi diavolii din iad vor ieşi pe faţa pământului; şi au început chiar în vremurile noastre a se băga în oameni. Înainte, când trăia Ceauşescu, sau mai în vechime, se auzea că în cutare loc un om este chinuit de diavol şi erau speriaţi oamenii cum de se întâmplă una ca aceasta. Acum sunt o sumedenie de astfel de cazuri. Dacă nu bagi de seamă, te scoate şi vinovat şi te şi căpăceşte diavolul prin oameni. Dacă se răscoală un om asupra mea, ca să pot birui, trebuie să spun aşa: „Diavolul s-a băgat

în el şi caută să mă dărâme.” Şi atunci, prin rugăciune, prin smerenie, Duhul Sfânt mă ajută să scap. Dacă eu zic:
„Omul s-a răsculat asupra mea!”, atunci, gata, sunt biruit şi Duhul Sfânt mă lasă în părăsire. Iar dacă greşeşte cineva,

atunci, ca să nu cad în judecată, eu trebuie să pun în minte:
„Diavolul s-a băgat în el, de a căzut în acea greşeală”; iar dacă am greşit eu, nu mai dau vina pe diavol, spun aşa:
„Eu am greşit.”

Ce aduce mai mult spor duhovnicesc: slujbele de la Biserică sau pravila de la chilie?

Biserica ajută pravila de la chilie şi chilia o ajută pe cea de la biserică. Pe măsura pregătirii de la chilie, pe atâta simt bucuria bisericii. Şi cu cât mă rog la biserică cu atenţie şi multă căinţă, mă ajută să sporesc în chilie sau la ascultare. Când era părintele Cleopa la Slatina, atâta dragoste aveau părinţii de rugăciune, de nevoinţă! Cât a fost părintele Cleopa, au fost ca nişte îngeri, toţi erau ca unul. După ce a plecat părintele Cleopa, au apărut nişte persoane care au făcut vrajbă în mănăstire, apoi părinţii s-au împrăştiat şi, până la urmă, s-a făcut mănăstire de maici.

Odată, a venit părintele stareţ cu o maşină plină de părinţi. Au vrut să le spun cum a fost în viaţa de obşte atunci când era părintele Cleopa stareţ. Din partea mea nu am avut ce le spune, dar le-am spus ca din partea altuia. Ştiu că au fost părinţi foarte sporiţi şi mi-aduceam aminte cum se nevoiau acei părinţi. Mi-au mulţumit şi, la plecare, părintele stareţ mi-a spus aşa: „Bogdaproste că ne-aţi dat

sfaturi pentru viaţa de obşte, dar să-mi spui şi mie un cuvânt de folos, ca stareţ.” Am spus: „Vai, Doamne fereşte, altceva nu-mi trebuie! Eu, în loc să-mi plâng păcatele mele, să dau sfaturi la stareţ!?” Şi mi-a zis să fac ascultare. Eu dacă nu am nimic bun, i-am spus o glumă: „Nu învăţa

pe popa carte.” El a zis: „Gluma asta o ştiu şi eu de-acasă.” Atunci i-am spus: „Sfinţia ta, ca părinte stareţ, dacă vrei să câştigi mântuirea, să cauţi să nu laşi pe Marta să o robească pe Maria. Dacă o vei lăsa pe Marta să o robească pe Maria, va veni pedeapsa lui Dumnezeu peste sfinţia ta şi peste cei asemenea sfinţiei tale.” Ştii ce a zis? „Bogdaproste.” S-a suit în maşină şi am scăpat.

Cum vi se par timpurile pe care le trăim?

Cât timp vor huli şi se vor răzbuna unii oameni asupra Bisericii Ortodoxe, va avea necazuri toată suflarea. Acum este o luptă, o răutate asupra Bisericii Ortodoxe. Dar Bunul Dumnezeu îi lasă, îi aşteaptă şi, chiar dacă vor face unele nemulţumiri Bisericii, *cafeaua* o vor lua aşa cum nu se gândesc. Cât putem, să ne rugăm şi pentru ei, ca Bunul Dumnezeu să-i liniştească. Dacă nu vor vrea, nu vor înceta suferinţele şi groaza care vor cuprinde pe toată lumea. De când este creştinismul nu s-au întâmplat atâtea hule asupra Mântuitorului, asupra Maicii Domnului, vai, Doamne fereşte! Caută în diferite feluri, cum să hulească pe Dumnezeu, dar Bunul Dumnezeu îi va lăsa, ştie El cum o să-i judece pe fiecare. Dar atâta spun: dacă ei vor înceta a prigoni Biserica Ortodoxă, a o robi, Bunul Dumnezeu ne va ţine pe toţi ca să trecem cu pace în celălalt veac, că aici suntem pe un timp foarte scurt. Dacă se vor agăţa de

Biserică, ei sunt exact ca nişte copii mici care aruncă cu piatra în sus şi le vine înapoi piatra în cap şi îi doare capul, dar ei nu ştiu de ce. Vina este a lor, că hulesc Biserica şi caută să o prigonească. Până la urmă, e un amestecuş. Ştii

cum? S-a întâmplat cam aşa: unii ciobani au un cârd de oi, nu au grijă de oi şi le mănâncă lupul. Fiecare va răspunde; eu trebuie să răspund în direcţia mea şi fiecare în direcţia lui. Dar cât pot, eu mă rog la Bunul Dumnezeu pentru toţi, şi pe toţi care doresc rugăciunea Bisericii, Duhul Sfânt nu-i va lăsa să se prăbuşească.

O foarte mare nenorocire este atunci când unii, la mânie, ajung să spună: „Mă duc să mă spânzur!"; se omoară sau caută să-l omoare pe altul. Au venit nişte persoane, din nu ştiu ce ţară, care povesteau că, pe la ei, când a fost o tulburare, unul s-a spânzurat, altul s-a împuşcat şi altul a pus dinamită ca să sară în aer. Doamne fereşte! E de plâns lumea. Ştii de ce? Pentru că nu se mai duc la biserică, nu se mai roagă şi nu au ochi să se vadă unul cu altul, s-a îndrăcit lumea, e nenorocire… Aşa vom putea scăpa: prin mărturisire, prin a ne scula noaptea la rugăciune, să nu adormim din împrăştiere, să zicem rugăciune, să iertăm, să nu stăm de vorbă cu gândurile şi, cât putem, să nu ne duşmănim. Bunul Dumnezeu nu lăsa Biserica să cadă în robie, dar, din cauză că nu avem ochi să ne vedem unul cu altul, fiindcă este duşmănie multă s-a ajuns într-un moment greu. Şi acum, atât rămâne: cât putem a ne ierta, a ne ruga, a ne îndemna la pocăinţă şi a trece cu vederea neajunsurile aproapelui. Să ajutăm pe cei mâhniţi, să ne bucurăm de cei care merg pe calea cea bună. Să nu osândeşti

pe cel care se încurcă în iţe şi nici pe cel căruia îi merge bine. Când treci cu vederea neajunsurile altuia, Duhul Sfânt se sălăşluieşte în sufletul tău şi îţi aduce pace. A spus aşa un părinte care a plecat la veşnicie: „Cât

pot, mă rog. Dacă mă rog şi nu pot plânge, am o piedică. Este ceva care mă opreşte, mă împiedică de la mântuire şi, atunci, trebuie să mă rog şi pentru aceia care nu au ochi să mă vadă. Dacă mă rog pentru ei, Bunul Dumnezeu le va face ochii mai mari, ca să mă vadă şi pe mine." Am datoria de a mă ruga pentru toţi. Aşa spune un Sfânt Părinte: „Călugării şi maicile avem datoria de a ne ruga pentru toată lumea. Tuturor celor care doresc rugăciunile Bisericii Ortodoxe, Bunul Dumnezeu le va veni în ajutor acolo unde sunt." Cei care hulesc rugăciunea Bisericii, aceia, săracii, sunt de plâns; trebuie să avem milă şi de ei, că sunt fraţii noştri. Să ne rugăm: *Doamne, ai milă de viaţa noastră!* Atâta mi-a mai rămas: să mă retrag din toate părţile şi să vorbesc numai de mine şi pentru mine şi, când mi-aduc aminte de toţi cei care m-au împuns, să mă rog pentru ei. Cât pot, să iert pe toţi şi să trec cu vederea neajunsurile altora, că altă cale nu-i.

Atâta e de încurcată lumea! Vezi câte un suflet luminat, dar vezi şi de aceia care sunt gata, gata, să-ţi dea în cap. Doamne fereşte! Mai ales că la toată poarta este câte-o crâşmuliţă. Cu alcoolul multă lume s-a distrus, au murit din cauza alcoolului, vai, săracii! Eu, cât pot, dacă mi-a ajuta Bunul Dumnezeu, nu ies, că am multă linişte. Dacă ies, pe urmă mă doare capul şi simt că acea zi e pierdută. Dacă o săptămână, două, nu m-am întâlnit cu nimeni,

vai de mine ce bucurie am. Să nu am nimic cu nimeni, chiar de are altul, dar să nu am eu... Şi înainte iertam, dar mai păstram câte o rezervă, iar acum am ajuns să iert pe toţi, pe cel rău, pe cel bun. La toţi le doresc să aibă parte de

mântuire. Ştii cum mă simt când gândesc aşa? Ca un câine dezlegat de lanţ care nu mai poate de bucurie, aşa ajung şi eu când nu am nimic cu nimeni. Dumnezeu să vă ajute şi cât pot vă pomenesc la săracele mele rugăciuni şi cât o să puteţi, măcar atâta să vă rugaţi: „Doamne, dă-i lacrimi moşneagului aceluia Proclu, ca să poată căpăta mântuirea."

Vine multă lume la sfinţia voastră, pentru sfat?

Mai vin. Nu ştiu cine i-a păcălit, de ajung pe aici. Odată a venit cineva pe la mine şi a zis să-i trimit părintelui stareţ un cuvânt şi i-am spus să scrie aşa: „Dacă-mi păzesc mintea mă cheamă monahul Proclu şi, dacă nu-mi păzesc mintea, mă cheamă porcu, dar fără şorici."

Are mare însemnătate iertarea, a ne învăţa a ierta. Şi cu cât ne învăţăm a ierta, putem să zicem cu adevărat *Tatăl nostru*. Mare lucru este a nu plăti răul cu rău. Cine a ajuns să plătească rău pentru rău, e într-o mare primejdie. Cât pot, să mă păzesc a nu osândi pe alţii. Are mare însemnătate să-i văd pe toţi mai buni. Când am ajuns să mă uit în jos la ceilalţi, vai, cea mai mare primejdie. Numai atâta, dacă a trecut prin minte că eu sunt mai bun ca cei răi, e gata.

Mi-a zis un părinte să nu le mai dau atâtea sfaturi la oameni, pentru că ei au conştiinţa care îi mustră şi se îndreaptă fără să-i învăţ eu. Dar eu ce fac? Până ce îi scot

pe poartă, le spun cam ce ar trebuie să le zică duhovnicul. Să avem grijă să-i odihnim pe alţii, să-i folosim, să plece de la noi cu pace, jertfind timpul nostru şi, chiar dacă facem canon, putem să-l întrerupem, căci ne folosim mai mult dacă îi odihnim pe alţii.

Altădată, au venit trei domni voinici, bogaţi de ştiinţă, luminaţi la minte, dar eu sunt simplu şi prost. Ce au făcut? Ei stăteau şi se uitau la mine şi eu mă uitam la ei. Ei, dacă au venit, trebuia să-mi spună de ce au venit, dar noi stăteam şi ne uitam unii la alţii. Am văzut că timpul trece şi am spus aşa: „Să ştiţi că, dacă eu mor acum, mă ia diavolul la iad. Nici mie nu-mi place cum trăiesc, nici lui Dumnezeu nu-i place cum trăiesc." Dar unul dintre ei a zis: „Dacă zici că diavolul te ia pe dumneata la iad, dar de noi ce să mai zicem!?" Eu le-am răspuns atunci: „Dacă aş fi în locul dumneavoastră, aş căuta un duhovnic bun la care să mă mărturisesc şi acel duhovnic mă va îndemna cum să mă scol noaptea la rugăciune, cum să mă duc la biserică, cum să adorm din rugăciune şi nu din împrăştierea minţii, mă va învăţa cum să iert, cum să fac voia lui Dumnezeu." Am înşirat ba una, ba alta, iar când au plecat mi-au mulţumit şi au promis că vor mai veni. Eu sunt simplu şi cu mintea scurtă. Numai atâta pot vorbi, dacă îmi pune vreo întrebare cineva. Uite aşa am păţit şi cu ei.

Eu, când mă rog, înainte să mă culc şi în timp ce fac semnul Sfintei Cruci pe pernă şi pe faţă, zic aşa: „Măicuţa Domnului şi toate Puterile Cereşti, Sfi Nicolae, Sfinte Mina, Sfinte Spiridoane şi toţi Sfinţii rugaţi-vă la Milostivul Dumnezeu să izgonească duhurile rele de la mine." Dacă trebuie, mai zic şi altfel: „Doamne, te rog, rupe zapisul diavolului

în care sunt scrise păcatele mele.” Duhul Sfânt, văzând smerenia noastră, căinţa noastră, ne va veni în ajutor. Dar am observat, cu cât dau vina pe altul, nu scap de duhurile rele.

Duhul Sfânt atât îl ajută pe om, cât aleargă prin căinţă

Când vin fraţi pe la mine şi vor să se ducă la mănăstire, eu le spun: „Dacă ţi-ai pus în minte să mori, poţi să te duci la mănăstire. Dar dacă doreşti să mai trăieşti, mai stai acasă până ce îţi vine cu adevărat gândul să te duci la mănăstire.” Dacă ţi-ai pus în gând să mori în mănăstire, nu te mai mânii atunci când te batjocoresc alţii.

Când eram frăţior la mănăstire, părintele stareţ m-a dat la vaci. Aşa este în mănăstire, cum se spune la Scriptură:
„Mulţi sunt chemaţi, dar puţini aleşi” (Matei 22, 14). Şi, ce să vezi? Când îmi găteam ascultările, unii îşi aduceau aminte cum era acasă; unii mă încălecau, mă trăgeau de mustăţi… Şi m-am dus la duhovnic şi i-am spus: „Părinte uite, cutare face râs de mine. Râd de mine.” Duhovnicul mi-a zis aşa: „Ca să poţi birui mânia, să râzi şi tu cu ei, dar tot de tine să râzi. Dacă râzi de ei, pierzi.” Când au văzut că eu râd tot de mine, s-au întristat, nu a mai zis niciunul nimic. Mi-au zis: „Iertaţi-mă.” Şi

asta a fost tot.

În mănăstire a trebuit să am răbdare. Asta mi-a fost fericirea: am avut un duhovnic bun.

La cine vă spovedeaţi?

La părintele Macarie. Un an am stat acolo, la mănăstirea Sihăstria, după care m-a luat părintele Cleopa şi m-a dus la Slatina. Tare mi-a fost dragă Sihăstria, avea un aspect de pustie şi călugării erau deosebiţi. Aveai de unde te folosi. Mănăstirea era minunată. Avea o atracţie duhovnicească. Cu timpul, însă, a dispărut duhul. Vechea mănăstire a rămas numai în fotografii. Acum au rămas cam de-a dura mănăstirile…

Cât a fost părintele Cleopa stareţ, ne-am simţit ca într-un colţişor de rai. De minune! După ce a plecat părintele Cleopa, au apărut comuniştii şi au băgat zâzanie între călugări, între fraţi, adică au făcut mai multe partide – şi la Slatina, şi la Sihăstria, şi la Sihla. Chiar şi un părinte din mănăstire ne-a batjocorit, că era pus anume. A zis că vin femeile cu traista cu fasole şi că mâncăm acolo pe gratis, şi că stăm degeaba, şi alte prostii.

Odată, un securist de la Piatra, s-a dus la călugări în Sihla şi le-a spus: „Proclu vă toarnă!” Până la urmă am căutat să îi lămuresc. Eu nu ştiam care e treaba, dar unii mi-au zis cum a venit şi i-a instruit, ca să mă poată fugări de pe acolo. Au fost ispite… Dar, până la urmă, a fost o rânduială bună şi în Sihăstria, şi în Sihla, şi în Slatina. Acum aşa a rămas: dacă te duci la mănăstire de tânăr, să fii citit şi în mănăstire numai să pui în practică.

De ce, nu mai ai timp să citeşti?

Eu nu ştiu cum e la sfinţiile voastre, dar la alte mănăstiri este aşa: ca să nu piardă călugărul ascultarea şi rugăciunea

inimii, oriunde te trimite nu poţi să zici: „Ai răbdare, că trebuie să îmi fac canonul şi pravila, că nu le-am făcut.” Nu, canonul şi pravila sunt exact ca şi cum ai fura timpul. La Slatina veneau unii şi mă ţineau de vorbă şi nu auzeam toaca, clopotul. Rugăciunea de seară nu, *Paraclisul* nu, canonul nu. Şi m-am dus la duhovnic şi el mi-a spus:

„Uite ce e, fii pe pace, nu te supăra. Când vin la frăţia ta ca să te mai întrebe câte ceva (eram prost, mă ţineau de vorbă şi nu ştiam cum să îi ajut), să le spui întâi să facem *Paraclisul*, mai facem şi rugăciunile de seară, facem canonul, metanii, închinăciuni. Şi, după ce le terminaţi pe toate, staţi de vorbă.” Şi, când terminam canonul, numai ce auzeam clopotul la biserică, ca să ne ducem – că toţi aveam setea asta, să căpătăm binecuvântare de la începutul slujbei. Aceia care se plictiseau de rugăciuni nu au mai venit, veneau numai cei care erau iubitori de pocăinţă.

Astăzi noi suntem împrăştiaţi. Nu avem nici pocăinţă, nici rugăciunea inimii...

Rugăciunea inimii nu se vede. Inima e inimă, ştii?

Am spus unor persoane: „Când vrei să înveţi rugăciunea inimii, să înveţi întâi rugăciunea gurii, până când te doare limba zicând mereu rugăciunea. Dacă ai căinţă, Duhul Sfânt are să îţi dea rugăciunea minţii. După rugăciunea minţii, Duhul Sfânt va duce mintea cu tot cu

rugăciune în inimă şi, acolo, dacă stărui cu multă smerenie, Duhul Sfânt te poate duce chiar şi la răpire.” Când a venit ceasul de plecare la veşnicie, atunci se alege: am câştigat, sau am pierdut.

Am văzut pe cineva că atâta s-a nevoit, încât diavolii s-au răsculat împotriva lui. El a încuiat uşa şi a făcut o mie de metanii, una după alta, cu capul până la podea. Şi, când zicea – *miluieşte-mă pe mine, păcătosul*, lovea cu fruntea de pământ. Iar se scula şi iar zicea: *Doamne Iisuse*... La o mie de metanii, a schimbat o cămaşă, şi a doua cămaşă, şi a treia cămaşă. La urmă, abia mai stătea în picioare, nu mai putea. Atunci diavolul s-a răsculat ca să îl ucidă. Şi un tânăr a venit ca un fulger şi i-a spus aşa: „Nu e poruncă de la Dumnezeu ca să îl ucizi!" Eu m-am folosit din ce mi-a spus persoana aceea. Trebuie zdrobit trupul, pentru că trupul cel mai mult se împrieteneşte cu diavolul. Dacă vrei să birui, faci în felul ăsta: te aspreşti asupra trupului şi ai milă pentru aproapele. Să folosim mila pentru a îndrepta pe alţii, să nu ocărâm pe nimeni, să ne punem noi în locul lor. Asprimea este permisă, atât cât nu ucide dragostea. Sunt suflete sensibile care nu suportă cuvinte urâte. Ele înfloresc şi cresc atunci când sunt înconjurate de lucruri frumoase, de bunătate, de vorbe bune, de blândeţe. Trupul e cel mai viclean vrăjmaş şi diavolul se poate uni cu trupul. Când s-au înjugat amândoi, te duci în prăpastie. Dacă ai duhovnic, repede te duci la mărturisire, ca să nu uiţi, şi îi spui: „Părinte, uite ce am păţit, uite ce gânduri, uite ce ispite!" Atunci Duhul Sfânt îl ruşinează pe diavol şi, treptat-treptat, nu o să mai aibă

putere.

Am observat că Duhul Sfânt le va da puteri la toţi care vor să ducă o viaţă de pocăinţă, dar prin semnul Sfintei Cruci. Dar să credem că, prin puterea noastră, putem aduna mintea, e foarte greu. Pe măsură ce ne smerim, pe

măsură ce căutăm să nu judecăm pe nimeni, în acea măsură ne ajută Duhul Sfânt ca să putem zice rugăciunea. Dacă eu, în timpul zilei, stau mai mult cu mintea împrăştiată, în timpul nopţii nu mai pot zice rugăciunea inimii şi mă simt ca şi cum aş fi legat de mâini şi de picioare, nu mai am putere. Cât sunt luptat de patimi trupeşti, sunt în mâna diavolului, sunt ca un prizonier.

Dacă noi ne străduim să adormim din *Doamne Iisuse*, Duhul Sfânt ne trezeşte la rugăciune, adică rugăciunea asta, prin vis, o zici cât eşti ajutat de Duhul Sfânt. Pe măsură de cum ţi-a fost lucrarea, smerenia. Dacă te sminteşti, judeci, te mânii şi nu vrei să ierţi, aceste rânduieli nu le vei simţi. Dacă Duhul Sfânt te ajută să adormi din rugăciune, mintea rămâne trează. Dacă mintea e trează, zice rugăciunea prin somn şi eşti foarte conştient de rugăciune, în timpul somnului.

Odată, cum ziceam eu *Doamne Iisuse*, diavolul mi-a arătat nişte jucării de-ale lui, ca să mă prind cu mintea şi să mă gândesc la acelea. Eu, ce am făcut? Mi-aduc aminte că atât m-am forţat… „Doamne, nu mă lăsa!” Şi, atunci, zicând mereu rugăciunea una după alta, diavolul ce a făcut? S-a făcut mai urât. Întâi mi-a arătat nişte jucării de-ale lui şi atunci am căutat să îmi păzesc mintea. Pe urmă, s-a făcut mai urât şi m-a speriat, ca să mă trezesc. După ce m-am trezit, mi-a adus un somn rapid şi am adormit, şi am pierdut rugăciunea. Părintele

Cleopa mi-a spus că trebuia, chiar dacă m-am speriat, să zic mereu *Doamne Iisuse*. Dar eu am pierdut. Asta face diavolul. El are un fel de vedenii spurcate şi îi spurcă mintea călugărului şi cum a spurcat-o,

Duhul Sfânt nu te mai ajută. Atât te ajută, dacă duci viaţă de pocăinţă, dacă ai milă de aproapele.

Unii vor să guste prea devreme din bucuria vieţii de linişte. Ce sfaturi le-aţi da acestora?

Bucuriile acelea la care ajung unii părinţi, nu se aseamănă cu acestea pe care le înţelegem noi. Şi cei care le-au căpătat se ascund undeva, să nu îi vadă nimeni, nu se mai pot opri din plâns. Aceia, cu timpul, sunt nevoiţi a se retrage la linişte, chiar în obşte fiind, pentru a putea spori. Totuşi, de multe ori, liniştea la viaţa de obşte e mai garantată, mai fericită, decât la aceia care în zilele noastre se retrag mai la pustie. Părintele Ioanichie Bălan a spus într-o predică: „Părinţilor şi fraţilor, vă rog să nu mai căutaţi liniştea prin munţi. Adevărata linişte este chilia şi inima monahului! În inimă nu ştie nimeni cum te rogi. În chilie, adică în viaţa de obşte, eşti ferit de multe ispite. Astăzi nu mai sunt pustii din acelea, în care să mergi trei zile şi să nu dai de om. Unde-i fi, adevărata linişte este a te păzi, a nu te contrazice cu nimeni."

Unii călugări vor să se retragă la linişte şi vin pe la mine. Îi întreb: „Cum te-ai despărţit de stareţ, de iconom?" Unii îmi spun: „Ei, s-a făcut tulburare mare şi nu au ochi ca să mă vadă, m-au legat" sau nu mai ştiu ce. Eu, atunci, le zic: „Te duci la linişte cu lumânarea stinsă.

Trebuie să te întorci înapoi şi să te rogi la Bunul Dumnezeu. Dacă îţi este de folos, ca printr-o minune, îţi va rândui liniştea.” Noi nu am ajuns să plângem neîncetat.

Pe mulţi care s-au retras şi nu au avut duhovnic, i-a

înşelat diavolul cu vedenii. După ce îi înşeală diavolul cu vedenii, greu îi mai poţi scoate din înşelare. Le-a sucit mintea. Ca să se obişnuiască cineva cu liniştea, trebuie să aibă duhovnic şi, la două-trei zile, la o săptămână, să se spovedească.

Cea mai mare linişte pe care o capătă cineva este în viaţa de obşte, când se nevoieşte să dobândească aceste două virtuţi: smerenia şi dragostea. Dacă cineva a ajuns chiar om mare, dar nu a căpătat aceste două virtuţi, nu are nimic, a rămas repetent. Dacă el a căpătat aceste două virtuţi, se va folosi şi Biserica de comportarea lui. Iar dacă nu le-a căpătat, atunci nu-i este de folos nici liniştea şi nu e de folos nicăieri.

Ce să fac atunci când sunt în ispită?

În ispită, nu grăi nimic, ci spune o rugăciune scurtă în gând ca să te ajute Dumnezeu. Dacă poţi, du-te repede la chilie sau în biserică şi te roagă.

Ce să fac pentru a dobândi lacrimi de pocăinţă?

Să te culci ostenit, să te scoli ostenit, să cugeţi la moarte şi să citeşti rugăciunile de seară ca şi cum ai boci.

Despre ţinerea de minte a răului, ce ne puteţi spune? Ţinerea de minte a răului e o ispită mare şi ispita asta se uneşte foarte uşor

cu nesimţirea. Adică, văd că moare, văd că îl duc la groapă, văd că îi iese sufletul cuiva şi diavolul îmi spune că eu nu mor chiar acum, mai sunt alţii până ce oi muri eu. Şi mă tot amână. Şi atunci, la ţinerea de

minte a răului, trebuie să ne rugăm, să zicem aşa: „Iartă-i Doamne, miluieşte-i Doamne, pe cei care mă judecă, pe cei pe care am supărare.”

La cele mai grele necazuri şi ispite nu poţi da înapoi, trebuie să mergi înainte. Văzând Duhul Sfânt smerenia noastră, are să ne ajute. Din necazurile pe care le suferim în smerenie, Duhul Sfânt va transforma sufletul, din suflet trupesc, în suflet duhovnicesc. Ne va transforma într-o minte duhovnicească şi, cu timpul, nu ai să mai vrei să fii cum ai fost. Nu mai vrei – ţi-e şi frică, te şi sperii!

Dar, în timpul de acum, este aşa: câteodată cugeţi înainte, câteodată cugeţi înapoi şi nu mai ştii în ce parte să apuci. Atunci ne rămân acestea: mărturisire, pocăinţă, ascultare de duhovnic şi a nu adormi din împrăştiere. Şi, cât putem, să încercăm să avem o inimă ca de mamă pentru aproapele. Şi să iertăm des. Atunci Bunul Dumnezeu ne va uşura, Duhul Sfânt are să ne ajute.

Dar atât spun: tot sufletul care vrea să-şi îndrepte viaţa, care vrea să ducă o viaţă de pocăinţă şi are duhovnic, în scurt timp va spori şi va ajuta Biserica. Mănăstirea este o şcoală duhovnicească unde ai ocazia să câştigi. Dar unii vor rămâne repetenţi, alţii vor spori. Necazurile te ajută. Îţi spune gândul să faci ceva, să te duci undeva… Fii cumpătat şi rămâi în mănăstire! Cândva, ai să te bucuri de timpul ăsta cât ai stat la mănăstire, n-are să-

ţi pară rău că ai stat în mănăstire. În obşte, ca să ai pace, este nevoie şi de nevoinţă, şi de ascultare. Cea mai mare pace este când asculţi de altul. Smerenia de aici vine.

Cum putem ajunge să simţim prezenţa lui Dumnezeu? De multe ori ne rugăm, dar este o rugăciune mai seacă, mai slabă, nu simţim tot timpul prezenţa dumnezeirii.

Pe măsură ce are cineva smerenie, Duhul Sfânt îi rânduieşte să capete prezenţa lui Dumnezeu. Sunt nişte daruri, nişte bucurii mari pe care le au aici părinţii care au fost răpiţi la cer, care au ajuns la rugăciunea curată. În această răpire nu-ţi mai vezi trupul; dacă-ţi vezi trupul, nu-i răpire, e altceva. Sunt mai multe trepte. Dar această bucurie, poţi s-o pierzi. Cum au spus unii părinţi, după ce te-a răpit Duhul Sfânt, nu te mai rogi, numai te bucuri şi simţi că eşti în faţa lui Dumnezeu.

Pe Bunul Dumnezeu, dacă Duhul Sfânt îţi descoperă nevăzut, Îl înţelegi nu ca pe un om. Când apostolii I-au cerut Mântuitorului să li-L arate pe Tatăl, Mântuitorul a spus: „Nu crezi tu că Eu sunt întru Tatăl şi Tatăl este întru Mine?” (Ioan 14, 10). Altfel spus, această lucrare numai Duhul Sfânt ţi-o va descoperi, e un dar prea mare. Dar eu, după cum m-a învăţat un părinte, nu mă rog ca să-mi dea darul acesta, eu atâta mă rog: „Doamne, dăruieşte să-mi văd păcatele, să le pot plânge!” Atât.

Eu sunt păcătos şi ar trebui să tac, să-mi văd de păcatele mele; dar fiindcă am venit aici, la sfinţiile voastre, trebuie să vă spun ce am simţit pe la părinţii cei duhovniceşti de pe

timpuri.

Spuneţi-ne ceva folositor despre aceşti părinţi.

De atâţia ani, ce să spun? S-a şters din cap. Am 78 de ani. Când eram de vreo 12 ani, căutam pustnici prin

pădure, căutam bordeie. Aşa aveam în minte, dacă găsesc, să-mi spună ceva despre mântuire şi să-mi spună pe ce cale să o apuc. Am stat la biserică, la mănăstirea Sihăstria, apoi am luat-o de-a dreptul, pe munte, către casă. Şi mergând pe muntele acela, am găsit un bordei acoperit cu tablă, cu nişte carton şi cu brăduţ. Nu ştiam pe unde să-l deschid. Şi am găsit partea de la vale şi am intrat pe acolo. În loc de pat erau nişte băncuţe, mai erau nişte bucăţi de fag crăpate şi o măsuţă mică. Acolo, pe măsuţă, erau două ulcele cu apă şi câte doi posmagi. Şi acolo scria aşa, pe o hârtie: „Eu cu fratele am plecat la pustie şi, de cumva găsiţi acest loc, vă rog să nu spuneţi nimănui. Dacă veţi acoperi, şi Bunul Dumnezeu are să vă acopere şi are să vă ierte păcatele în ziua Judecăţii.” Am tot aşteptat să vină cineva, până ce a înnoptat. Acum, dacă nu mai vedeam pe unde să merg, am stat pe loc şi am început să fac rugăciunile. Atunci au venit, cred, duhurile cele rele şi m-au tras, încât m-am trezit cu picioarele prin uşiţa aceea mică. Apoi, m-a cuprins frica şi am strigat: „Maica Domnului, nu mă lăsa!” Şi am fugit repede pe băncuţă.

Mi-au spus unele persoane, pe atunci, să mă duc în viaţa de obşte şi să fac acolo ascultare şi să mă pregătesc ca pentru linişte, dar să nu mă duc la linişte. Ci să-ï ascult şi să-i imit pe părinţii cei nevoitori. Şi atâta dragoste am avut de mănăstiri, de călugări!… Dar pe urmă, am început a mă răci. Am început a mai

judeca, am pierdut mult.

Când m-am dus la mănăstire, i-am socotit pe toţi ca pe nişte sfinţi şi atâta evlavie aveam la monahi! Dar evlavia se poate pierde atunci când îi judecăm pe cei de lângă noi.

Când vine cineva din lume ca să se facă monah, îi spun Sfinţii Părinţi: „Vei câştiga mântuirea, dacă vei putea păstra acele prime trei zile când ai venit la mănăstire.” Atunci eşti plin de bucurie, Duhul Sfânt s-a atins de inima ta şi pe toţi îi vezi buni şi atâta sporeşti, nu te mai superi nici că te-a ocărât cineva, nu mai dai nicio atenţie la nimicuri.

Pe măsură ce te întâlneşti cu aceia care sunt luptaţi de ispite şi îi asculţi, şi le mai baţi şi în strună, Duhul Sfânt te lasă, treptat, în părăsire. Şi îţi mai aduci aminte: „Măi, câtă evlavie aveam când am intrat în mănăstire şi, acum, n-am ochi să-i văd pe unii dintre călugări!” Dacă te prinde moartea aşa, că n-ai ochi să-i vezi, atunci ai pierdut. Zice un Sfânt Părinte – şi cuvântul ăsta e foarte bun pentru mine: „Pe călugăr nu l-am câştigat, nici de mirean nu m-am lăsat.”

Dacă sunt bolnav şi nu pot împlini o ascultare, ce să fac? Să cer să-mi schimbe ascultarea sau să-mi dea voie să merg la chilie?

Nu, uite cum e. Mai bine anunţă că eşti bolnav şi fă ascultare până când te trimit ei la chilie. Nu te plânge altora că eşti bolnav, pentru că pierzi din cununi. Nu cârti. Boala ţine loc de nevoinţă. În general, dacă vrem să aflăm plată de la Dumnezeu, să nu ne plângem către alţii despre cât am suferit, pentru un motiv sau altul.

Părinte, se vorbeşte acum că, poate, va veni iar o prigoană, poate va apărea iar un decret prin care să fie daţi afară călugării.

Ştii cum e? Toţi să aibă duhovnic şi să asculte de duhovnic şi vor reuşi, pe unde ar fi – prin munţi, prin peşteri, prin ascunzători. Au venit pe la mine, într-o noapte, nişte părinţi şi au spus că ei vor să se ascundă la mine. Şi eu, râzând, le-am spus lucrul ăsta: „Casa mea este ca un smârc. Adică toţi, şi mici, şi mari, toţi ştiu că monahii se ascund la mine şi îi găseşte cum îi iei din oală." Eu pot să dau sfat, este bine să ne sfătuim, dar eu trebuie să nu-i întreb unde stau, că, dacă nu ştiu de ei, nici la constrângere nu ştiu. Dacă ei îmi spun unde stau, s-ar putea, dacă mă pune pe bătaie, să zic: „Uite, colo stă!" Şi atunci pierd.

Părintele Cleopa a stat un timp, nu ştiu câte luni, la nişte ţigani credincioşi pe care i-a miluit el. Şi nu le-a venit în minte la autorităţi că părintele Cleopa stă printre ţigani. Bineînţeles, s-a ascuns cât a fost o furtună mare; pe urmă a plecat, că el a stat în mai multe părţi, a fost şi în munţi. Dar părintele Cleopa a avut aşa viaţa: a avut ocazii când s-a împărtăşit şi de linişte, a avut ocazii când s-a împărtăşit şi de viaţa de obşte. Dar nu trăgea clopotul că se duce la linişte, spunea că se duce la un spital. Şi când s-a dus la spital, s-a dus la mai multe spitale, când încolo, când încoace şi, până la urmă, nu i-au mai dat de capăt.

Acum nu ştiu, dar cam aşa ar trebui: dacă ai legătură cu nişte creştini, acolo unde te ascunzi să n-aibă copii, să fie crescuţi de duhovnic, să

nu fie parte femeiască tânără şi, totodată, trebuie să stea tot câte doi, la nevoie şi trei, dar mai bine câte doi şi să aibă legătură cu duhovnicul. Spunea părintele Cleopa: „Nu vă veţi duce, vă va duce!” Că, dacă

ne ducem singuri pentru mărturisire, Duhul Sfânt se poate să mă lase în părăsire, pentru că n-am smerenie cum trebuie. Dacă mă duc ei, atunci nu mai plătesc nici bilet la maşină, te duc ei, au grijă ei. Şi ai nevoie să rabzi până la ultima suflare, în asta stă credinţa. În timpul acela, dacă o să răbdăm, pe măsură ce o să ne smerim şi o să ne rugăm la Bunul Dumnezeu, El ne va aprinde inima de dorul lui Dumnezeu şi vom putea birui.

Se spune că un Sfânt Părinte care a fost prigonit de păgâni, atâta a fost bătut, până ce a făcut răni. Dar, răbdând el bătăile, a simţit că începe a se uşura şi a văzut cu mintea un tânăr care îi ungea rănile, şi cum îi ungea rănile, nu-l mai dureau. Şi n-a murit atunci, apoi s-a retras la linişte. Şi-l întreba ucenicul cum simţea bătăile acelea care i-au făcut răni mari pe corp. El a răspuns că şi-a adunat mintea în adâncul inimii, s-a rugat la Bunul Dumnezeu şi, atunci, a văzut cum a apărut un tânăr, îngerul lui Dumnezeu, care a început a-i unge rănile şi nu-l mai durea nimic.

Părintele Dimitrie Bejan, când era la închisoare, îl băteau la tălpi. Le dădeau câte o porţie de bătaie. Ceilalţi, când îi băteau, răcneau. Pe părintele l-au bătut ultimul şi acela care-l ciomăgise i-a zis: „De ce n-ai răcnit?! Că, dacă răcneai mai tare, te lăsam!” Părintele Dimitrie i-a răspuns:
„Păi, cum să răcnesc, dacă nu mă durea?!” Comuniştii au făcut şi ei ceva bun: au ajutat să

aibă ţara mai mulţi sfinţi.

Aţi prins Decretul din 1959. Cum a fost atunci?

Uite cum a fost: ne-au dat câte o foaie de hârtie pe care trebuia să scriem ce ocupaţie avea tata, mama, ce ocupaţie

am avut eu în lume, dacă am avut pământ… absolut tot. Iar mai jos era scris aşa: „Vreau să ies din mănăstire.” Eu trebuia să completez formularul şi să-l semnez. Era un preot de mir bătrân care venise la mănăstire, de pe la Bistriţa şi el ne-a spus: „Să vă dezbrăcaţi de haina monahală că aşa-i de la Dumnezeu, trebuie să fim supuşi, să facem ascultare!” Aşa ne-a spus: să facem ascultare şi să fim exemplu. Unde să fac exemplu, pentru diavol?

Eu eram bolnav. M-au scos din mănăstire, iar eu mă gândeam să nu-mi tai barba şi să nu mă dezbrac de hainele călugăreşti, ca să pot veni măcar noaptea la rugăciune. Cei din Partid au lucrat însă aşa: m-au chemat la miliţie şi mi-au spus că, dacă nu-mi tai barba, îmi pun o amendă mare. Erau unii oameni care, atunci când mă vedeau aşa slut cum eram, mă întrebau din ce sectă sunt. La care eu le răspundeam că sunt călugăr ortodox care am fost scos din mănăstire, din ordinul statului. Atunci ăştia se duceau pe la Securitate, pe la Miliţie şi ne pârau; că pe ăştia îi punea în funcţii mai mari Partidul Comunist, pe turnători. M-au chemat la Securitate şi m-au întrebat de ce fac propagandă, că nu-i voie. La care eu le-am răspuns: „Ştiu că nu-i voie, dar oamenii mă întreabă din ce sectă sunt şi eu le spun că sunt călugăr ortodox botezat în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.” Şi ei atunci mi-au zis: „Ieşi afară, ai venit să faci teorie cu noi?” Apoi, iar mă chemau, de… aşa, ca la

Securitate. Unul din ei mi-a spus odată: „Să nu te superi pe noi. Te-am urmărit de când erai în mănăstire. Ne-am agăţat noi de tine? Nu. Dar tu eşti dat în mâna noastră de haina ta, nu de haina noastră.” Deci ei nu aveau nicio vină,

vinovată era haina pe care o purtam, haina călugărească. Aşadar, diavolul nu suportă haina călugărească. Până la urmă, ei au ajuns la concluzia că sunt împotriva Partidului. Eu le-am spus că nu sunt contra Partidului şi că cel mai mare duşman al meu este trupul meu: „Trupul este cel mai periculos partid, pentru cel care vrea să se mântuiască. Eu nu am nimic cu dumneavoastră, căci aşa spune Scriptura: *Supuneţi-vă stăpânilor voştri* (I Petru 2, 18), întru Domnul nostru Iisus Hristos."

Apoi, ei au început să mă ispitească şi m-au întrebat de unde cred eu că va fi căderea lor, ca Partid. Iar eu le-am răspuns: „Mie aşa mi se pare: căderea dumneavoastră, ca Partid, va fi din mijlocul dumneavoastră." Şi chiar aşa a fost. Duhul Sfânt mi-a dat în gând să le spun asta.

Eu n-am avut grija nimănui, eu nici cu vecinul nu vreau să am nimica, eu vreau să fiu în pace cu toată lumea. Pe urmă, ei m-au înţeles şi nu mă mai împungeau aşa tare, ca la început. Mă luau în râs şi îmi spuneau: „Tu, fiind călugăr, ai nevoie de linişte!" Şi mă ţineau în celulele lor două-trei zile, apoi îmi dădeau drumul, asta după ce meditam eu destul la chinurile pe care mi le aplicau ei acolo. Eu nu am ştiut şi nici nu am crezut că în lume este atâta vicleşug. I-am considerat pe toţi ca şi pe cei din mănăstire. În mănăstire mai toţi călugării nu au răutate.

Dar, aşa a îngăduit Dumnezeu, că în unele

dintre persoanele care m-au bătut a intrat diavolul şi îi chinuia. Odată, au venit la Sihăstria vreo cincisprezece persoane sau mai multe, dintre cei care m-au chinuit. M-au căutat şi mi-au spus ca să-i iert şi să le citesc rugăciuni de dezlegare,

ca să iasă diavolii din ei. La care eu le-am zis: „Măi, oameni buni, eu nu sunt preot ca să vă dezleg, eu sunt un călugăr nevrednic şi păcătos. Eu nici călugăr nu sunt vrednic să mă numesc, însă vă iert în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.” I-am iertat şi m-am împăcat cu ei. Apoi ei s-au dus la un părinte şi s-au spovedit şi li s-au făcut şapte Sfinte Masluri. Tare îi mai chinuiau dracii pe acei securişti şi miliţieni, te lua jalea când vedeai cum îi chinuiau.

Ce aţi simţit atunci când aţi fost dat afară din mănăstire?

Pentru păcatele mele s-a întâmplat. Cei care au răbdat cu credinţă şi nu au cârtit, Dumnezeu i-a curăţit.

Dumnezeu a miluit Biserica Ortodoxă şi numai Biserica Ortodoxă a păstrat adevărul şi de câte ori au vrut să răstoarne Biserica, Dumnezeu a făcut minuni.

Când a trebuit să mă ia la armată, pe timpul lui Gheorghiu Dej, m-au suit pe o masă ca să fac propagandă, că îmi vor da o mie de lei şi un serviciu bun. M-au întrebat câţi ani de mănăstire aveam şi am zis: „Şapte ani.” M-au suit pe masă, au adunat băieţii care trebuia să-i ia la armată, lumea ce mai era, au făcut tăcere şi m-au pus să zic că nu există Dumnezeu. Eu am zis: „Dumnealor au spus că-mi vor da o mie de lei şi un serviciu bun ca să zic că nu este Dumnezeu, dar este

Dumnezeu!” Când am completat că:
„Este Dumnezeu!”, eram deja sub masă. Au zvârlit masa cu tot cu mine.

Cei care se retrag din mănăstire după voia lor, fără blagoslovenie, nu vor avea pace acolo unde se duc. Acum

e un timp în care trebuie să ocupăm locurile sfinte şi, dacă ne scot ei, atunci, Doamne, fie voia Ta! Adică, să nu ies până ce nu mă scoate. Când ne-au scos pe noi comuniştii, m-au pus forţat să iscălesc şi atunci am zis: „Vai de mine şi de mine, m-am smintit şi de oamenii mari; eu am crezut că spun minciuni numai cei mici, dar spun şi cei mari." Până seara au dat ordin şi mi-au tăiat barba. Alţii m-au încurajat: „Bine că nu ţi-a tăiat gâtul; barba creşte, dar gâtul nu mai creşte." Autorităţile mi-au zis că, dacă nu îmi voi păzi gura, mă vor duce nu ştiu unde. „Dar în ce mănăstire vreţi să mă duceţi?", am întrebat eu. „Lasă că îţi dăm noi mănăstire!" Şi, pe la o săptămână, două, trebuia să mă duc pe la ei să mă vadă aşa, cu barba tăiată. Şi pe urmă, ce făceau? Ziceau: „Nu-i aici tovarăşu' care trebuie să te cerceteze, vino mâine." Şi iar, toată ziua, bună ziua, umblam pe drumuri. Atâta de prost am fost, nu am ştiut cum trebuia să mă port şi nici nu am avut îndemânări şi am fost şi necăjit, şi bolnav. Am scăpat ca printr-o minune, că trebuia să mor, eram bolnav tare. Când m-am dus la mărturisit, părintele Paisie Olaru s-a rugat la Bunul Dumnezeu şi a zis: „Doamne, să nu-l iei pe monahul Proclu nepregătit, să-l iei când a fi pregătit." Şi, dacă eram pregătit, mă lua. Acum tot nepregătit sunt.

Eu m-am retras din Mănăstirea Slatina, pentru o perioadă, înainte de 1959. Părintele Cleopa ştia scopul meu, dorinţa mea de a mă

retrage. Atâta dorinţă am avut, să mă rog mereu, să nu mai am legături cu lumea, cu oamenii de gâlceavă. În rugăciunea pentru ceasurile zilei a Sfântului Ioan Gură de Aur se spune: „Apără-mă de oameni gâlcevitori, de diavoli şi de patimile trupeşti.”

Dracii şi oamenii gâlcevitori sunt la aceeaşi măsură, nu-s nici mai presus, nici mai prejos, unii faţă de alţii. M-am rugat ca să mă retrag la linişte. Părintele Cleopa, ştiind scopul meu – că el m-a primit în mănăstire şi el a fost duhovnicul meu, m-a blagoslovit pe cap ca să mă retrag la linişte, dar a zis aşa: „Eu te blagoslovesc, dar nu pleci acum. Stai în mănăstire şi faci ascultare până ce n-ai să mai poţi munci. Şi, când ai să vezi că n-ai să mai poţi, ai toată blagoslovenia." Dar a spus să nu mai spun la alţi călugări. Au fost, totuşi, câţiva părinţi care au ştiut şi au păstrat taina.

Dacă am stat mai deoparte, cu Slatina am gătat-o, că eu m-am retras ca să am experienţă pentru mântuire, pentru linişte.

După ce am stat vreo trei ani şi jumătate retras, părintele Cleopa a spus să vin în obşte, că el trebuie să plece, fiindcă vor să-l închidă.

V-au obligat să vă daţi jos haina monahală? Aţi fost de acord?

Cum să spun, aşa era ordinul. După ce a intrat Ceauşescu, au dat un anunţ la ziar că monahii care nu s-au căsătorit şi mai sunt în viaţă, pot să vină înapoi, că o să fie primiţi. Dar, când ne-am întors la mănăstire, atâta ne ciorsăiau… ca să nu se zică că ne-au fugărit ei, ci că, de data asta, fugim noi singuri.

Adevărul este aşa cum l-a spus şi părintele Cleopa: noi am fugit de tată-su şi am dat de

fecioru-su. De suferinţă nu suntem scutiţi, clar. Ce avem de făcut este să răbdăm.

În ispite dintr-astea mari, noi avem datoria a ne ruga pentru prigonitori, chiar şi pentru cei de alte credinţe. Trebuie să ne rugăm pentru ei, dar nu cu ei. Fără ei. Că doar atunci îi putem primi la rugăciunea noastră, când ne ascultă şi mărturisesc că adevărul este în Biserica Ortodoxă. Dar ei, de obicei, vin cu vicleşug. Ei nu caută cu smerenie mântuirea, ei lucrează pe linia politicii.

Noi sperăm că se va înviora monahismul din România, că va fi o viaţă mai duhovnicească în mănăstirile noastre. Sunt semne că se va putea aşa ceva?

Se poate, dacă vor fi duhovnici sporiţi, stareţi sporiţi care să iubească foarte mult Biserica. Bunul Dumnezeu va reînnoi viaţa din Biserică, prin ei.

Mai sunt pustnici astăzi?

Mai sunt, dar atâta spun: o parte i-am învăţat, cât pot, atunci când îi caută, să nu-i găsească. Dar, toţi care se scoală noaptea la rugăciune, chiar din viaţa de obşte, au plată ca de pustnic. Dacă el stă în pustie şi doarme până ce creşte bunceag pe el, atunci degeaba stă acolo. Pierde mântuirea.

Cel mai greu e de duhovnici, că vin unii la mărturisit cu multe duhuri şi spun câte un roman. Odată, a venit cineva cu multe duhuri. Nu ştiu cine l-a trimis la mine, a venit cu maşina. A venit în casă şi eu, când l-

am văzut aşa... vai de capul meu! Unii ziceau să fac semnul Sfintei Cruci, alţii ziceau să nu fac... Până la urmă, m-am gândit că trebuie să mă smeresc şi i-am zis: „Vai de mine şi de mine, cum de ai venit cu atâtea duhuri? Tare mă tem

că se vor împunge cu ale mele" – i-am arătat că am şi eu duhuri, mai multe ca el. Şi am adăugat: „Dacă se împung, mă doare şi pe mine." Şi, până la urmă, i-am făcut semnul Sfintei Cruci pe spate, pe cap, pe piept şi tot am zis nişte rugăciuni – dar eu nici călugăr nu sunt, vai de capul meu… moşneag sunt. Până la urmă, l-am întrebat: „Dacă nu te superi, prin ce ai putut căpăta atâtea duhuri?" Şi am văzut că dracii i-au strâns gura grămadă. Atunci i-am spus: „Când te vor lăsa aceste duhuri, să-ţi aminteşti cu ce ai supărat pe Bunul Dumnezeu şi, după ce te-ai mărturisit, să te duci la Sfântul Maslu şi vei scăpa de această ispită." L-am condus la maşină, dar nu aveam o lanternă şi m-am împiedicat de nişte gloduri; era într-o toamnă. Nu mai puteam, mă simţeam de parcă aş fi tras la butuci. M-am culcat oleacă, am dormit o jumătate de oră şi am auzit, deodată, o bufnitură mare. Am crezut că au intrat hoţii şi vin pe acoperiş, pe sus. Am luat lanterna şi nişte chibrituri, o lumânare şi, când mă uit în gura podului, încolo – răcnea, dincolo – răcnea, dar nu vedeam nimic. Pe urmă, mi-am dat seama care e treaba. M-am dus după casă şi, când au început a răcni… dar nu răcneau toţi la fel. Ştiu un cuvânt de la părintele Cleopa, că diavolul poate intra prin imaginaţie. Trebuie imediat să zici *Doamne Iisuse* cu smerenie, cât de scurt, cât de des şi cu multă atenţie şi Duhul Sfânt îl va izgoni pe diavol. Am văzut pe unii care vin şi

spun că de la vrăji a intrat diavolul în ei. Eu le spun aşa: „Să nu ziceţi că de la vrăji. Trebuie să zici aşa: pentru păcatele mele s-a întâmplat şi, atunci, dacă te rogi cu toată inima, vine în ajutor Duhul Sfânt.”

Am văzut părinţi foarte aprinşi de dorul lui Dumnezeu şi dorul acesta de Dumnezeu mai mult îl câştigă persoanele care întrerup somnul şi se roagă cu toată inima la Bunul Dumnezeu. Dacă nu se smintesc în vreun fel, se pot folosi şi de *Patericul egiptean*, iar care se smintesc, nu prea le este de folos. Celor care se mânie şi se smintesc imediat, le trebuie mai multă osteneală, mai multă smerenie pentru a căpăta darul Sfântului Duh. Că nu toţi au aceeaşi luptă. Sunt unii smintiţi chiar de acasă, dar un om duhovnicesc nu se poate sminti. Acela se sminteşte, care nu se reazemă numai pe Domnul Iisus Hristos. Şi, totodată, ca să spun clar, duhovnicul nu are voie să se smintească. Dacă se sminteşte duhovnicul... aoleo!

Ce să facem pentru a nu cădea în înşelare, pentru a fi luminaţi de Sfântul Duh?

Duhul Sfânt atât îl ajută pe om, cât aleargă. Chiar dacă e păcătos, dar aleargă mereu prin căinţă, prin rugăciune, prin smerenie şi spune „Doamne, ajută-mă!”, Bunul Dumnezeu îl ajută. Când omul şi-a pus în minte că nu mai vrea să se roage, nu mai vrea defel să creadă în Bunul Dumnezeu, Duhul Sfânt îl lasă în părăsire şi atunci intră diavolii. Poate să fie el cât de deştept. Acela e om întreg, care are smerenie. Dacă are numai carte şi nu are smerenie, e de plâns, să-l plângă toată lumea. Cartea este

ştiinţă, dar smerenia este mântuire.

Bunul Dumnezeu trebuie lăudat prin adevăr, nu prin minciună. Acum mă prinde moartea, nu ştiu. Dar atât îmi pare rău, că nu m-am învăţat a tăcea. Că spune un

Sfânt Părinte: cine iubeşte tăcerea şi zice *Doamne Iisuse*, iubeşte veşnicia. Cine iubeşte vorbirea şi este cu mintea împrăştiată, iubeşte veacul acesta.

Să nu deznădăjduieşti niciodată de mântuirea ta! Pe un pustnic care avea rugăciunea lui Iisus, fiind ispitit de diavolul, care voia să-l bage în deznădejde, l-a luminat Duhul Sfânt şi i-a zis demonului: „Eu lui Hristos I-am greşit, Lui am să mă rog ca să mă ierte şi cu tine nu am nimic!”

Nişte băieţi care doreau să ajungă preoţi de mir, mi-au zis să le dau un sfat. Le-am spus: „Să aveţi duhovnic şi să duceţi o viaţă de pocăinţă.” Pe timpuri aşa era: băieţii care voiau să ajungă preoţi la parohie stăteau în mănăstire, erau ajutaţi de duhovnici şi ieşeau nişte părinţi minunaţi. Le-am mai zis: „Ca să ajungeţi cu adevărat preoţi plăcuţi lui Dumnezeu, trebuie să căpătaţi aceste două virtuţi: smerenia şi dragostea. Din dragoste o să izvorască mila şi o să puteţi ajuta sufletele la mântuire.”

Sfinţia voastră, rugămintea noastră este să rămâneţi măcar o săptămână la noi. Iertaţi îndrăzneala, dar tare mult am dorit să veniţi, căci suntem tineri şi săraci.

Uite cum este, am observat lucrul ăsta: când ajunge omul să nu mai aibă încredere în el, are încredere numai în Bunul Dumnezeu şi pe toţi îi miră. Dacă mi-a trecut prin faţa

minţii că eu sunt mai bun decât altul, gata, aştept *cafeaua*!

Am observat că toţi care au ajuns să capete bucurii duhovniceşti aici, pe pământ, se pot înşela uşor. Ştii cum?

E o mare înşelăciune când cineva îşi pune în minte că a căpătat ceva duhovniceşte. E o mare nenorocire! Trebuie să îţi pui în minte că toţi sunt mai buni. Toţi sfinţii au plâns pentru ceasul morţii şi pentru ceasul judecăţii, iar Bunul Dumnezeu le-a dăruit iertarea. Dacă ei au plâns, ei, care au avut o viaţă curată, apăi, cât sunt eu de păcătos? Cât sunt eu de tare în urmă... vai de mine! Îmi vine câteodată gândul ca să mă ascund undeva. Mi-a spus odată un părinte că ar fi bine să imit pe măgar, că măgarul, când e aproape să moară, se ascunde. Măcar pe el să-l imit.

Vreau să vă spun aşa: cea mai minunată credinţă, credinţa cea adevărată, este Ortodoxia. Ceilalţi, toţi s-au rupt de la Adevăr. Avem voie să primim orice sectă, orice credinţă să o primim, dacă ascultă de Biserica-mamă Ortodoxă. Dacă ascultă de preoţii Bisericii, atunci avem datoria să îi primim cu dragoste. Iar dacă ne pun sub picior, atunci nimic! Decât cu ei, mai bine cu Hristos. Atât vă spun: e de plâns uneori. Nu trebuie să umblăm după mărire, după avere, după bani, după cinste. Nu trebuie amestecată neghina ereziei cu grâul curat al Ortodoxiei. De aici nu poate să iasă nimic bun. De cinstea omenească trebuie să fugim. Era o babă la Mănăstirea Slatina care scărpina un porc şi cânta: „Precum porcul aşteaptă să fie scărpinat, tot aşa omul aşteaptă să fie lăudat.” Asta e: mărirea schimbă firea.

Eu nu am treabă cu nimeni. Eu atâta am de grijă: sufletul meu. Aşa păcătos cum sunt, vreau să Îl caut pe Iisus Hristos şi pe Domnul Iisus trebuie să-L caut în inima mea. Fiecare va răspunde de sufletul lui.

Dacă ne bazăm pe puterea noastră, nu avem smerenie. Nu smerenia gurii, ci smerenia inimii ne este spre mântuire. Când plânge inima în tine, aceea este pocăinţă adevărată. Pe măsură ce te pocăieşti şi dacă Duhul Sfânt vrea să te ajute, atunci nu te mai poţi opri din plânsul duhovnicesc. Duhul Sfânt se atinge de inima ta şi dacă ai suferit ceva pentru Dumnezeu. Sunt mari tainele lui Dumnezeu şi minunată este lucrarea Bisericii prin care duhovnicii îi pot ajuta pe creştini. Mai ales la rugăciune, nu sta de vorbă cu gândurile şi păzeşte-ţi mintea. Dacă vrem să câştigăm şi veacul acesta şi pe celălalt, nu se poate. Dacă îl câştigi pe acela, îl pierzi pe acesta. Două nu se poate.

Pentru dragostea sfinţiilor voastre am făcut efortul ca să vin la Putna, că eu de câţiva ani nu mă mai duc nicăieri – mi s-or stricat roţile.

Uite încă ceva: m-a chemat cineva că avea un bolnav. Şi eu ce am făcut? Nu l-am plâns pe cel bolnav, l-am plâns pe cel sănătos. Ştii de ce? Cel sănătos nu prea se gândeşte că moare şi, de aceea, poate să trăiască în nesimţire. Cel bolnav s-a trezit şi se întreabă: „Dacă mor?”

Putna este o mănăstire unde ajung foarte mulţi oameni, mai ales vara. Unii vin ca la un muzeu, îmbrăcaţi necuviincios. Vin din toată lumea, nu numai din România. Ce să mai vorbim noi de mintea adunată... E foarte greu...

Ştii de ce? Trebuie să ne punem în minte

că nu sunt numai vizitatorii, ci mai este o lume nevăzută unde se scriu până şi gândurile noastre. Ca să reuşim, trebuie să zicem în astfel de momente rugăciunea cât de scurtă, cât

de deasă şi cu multă smerenie, cu pocăinţă. Cât timp noi căutăm ca în timpul nopţii să adormim din rugăciune, vom putea birui prin lacrimi. Lacrimile pe care le vărsăm în rugăciunea de la chilie, ne ajută să putem birui ispitele, ocările, năpastele şi „figurile" diavoleşti.

Puteţi să faceţi o comparaţie între cum era viaţa în mănăstire când aţi intrat în monahism şi cum este în ziua de astăzi?

Cum să spun? Cât timp a fost părintele Cleopa stareţ, eu m-am simţit de parcă am fost cu tata şi cu mama. Dar nu numai eu m-am simţit aşa, toţi părinţii s-au simţit aşa. Odată ce a făcut? Noi eram în ascultare, toţi obosiţi, că în Postul Mare mâncam o dată pe zi, numai sâmbăta şi duminica de două ori. Şi el a văzut părinţii obosiţi şi a zis aşa: „Uite, mâine m-aş duce pe cutare munte. Cine merge cu mine?" Şi unul a spus: „Eu." Şi altul, iarăşi: „Eu." Părintele dacă a văzut că toţi vor să meargă, a trimis mesaj la un părinte ca să slujească a doua zi. Şi a luat toţi călugării şi fraţii cu el. El mai mergea, mai dădea unele sfaturi, mai arăta ce însemnătate au viaţa de obşte şi viaţa de linişte. Atâta dragoste era între părinţi… vai de mine! Te simţeai că nu mai voiai să pleci de acolo. De minune!

După ce a plecat părintele Cleopa, au făcut vrajbă cei de la Securitate, au spus la călugări că eu umblu să îi torn şi nu ştiu ce

alte prostii. Până la urmă, mi-au zis şi mie: „Uite, cutare părinţi aşa au zis despre tine. Tu ce spui despre ei?” Eu le-am răspuns: „Ce să spun? Eu ştiu că sunt fraţii mei. Nu am nimic a spune.” Dacă spuneam ceva, se

duceau la ei: „Uite ce a zis.” Numai diavolul îi lucra pe ei, că nu aveau pe Dumnezeu. Când m-au chemat la anchetă, mi-au zis: „Poţi să-L arăţi pe Dumnezeu?” Şi am spus: „Da, vi-L arăt. Dar dumneata poţi să-mi arăţi mintea matale?” Ca să spun aşa, am avut multe cu ei. Erau oameni fără Dumnezeu, adică pârau şi, pe măsură ce pârau, le dădea serviciu. Şi le-am spus celor de la Securitate: „Dumneavoastră nu vedeţi că ei mă poartă pe drumuri cu minciuni? Băgaţi de seamă: de-a lungul veacurilor, toate tulburările le-au făcut agenţii care duc minciuni la cel mare, de la cel mare duc la celălalt şi îi încâlceşte în vrajbă.” Cei de la Securitate mi-au spus, însă, adevărul aici: „Şi noi ne temem de ei, dar noi numai ne folosim de ei şi nu-i avem la inimă.” Nu-i aveau la inimă, că diavolul lucra prin agenţi. Şi, după ce a murit Ceauşescu, am scăpat.

Vă mai iscodeşte cineva?

Da, dar eu caut să le spun câte un cuvânt frumos şi mă fac mai mic şi îi pomenesc la rugăciune, că pe unii dintre ei Bunul Dumnezeu îi trage la pocăinţă. Bunul Dumnezeu vrea să îi mântuiască şi pe ei. Asta vă spun: cât pot, trebuie să iert şi să mă rog pentru toţi.

A venit unul şi mi-a spus aşa: „Iartă-mă, că uite aşa am zis de dumneata şi uite aşa am făcut.” Eu i-am spus: „Dumnezeu să te ierte!” Şi, după aceea,

iarăşi a început să-şi ceară iertare, că nu avea pace defel. Dacă îi ziceam:
„Şi dumneata eşti de vină. De ce m-ai prigonit? De ce ai zis aşa?”, eu aveam să pierd mult. Dar eu numai atât am zis:
„Dumnezeu să te ierte!” Până la urmă, cu persoanele care

mi-au mai dat câte o batjocură, eu am căutat să nu umblu prin judecăţi, m-am lăsat mai prost decât sunt oricum şi îi spun aşa gândului de tulburare: „Felul cum m-a ocărât, m-a ocărât cam puţin. Pentru păcatele mele, trebuia mai mult.” Şi atunci vine o pace peste mine şi mă liniştesc. Adică, să treci cu vederea neajunsurile altora.

Cel care duce viaţă de pocăinţă, Duhul Sfânt îi dă o minunată gustare din rai, o bucurie duhovnicească, încât nu mai doreşte altceva. El se ascunde ca să nu-l vadă nimeni, se duce în chilie şi plânge, dar nu plânge de altceva, ci plânge că se teme că n-o să mai câştige niciodată acea bucurie. Duhul Sfânt îi aprinde inima de dorul lui Dumnezeu şi, atunci, nu se mai lasă biruit de tulburări. El poate scăpa de ispita asta: „Mi-a zis şi o să-i zic!” Dacă ai ajuns la un spor duhovnicesc, chiar dacă te ocărăşte cineva, nu îi mai zici nimic. Îl laşi aşa. Am văzut prin mănăstiri că cei care încep a duce o viaţă de pocăinţă, prima dată au necaz, se răscoală diavolul şi îi trânteşte jos.

Când aţi intrat în Sihăstria, Marta era mai importantă decât Maria, sau invers?

Marta cam mergea în urma Mariei. Un părinte spunea că bine este ca Marta să se împace cu Maria, doar sunt surori. Însă Marta este şmecheră şi trebuie să asculte de Maria, că Maria te duce în rai. Cu Marta te doare capul, câte face.

În Mănăstirea Slatina, cât a fost părintele Cleopa stareţ, se făcea ascultare câteva ore şi încolo chilia, biserica. Şi, ce să vezi? Cât a fost părintele Cleopa, nu s-au dus părinţii

nici la moară, nu s-au dus nicăieri să cumpere făină sau pâine. Nu. Era o minune. Aduceau oamenii şi se dădea şi la necăjiţi.

Am auzit şi eu un cuvânt, că în ţară la noi e robită ascultarea de griji pământeşti. Dacă cineva are putere trupească şi o foloseşte în ascultare, Duhul Sfânt îi va aprinde inima de dorul lui Dumnezeu, că are mare însemnătate când face cineva o ascultare ca pentru Dumnezeu. Bunul Dumnezeu nu are nevoie de treburile noastre, dar, pentru că este Dumnezeu, El va rândui mântuirea şi iertarea de păcate persoanei respective.

Ascultarea trebuie trăită. Ascultarea aduce mântuirea, că şi Hristos ascultare a făcut. Dacă El nu asculta, noi ne mântuiam? Şi mari, şi mici, facem ascultare.

Părintele Cleopa aşa lucra: el se nevoia mai mult şi pe ceilalţi îi punea mai puţin. Îi întreba aşa: „Vreţi să postiţi atâtea zile?" Părinţii spuneau da, ori nu, şi care nu voia, le dădea mâncare şi îi ajuta să poată face ascultările, şi îi împăca pe toţi. Trăiau în pace şi în linişte. Cât a fost părintele Cleopa, am văzut cu adevărat că a fost Duhul lui Dumnezeu în mănăstire. Iar după ce a plecat el, au dat năvală ateii, comuniştii. Ei spuneau minciuni şi căutau să îi ducă pe călugări în rătăcire. Dar eu m-am folosit când părinţii erau în dragoste, în linişte şi Bunul Dumnezeu aşa purta de grijă, că aveau de toate.

A venit odată un gradat mare, un colonel. El

avea nişte bani şi voia să facă la mine o mănăstire. Eu i-am spus:
„Dacă faci aici, eu trebuie să fug din locul ăsta. Dacă îmi trebuie mănăstire, sunt mănăstiri îndeajuns, doar să ajung

eu la ele. Nu, nu îmi trebuie. Eu de aia mi-am făcut aici un locuşor, ca să-mi pot plânge păcatele." Aşa mi-a spus un părinte: dacă nu le plâng pe care le am, le fac pe care nu le vreau. Acum, atâta mă rog la Bunul Dumnezeu: „Doamne, să nu-mi dai niciun dar, numai atât: să pot plânge!"

Cât pot, pe toţi îi trimit la preoţii Bisericii şi mă rog: „Doamne, miluieşte-i pe toţi care aleargă la mine, păcătosul!" Cât pot, caut să nu chem pe nimeni aici, dar, dacă a venit, trebuie să am răbdare, să îl trimit cu pace acasă. Dacă eu mă rog pentru ei, Bunul Dumnezeu îmi dă şi mie. Cât pot, îi îndemn la pace, căci pacea este ruptă din rai. Pacea Duhului Sfânt o păstrăm pe măsură ce ne smerim, nu osândim şi nu judecăm pe nimeni, dăm vina numai pe noi şi nu privim la alţii de sus în jos. Pacea poate veni şi de la diavol: că am mâncat bine, că am dormit…

În afara părintelui Cleopa, aţi cunoscut un alt mare duhovnic?

Pe părintele Macarie, cel care a stat la linişte şi a murit după aceea. Că el a stat la pustie şi a adormit pe pământ. Toţi cei care se retrag nu au voie să se culce pe pământ. Dacă ai adormit pe pământ, se răceşte plămânul şi, gata, ai pierdut, nu te mai poţi nevoi. Ştiu că, atunci când mă mărturiseam şi plângeam sub epitrahil şi îmi spuneam păcatele, plângea şi el, săracul. Era cuminte, un

duhovnic minunat, om sfânt, cu viaţă minunată. Să ştiţi că cel care şi-a dat silinţa să se ducă la timp la biserică noaptea şi şi-a făcut un program de rugăciune în timpul nopţii a avut un sfârşit minunat. Aşa a fost şi cu părintele Macarie.

Era un om foarte smerit. Atât putem spori, pe măsura smereniei. Duhul Sfânt descoperă duhovniceşte tainele lui Dumnezeu, pe măsura smereniei noastre.

Un părinte mi-a zis aşa: să încerc să am o inimă de mamă către aproapele. I-am spus că nu am, că sunt un păcătos. Şi mi-a spus că, deşi nu am, să încerc. Eu caut să mă despart de toţi în pace. Porunca lui Dumnezeu este dragostea, adică trebuie să le vorbim frumos oamenilor.

Cum să luptăm cu gândurile de răzbunare?

Când apar gânduri necurate în vremea rugăciunii, atunci fă cu smerenie o cruce peste inima ta şi spune: „În numele lui Iisus Hristos, să plecaţi de la inima mea!" Când ne rugăm, să ne învăţăm a a ierta. Şi, când vine gândul să mă răzbun, să-mi spun în gând: „Doamne, ajută-mă ca să pot răbda până mâine, Doamne întăreşte-mă!" Şi atunci, cât pot, amân ca să mă răzbun. Şi rugându-mă, şi îndemnând pe unii părinţi ca să se roage pentru mine, mâine nu mai zic nimic rău. Iar dacă mă grăbesc să zic azi, fără să vreau îi zic şi în plus. Că aşa spune un sfânt: „Mânia bărbatului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu." Atâta vă spun: să ne bucurăm că suntem într-o credinţă sănătoasă. Toţi aceia care sunt în vieţile de obşte, este bine să mai întrebe şi conştiinţa: „Conştiinţă, spune drept, dacă mor acum, îi place lui Dumnezeu cum trăiesc, sau nu?" Şi atunci

conştiinţa ne îndeamnă să mai reparăm câte ceva.

Că aşa spune un sfânt părinte: „Bine este a te împăca cu pârâşul, cât eşti pe cale.” „Pârâşul” este conştiinţa, „calea” este viaţa. Şi când ne ducem la biserică, să punem în minte

că toţi sunt mai buni. Cu cât am să socot că toţi sunt mai buni, cu atât voi scăpa de a judeca pe alţii. Cea mai mare nenorocire este atunci când sunt biruit de pomenirea de rău. Şi pomenirea de rău atât ne secătuieşte, încât devenim bolnavi, neputincioşi. Totdeauna să vorbim spre slava lui Dumnezeu şi tot ce nu corespunde să acoperim.

Mult ajută să avem milă unul faţă de altul, să ne rugăm unii pentru alţii. Aşa era la mănăstire când era părintele Cleopa: atâta dragoste căpătau prin rugăciune, prin nevoinţă… Cât a fost părintele Cleopa, toţi au fost ca nişte îngeri. Toţi erau ca unul.

Cum să facem să nu ne smintim de apucăturile celor din jur, care spun că sunt credincioşi?

Eu am plecat cam de mititel la mănăstire. Prin câte am trecut, am observat că pot să văd cele mai mari păcate, cele mai mari blestemăţii pe la unele persoane, dar fără să mă smintesc. Nu am voie să mă smintesc, odată ce am cunoscut puterea Duhului Sfânt. Spune aşa Scriptura: „Nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi” (Matei 7, 1). Dumnezeu ne va judeca şi pe noi, îi va judeca şi pe ei. Nu e treaba noastră greşeala aproapelui. De când m-am păzit a nu judeca, am mai multă dragoste faţă de aproapele şi nu mă mai birui de mânie, cum mă biruiam înainte.

Toţi cei care se biruie de judecată nu pot

spori, chiar de au avut o viaţă bună la început. Cea mai mare primejdie în viaţa creştinească, ori în viaţa din mănăstiri, este să te laşi biruit de judecarea aproapelui. Dacă vreau să îl îndrept pe cineva şi vreau să îl ajut, trebuie să-i vorbesc cu dragoste.

Cine lucrează poruncile lui Dumnezeu şi ascultarea, cine se roagă cu umilinţă, acela se curăţă cu mintea şi cu sufletul. Duhul Sfânt îi aprinde inima de dorul lui Dumnezeu şi atunci toate câte există în lume, el le priveşte ca pe nişte gunoaie (Filipeni 3, 8). Dar asta se întâmplă pentru că s-a dat în mâna părinţilor duhovniceşti şi nu a ieşit din ascultarea lor. Fie creştini în lume, fie călugări în mănăstire, toţi care ascultă de duhovnic vor spori. Chiar eu, de câte ori mă mărturiseam, nu puteam face chiar toate pe care mi le spunea părintele. Mă duceam înapoi la mărturisit şi ziceam: „Uite, mi-a rămas atâta canon, mi-a rămas atâta pravilă.” Şi iar mă mărturiseam. Şi, de câte ori vedeam că supăram pe Bunul Dumnezeu, mă duceam repede la mărturisire şi iar reveneam la pace. Cine a ajuns să se mărturisească fără să ascundă nimic, acela atâta bucurie şi pace capătă în suflet…

Are mare însemnătate frica de Dumnezeu. Cine are frică de Dumnezeu, va câştiga mântuirea. Pentru că am observat un lucru: toţi care se smeresc şi se văd mici în sufletul lor, Duhul cel Sfânt îi ajută la mântuire şi nu-i lasă să-şi piardă sufletele. Are mare însemnătate a nu osândi. Patima osândirii o au

de multe ori cei invidioşi. Cei care sunt invidioşi sunt oameni periculoşi şi omului invidios niciodată să nu-i spui bucuria ta, să-i spui numai scârba ta. Dacă îi spui scârba ta, el se linişteşte. Un om care este invidios, are un duh necurat, nu-L are lucrător pe Sfântul Duh în viaţa lui. Cine are pe Duhul Sfânt, are dragoste, iartă, are milă faţă de toţi. Toţi cei care au fericirea să aibă duhovnic au multă pace în suflet, dacă se mărturisesc cu

sinceritate şi împlinesc ce le spune părintele. Au pace în suflet pentru că, de câte ori se duc la biserică şi se smeresc, se roagă şi ascultă Sfânta Liturghie, sunt binecuvântate de Dumnezeu. Iar Duhul Sfânt le descoperă darurile lui Dumnezeu pe măsură ce se smeresc.

Cuprins

Cuvânt înainte/ *Arhimandrit Melchisedec Velnic* 7

În viaţa de obşte se poate căpăta cu adevărat smerenia şi dragostea 9

Să facem totul din dragoste! 35

Osândirea aproapelui alungă lucrarea Duhului Sfânt 66

Duhul Sfânt atât îl ajută pe om, cât aleargă prin căinţă 94

Colofon

Cu voia
Tatălui, cu
ajutorul
Fiului
şi cu săvârşirea Sfântului
Duh apare volumul
Conştiinţă, SPune-mi tu
al Monahului Proclu Nicău,
al treilea volum din colecţia Crinii
ţarinii, întru slujirea cinului
monahal,
în anul 2016, când, în 10 iulie, s-au
împlinit 550 de ani de la punerea pietrei
de temelie a Mănăstirii Putna.

S-au îngrijit de acest
volum arhimandritul
Melchisedec Velnic cu
obştea Mănăstirii Putna.

În colecţia Crinii ţarinii au apărut
volumele:
merinde Pentru monahi,
al Părintelui Arhimandrit Zaharia
Zaharou, şi
trăiţi frumoS şi-n buCurie,

al Înaltpreasfinţitului Justinian
Chira, Arhiepiscop al
Maramureşului şi Sătmarului.